

**TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE, FAKULTA ZDRAVOTNÍCTVA
A SOCIÁLNEJ PRÁCE, KATEDRA OŠETROVATELSTVA**

v spolupráci

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, Česká republika
Hellenic Mediterranean University, The Science of Nursing Department, Crete
Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka, Sanok, Poland

**TRNAVA UNIVERSITY IN TRNAVA, FACULTY OF HEALTHCARE AND SOCIAL
WORK, DEPARTMENT OF NURSING**

in partnership with

University of South Bohemia in České Budějovice, Faculty of Health and Social Care, Czech
Republic
Hellenic Mediterranean University, The Science of Nursing Department, Crete
Uczelnia Państwowa im. Jan Grodek, Sanok, Poland

vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou
The scientific conference with international participation

**NOVÉ TRENDY V OŠETROVATEL'STVE IX.
NEW TRENDS IN NURSING IX.**

24. 11. 2022 Trnava

zborník príspevkov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou

Zostavovatelia:

doc. PhDr. Andrea Botíková, PhD., MPH

doc. PhDr. Jana Martinková, PhD., MPH

PhDr. Alena Uričková, PhD.

Recenzenti:

Mgr. Daniela Bartoníčková (ČR)

doc. PhDr. Ľubomíra Tkáčová, PhD., MPH (SR)

doc. PhDr. Jana Otrubová, PhD.(SR)

ISBN 978-80-568-0606-7

EAN 9788056806067

I. vydanie

© Copyright by Trnavská univerzita v Trnave

© Copyright by Autori jednotlivých príspevkov

Vydal:

Trnavská univerzita v Trnave

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce

Katedra ošetrovatel'stva

Univerzitné námestie 1

917 01 Trnava

Za jazykovú a obsahovú stránku zodpovedajú autori príspevkov.

ZNENIE CELÝCH PRÍSPEVKOV (INEXTENZO)

Zostavovatelia uverejnili celé znenie len tých príspevkov, ktoré autori odovzdali do stanoveného dátumu pred konaním samotnej konferencie.

Zostavovatelia nezodpovedajú za obsah zverejnených príspevkov.

OBSAH

TRENDS IN LABOUR MIGRATION AMONG NURSING STUDENTS (Nikoleta Poliaková, Iveta Matisáková, Zdenka Krajčovičová, Adriana Ondrušová)	10
TENDENCIE K PRACOVNEJ MIGRÁCII U ŠTUDENTOV OŠETROVATEĽSTVA (Nikoleta Poliaková, Iveta Matisáková, Zdenka Krajčovičová, Adriana Ondrušová).....	11
ESCALATION OF TENSION BETWEEN PATIENTS AND HEALTHCARE PROFESSIONALS (Anna Litvínová, Nikoleta Poliaková)	13
ESKALÁCIA NAPÄTIA MEDZI PACIENTAMI A ZDRAVOTNÍCKYM PERSONÁLOM (Anna Litvínová, Nikoleta Poliaková)	15
HEALTH LITERACY, SELF-EFFICACY AND BARRIERS OF CERVICAL CANCER SCREENING OF ADULT WOMEN IN WESTERN PART OF SLOVAKIA (Michaela Bobkowska, Nikoleta Poliaková, Vladimír Meluš, Katarína Uríková)	17
ZDRAVOTNÁ GRAMOTNOŤ, SEBAÚČINNOSŤ A BARIÉRY SKRÍNINGU KARCINÓMU KRČKA MATERNICE U DOSPELÝCH ŽIEN NA ZÁPADNOM SLOVENSKU (Michaela Bobkowska, Nikoleta Poliaková, Vladimír Meluš, Katarína Uríková)	18
FACTORS AFFECTING NURSING STUDENTS' SELF-EVALUATION OF PATIENT SAFETY COMPETENCIES (Daniela Bartoníčková, Dominika Kohanová, Lenka Mazalová, Klára Brišová, Markéta Bomberová, Katarína Žiaková)	20
FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ SEBEHODNOCENÍ KOMPETENCÍ STUDENTŮ OŠETŘOVATEĽSTVÍ V OBLASTI BEZPEČNOSTI PACIENTŮ (Daniela Bartoníčková, Dominika Kohanová, Lenka Mazalová, Klára Brišová, Markéta Bomberová, Katarína Žiaková)	22
HIGH-RISK NURSE'S ACTIVITIES IN ANAESTHESIA CARE (Petra Bejvančická, Iva Brabcová)	24
VYSOCE RIZIKOVÉ ČINNOSTI SESTRY V ANESTEZIOLOGICKE PÉČI (Petra Bejvančinská, Iva Brabcová)	25
FEAR AND ANXIETY IN ONCO-GYNECOLOGICAL PATIENTS - POSSIBILITIES OF NURSES AND MIDWIVES (Michaela Klimová, Adriana Repková)	26
STRACH A ÚZKOSŤ U ONKO-GYNEKOLOGICKÝCH PACIENTIEK – MOŽNOSTI INTERVENCIE SESTIER A PÔRODNÝCH ASISTENTIEK (Michaela Klimová, Adriana Repková)	28
ANALYSIS OF THE SATISFACTION OF SENIORS HOSPITALIZED IN THE OTORHINOLARYNGOLOGY DEPARTMENT (Barbora Šimáková, Jana Boroňová).....	30
ANALÝZA SPOKOJNOSTI SENIOROV HOSPITALIZOVANÝCH NA OTORINOLARYNGOLOGICKOM ODDELENÍ (Barbora Šimáková, Jana Boroňová).....	31
NURSING PROCESS IN NURSING HOMES (Monika Baranová, Jana Boroňová).....	32

OŠETROVATEĽSKÝ PROCES V ZARIADENIACH PRE SENIOROV (Monika Baranová, Jana Boroňová)	33
PERKUTÁNNÍ ENDOSKOPICKÁ GASTROSTOMIE A JEJUNOSTOMIE V DOMÁCIM OŠETŘENÍ Z POHLEDU SESTRY (Lenka Neumannová)	34
PERCUTANEOUS ENDOSCOPIC GASTROSTOMY AND JEJUNOSTOMY IN HOME CARE FROM A NURSE'S PERSPECTIVE (Lenka Neumannová)	35
RISK FACTORS FOR AGE-RELATED FRAILITY (Ľubica Poledníková)	36
RIZIKOVÉ FAKTORY STARECKEJ KREHKOSTI (Ľubica Poledníková)	37
THE INFLUENCE OF ENDOMETRIOSIS ON WOMEN'S OCCUPATIONAL LIVES: A REVIEW STUDY (Daniela Nedvěďová, Iveta Bryjová)	38
DOPAD ENDOMETRIÓZY NA PRACOVNÍ ŽIVOT ŽEN: PŘEHLEDOVÁ STUDIE (Daniela Nedvěďová, Iveta Bryjová).....	40
SEXUAL HARASSMENT AMONG NURSES: A SCOPING REVIEW (Ilanit Evchev, Klára Václavíková)	41
SEXUÁLNÍ OBTĚŽOVÁNÍ U SESTER: SCOPING REVIEW (Ilanit Evchev, Klára Václavíková)	42
TÍMOVÁ SPOLUPRÁCA VO VYBRANÝCH NEMOCNICIACH V SLOVENSKEJ REPUBLIKE: PRIEREZOVÁ ŠTÚDIA (Dominika Kohanová, Andrea Solgajová, Miriam Lušňáková, Daniela Bartoníčková)	43
TEAMWORK IN SELECTED HOSPITALS IN THE SLOVAK REUBLIC: A CROSS-SECTIONAL STUDY (Dominika Kohanová, Andrea Solgajová, Miriam Lušňáková, Daniela Bartoníčková)	45
CLINICAL COMPETENCES OF STUDENTS OF NON-MEDICAL FIELDS OF STUDY (Erika Krištofová)	46
KLINICKÉ KOMPETENCIE ŠTUDENTOV NELEKÁRSKYCH ŠTUDIJNÝCH ODBOROV (Erika Krištofová)	47
EATING DISORDERS IN ADOLESCENTS AND RELATED FACTORS – A LITERATURE REVIEW (Gabriela Svěťnická, Ľubica Libová).....	48
PORUCHY PŘÍJMU POTRAVY U ADOLESCENTŮ A FAKTORY S TÍM SOUVISEJÍCÍ – LITERÁRNÍ PŘEHLED (Gabriela Svěťnická, Ľubica Libová).....	49
THE ROLE OF MULTIDISCIPLINARY EXPERT TEAMS IN THE PREVENTION OF HEALTHCARE-ASSOCIATED URINARY TRACT INFECTIONS (Jitka Krocová, Jana Horová).....	50
ÚLOHA MULTIDISCIPLINÁRNÍCH TÝMŮ ODBORNÍKŮ V PREVENCII MOČOVÝCH INFEKCIÍ SPOJENÝCH SE ZDRAVOTNÍ PÉČÍ (Jitka Krocová, Jana Horová).....	52

COGNITIVE IMPAIRMENT AND EMOTIONAL DISTURBANCES IN YOUNG ISCHAEMIC STROKE PATIENTS – LITERATURE REVIEW (Lenka Štureková, Elena Gurková, Daniel Šaňák)	54
PORUCHY KOGNITÍVNYCH FUNKCIÍ A EMOCIONÁLNE PORUCHY U MLADÝCH PACIENTOV PO ISCHEMICKEJ MOZGOVEJ PRÍHODE – LITERÁRNY PREHĽAD (Lenka Štureková, Elena Gurková, Daniel Šaňák)	56
HEALTH CARE SAFETY AS AN INNOVATIVE ELEMENT IN THE CURRICULUM OF NURSING STUDENTS (Ľubomíra Karol'ová, Mária Kilíková).....	58
BEZPEČNOSŤ ZDRAVOTNEJ STAROSTLIVOSTI AKO INOVATÍVNY PRVOK V OBSAHU VZDELÁVANIA ŠTUDENTOV OŠETROVATEĽSTVA (Ľubomíra Karol'ová, Mária Kilíková)	60
CHANGES IN MOTIVATION AND JOB SATISFACTION AMONG GENERAL NURSES OVER THE PAST DECADE (Jiří Vévoda)	62
PROMĚNA MOTIVACE A PRACOVNÍ SPOKOJENOSTI U VŠEOBECNÝCH SESTER V PRŮBĚHU MINULÉ DEKÁDY (Jiří Vévoda)	63
IMPACT OF EDUCATIONAL ACTIVITY ON CLINICAL INDICATOR QUALITY AND SAFETY OF NURSING CARE (Jana Horová, Jitka Krocová)	64
VLIV VZDĚLÁVACÍ AKTIVITY NA KLINICKÉHO UKAZATELE KVALITY A BEZPEČÍ POSKYTOVANÉ OŠETŘOVATEĽSKÉ PÉČE (Jana Horová, Jitka Krocová)	66
ŽIVOT A PRÁCE SESTER V OBDOBÍ PANDEMIE COVID-19 (Sylva Bártlová, Ivana Chloubová)	67
LIFE AND WORK OF NURSES DURING THE COVID-19 PANDEMIC (Sylva Bártlová, Ivana Chloubová)	69
SUCCESSION OF GENERATION NURSES Z IN NURSING MANAGEMENT (Viera Hulková)	71
NÁSTUPNÍCTVO GENERÁCIE SESTIER V MANAŽMENTE OŠETROVATEĽSTVA (Viera Hulková)	72
ETICKÉ ASPEKTY OŠETROVATEĽSKEJ STAROSTLIVOSTI O PACIENTA V TERMINÁLNO M ŠTÁDIU (Alena Dziacka, Diana Budzáková)	73
ETHICAL ASPECTS OF NURSING CARE FOR PATIENT IN THE TERMINAL STAGE (Alena Dziacka, Diana Budzáková)	75
MOTIVÁCIA ŠTUDENTOV K ŠTÚDIU OŠETROVATEĽSTVA (Alena Uričková, Cepun Valentino)	77
STUDENTS MOTIVATION IN NURSING STUDY (Alena Uričková, Cepun Valentino)	78

TELEMEDICÍNA A TELEOŠETROVATELSTVO U PACIENTOV S CHRONICKÝM SRDCOVÝM ZLYHÁVANÍM (Gabriela Doktorová, Jana Martinková).....	80
TELEMEDICINE AND TELENURSING IN PATIENTS WITH CHRONIC HEART FAILURE (Gabriela Doktorová, Jana Martinková).....	82
ASSESSMENT OF THE QUALITY OF LIFE OF WOMEN WITH BREAST CANCER RECEIVING SANATORIUM CARE (Aneta Mielnik, Anna Bińczak, Magdalena Konieczny, Krzysztof Sośnicki, Elżbieta Cipora)	83
QUALITY OF LIFE OF PROSTATE CANCER PATIENTS UNDERGOING RADIOTHERAPY (Magdalena Konieczny, Anna Dudek, Aneta Mielnik, Krzysztof Sośnicki, Elżbieta Cipora)	84
PROJEKT PRESCRIPT – TEC - PILOTNÁ IMPLEMENTÁCIA INOVATÍVNEHO A ÚČINNÉHO SKRÍNINGOVÉHO PROGRAMU RAKOVINY KRČKA MATERNICE (Uričková Alena, Lajdová Andrea, Melichová Juliana, Sivčo Patrik, Plančíková Dominika, Majdan Marek, Rusnák Martin)	85
PROJECT PRESCRIPT – TEC - PILOT IMPLEMENTATION OF AN INNOVATIVE AND EFFECTIVE CERVICAL CANCER SCREENING PROGRAM (Uričková Alena, Lajdová Andrea, Melichová Juliana, Sivčo Patrik, Plančíková Dominika, Majdan Marek, Rusnák Martin)	86
PERCUTANEOUS TRANSHEPATAL CHOLANGIOSCOPY-ASSISTED ELECTROHYDRAULIC LITHOTRIPSY (EHL) OF THE EXTENSIVE HEPATICOLITHIASIS IN PATIENT AFTER HEPATICOJEJUNOANASTOMOSIS [CASE-REPORT] (Husťak Rastislav, Rajec Ján).....	88
PERCUTANEOUS TRANSHEPATAL CHOLANGIOSCOPY-ASSISTED PERKUTÁNNÁ TRANSHEPATÁLNA CHOLANGIOSKOPICKY NAVIGOVANÁ EHL TRIPSIA OBJEMNEJ HEPATIKOLITIÁZY U PACIENTA PO HEPATIKOJEJUNOANASTOMÓZE [CASE-REPORT] (Husťak Rastislav, Rajec Ján)	89
ZOBORSKÝ KLÁŠTOR V NITRE A ČERVENÝ KLÁŠTOR – PO STOPÁCH FRÁTRA CYPRIÁNA NA SLOVENSKU (Jana Čapská).....	90
ZOBOR MONASTERY IN NITRA AND RED MONASTERY – FOLLOWING IN THE FOOTSTEPS OF FRIAR CYPRIAN IN SLOVAKIA (Jana Čapská).....	92
POCHYBENÍ PŘI PODÁNÍ LÉČIV V KLINICKÉ PRAXI ČESKÝCH SESTER (Iva Brabcová, Valérie Tóthová, Hana Hajduchová, Ivana Chloubová, Martin Červený, Radka Prokešová).....	94
MEDICATION ADMINISTRATION ERRORS IN THE CLINICAL PRACTICE OF CZECH NURSES (Iva Brabcová, Valérie Tóthová, Hana Hajduchová, Ivana Chloubová, Martin Červený, Radka Prokešová).....	95
SUPPORT FOR INFORMAL CAREGIVERS (Iva Brabcová, Hana Hajduchová, Sylva Bártlová, Věra Stasková)	96
PODPORA NEFORMÁLNÍCH PEČOVATELŮ (Iva Brabcová, Hana Hajduchová, Sylva Bártlová, Věra Stasková)	97

PROBLEMATIKA BEZPEČNOSTI PODÁVANIA LIEKOV V ČESKEJ REPUBLIKE (Martin Červený, Iva Brabcová, Hana Hajduchová, Ivana Chloubová, Radka Prokešová, Valérie Tóthová)	98
THE ISSUE OF MEDICATION SAFETY IN THE CZECH REPUBLIC (Martin Červený, Iva Brabcová, Hana Hajduchová, Ivana Chloubová, Radka Prokešová, Valérie Tóthová)	99
DŮVODY CHYBĚJÍCÍ OŠETŘOVATELSKÉ PÉČE NA LŮŽKOVÝCH ODDĚLENÍCH ČESKÝCH NEMOCNIC (Radka Prokešová, Valérie Tóthová, Martin Červený, Iva Brabcová, Hana Hajduchová, Ivana Chloubová).....	100
REASONS FOR THE MISSING NURSING CARE IN THE INPATIENT WARDS OF CZECH HOSPITALS (Radka Prokešová, Valérie Tóthová, Martin Červený, Iva Brabcová, Hana Hajduchová, Ivana Chloubová).....	102
KVALITA ŽIVOTA KREHKÉHO GERIATRICKÉHO PACIENTA (Eva Tomíková, Alena Dziacká, Gabriela Doktorová, Mária Cibulová).....	104
QUALITY OF LIFE OF FRAGILE GERIATRIC PATIENTS (Eva Tomíková, Alena Dziacká, Gabriela Doktorová, Mária Cibulová).....	105
ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ PÉČE O MATKU A DÍTĚ V ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLICE V LETECH 1918-1938 (Valérie Tóthová, Andrej Tóth, Lukáš Novotný, Martin Červený)	107
HEALTH AND SOCIAL CARE FOR MOTHER AND CHILD IN THE CZECHOSLOVAK REPUBLIC IN THE YEARS 1918-1938 (Valérie Tóthová, Andrej Tóth, Lukáš Novotný, Martin Červený)	109
SUPPORT AND DEVELOPMENT OF FINANCIAL, DIGITAL, SOCIAL AND HEALTH LITERACY AMONG THE 65+ POPULATION (Iva Brabcová).....	111
PODPORA A ROZVOJ FINANČNÍ, DIGITÁLNÍ, SOCIÁLNÍ A ZDRAVOTNÍ GRAMOTNOSTI U POPULACE 65+ (Iva Brabcová)	112
THE ALGORITHM 'NEWS2'. AN EVIDENCE-BASED NURSING ASSESSMENT TOOL IN HOSPITAL GENERAL WARDS AND THE EMERGENCY DEPARTMENT (Michail Zografakis Sfakianakis).....	113
EUTANÁZIA ÁNO, ČI NIE? (Ivica Gulášová).....	115
EUTHANASIA YES, DOESN'T IT? (Ivica Gulášová)	116
ETICKÉ DILEMMA NA VYBRANÝCH KLINICKÝCH PRACOVISKÁCH/ETHICAL ETHICAL DILEMMAS AT SELECTED CLINICAL SITES (Andrea Lajdová, Alena Uríčková)	117
TRNAVA XENODOCHIUM IN THE CONTEXT OF THE FACULTY OF MEDICINE OF THE TRNAVA UNIVERSITY (Oľga Kabátová).....	118
HISTÓRIA BABICTVA V OBDOBÍ STAROVEKU (Alena Uríčková, Andrea Lajdová)....	120

HISTORY OF GRANDMOTHERS IN THE ANCIENT PERIOD (Alena Uričková, Andrea Lajdová)	122
HISTORICKÝ POHĽAD NA CHARITATÍVNE OŠETROVATEĽSTVO AKO OBDOBIE DEJÍN TRENČIANSKEHO KRAJA (Alena Dziacka)	124
A HISTORICAL VIEW OF CHARITABLE NURSING AS PERIOD OF THE HISTORY OF THE TRENČÍN REGION (Alena Dziacka).....	126
HISTORICKY VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI OŠETROVATEĽSTVA (Eva Tomíková).....	128
HISTORICALLY SIGNIFICANT PERSONALITIES OF NURSING (Eva Tomíková)	129
DIELO SVÄTEJ ALŽBETY UHORSKEJ DURÍNSKEJ A JEHO ODKAZ V KONTEXTE CHARITATÍVNEHO I PROFESIONÁLNEHO OŠETROVATEĽSTVA (Jana Boroňová)	130
THE WORK OF SAINT ELIZABETH AND ITS LEGACY IN THE CONTEXT OF CHARITABLE AND PROFESSIONAL NURSING (Jana Boroňová)	132
HISTÓRIA ČERVENÉHO KRÍŽA (Gabriela Doktorová)	134
HISTORY OF THE RED CROSS (Gabriela Doktorová)	135
HISTÓRIA LIEČEBNÍ TUBERKULÓZY NA SLOVENSKU (Mária Cibulová).....	136
HISTORY OF THERAPEUTIC TUBERCULOSIS IN SLOVAKIA (Mária Cibulová).....	137
STORYTELLING VO VÝUČBE HISTORICKÝCH FAKTOV STAREJ GRÉCKEJ MEDICÍNY OD MINULOSTI AŽ PO SÚČASNOSŤ (Andrea Botíková, Oľga Kabátová)	139
STORYTELLING IN TEACHING THE HISTORICAL FACTS OF ANCIENT GREEK MEDICINE FROM THE PAST TO THE PRESENT (Andrea Botíková, Oľga Kabátová)	140
INCIDENCE OF FEMALE BREAST CANCER IN NORWAY 2019 – 2022 (Renata Pałac, Aneta Mielnik, Magdalena Konieczny, Elżbieta Cipora).....	141

Vážené kolegyne, kolegovia,
milí čitatelia,

dostáva sa Vám do rúk zborník abstraktov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou Nové trendy v ošetrovatel'stve IX. Po prvýkrát v histórii sa partnerom pri organizácii vedeckej konferencie stala partnerská inštitúcia Helénska Mediteranská univerzita na Kréte (Grécko) za účasti prof. Michalisa Zografakisa. V rámci krajín V4 sú našimi tradičnými partnermi kolegyne a kolegovia z Jihočeskej univerzity, Zdravotne sociálnej fakulty v Českých Budějoviciach. Novým partnerom krajín V4 sa stala Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka v Sanoku (Poľsko) so 4-člennou delegáciou. Zaradenie zahraničných príspevkov (abstraktov) do nášho vedeckého zborníka ukazuje, že sme sa vydali dobrým smerom. Široká paleta rôznorodých skúmaných a prezentovaných oblastí deklaruje vysoký záujem a snahu rozvíjať odbor ošetrovatel'stva a jeho jednotlivé multiodborové odvetvia.

Na záver by som Vám v mene editoriek vedeckého zborníka abstraktov, vzhľadom na blížiacu sa sviatky všetkým zaželal: „Pokojné a požehnané vianočné sviatky v kruhu svojich najbližších a v novom roku všetko dobré a tešíme sa na ďalšiu vzájomnú spoluprácu.“

Prajeme Vám zaujímavé a ničím nerušené inšpiratívne čítanie.

Editorky
Andrea Botíková
Jana Martinková
Alena Uríčková

TRENDS IN LABOUR MIGRATION AMONG NURSING STUDENTS

Nikoleta Poliaková¹, Iveta Matišáková¹, Zdenka Krajčovičová¹, Adriana Ondrušová¹

¹Fakulta zdravotníctva, Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne

Abstract

Aim: The aim of the study was to find out the trends in labour migration among nursing students after graduation, the level of their interest of health care in the Slovak Republic and in the foreign countries and their motivating factors for working abroad.

Methodology: The method of the study was a self-designed questionnaire consisting of 5 parts. It consisted of questions on basic data, parent's social status, study, state of health care and thoughts of students about working abroad. The survey had a cross-sectional descriptive study design. Data collection was conducted in 2023. Sample: The research sample consisted of 356 nursing students from universities in Slovakia, 307 (86.2%) first degree students and 49 (13.8%) second degree students. There were 94% woman.

Results: The issue of practicing a profession abroad resonates in student interviews strongly. 32% of the students are thinking of working abroad. The majority of these students (29%) can imagine working abroad for 1-3 years. Nevertheless, students are satisfied with studying in Slovakia, 81% of them would accept a short-term study or internship abroad attractive. Only 12.6% of students have completed it and 42% of students are interested in it. Students expect better working conditions, financial remuneration for work and workplace facilities from working abroad.

Conclusion: International labour migration of nurses and other health professionals is on the increase. The dependence on international migrants is particularly evident in economically developed countries. However, attention needs to be paid to the impact of labour migration on health care systems and education.

Key words: Nursing students. Labour migration. Trends. Motivation.

Corresponding author:

PhDr. Poliaková Nikoleta, PhD.

E-mail: nikoleta.poliakova@tnuni.sk

Organizácia: Fakulta zdravotníctva, Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne

Ulica Študentská 2, Trenčín 91150

Telefón+421327400609

TENDENCIE K PRACOVNEJ MIGRÁCII U ŠTUDENTOV OŠETROVATEĽSTVA

Nikoleta Poliaková¹, Iveta Matišáková¹, Zdenka Krajčovičová¹, Adriana Ondrušová¹

¹Fakulta zdravotníctva, Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne

Abstrakt

Cieľ: Cieľom štúdie bolo zistiť, aké sú tendencie študentov ošetrovatel'stva k odchodu za prácou do zahraničia po ukončení štúdia, mieru ich záujmu o stav zdravotníctva v Slovenskej republike a v zahraničí a motivačné faktory pre výkon práce v zahraničí.

Metodika: Metódou štúdie bol dotazník vlastnej konštrukcie pozostávajúci z 5 častí. Obsahoval položky zamerané na zisťovanie základných údajov, sociálny status rodičov, štúdium, stav zdravotníctva a úvahy o práci v zahraničí. Prieskum mal dizajn prierezovej deskriptívnej štúdie. Zber dát bol realizovaný v roku 2023. Vzorka: Výskumný súbor tvorilo 356 študentov ošetrovatel'stva z vysokých škôl na Slovensku, 307 (86,2 %) študentov I. stupňa štúdia a 49 (13,8 %) študentov II. stupňa štúdia. V súbore bolo 94 % žien.

Výsledky: Problematika výkonu povolania v zahraničí rezonuje v rozhovoroch medzi študentmi v značnej miere. O práci v zahraničí uvažuje 32 % študentov. Väčšina študentov (29 %) si vie predstaviť, že by v zahraničí pracovali 1 - 3 roky. Napriek tomu, že študenti vyjadrili spokojnosť so štúdiom vybraného odboru na Slovensku, pre 81 % študentov by bolo krátkodobé štúdium alebo stáž v zahraničí atraktívne. Absolvovalo ho iba 12,6 % študentov a v pláne to má 42 % študentov. Študenti od práce v zahraničí očakávajú lepšie pracovné podmienky, odmeňovanie za prácu a vybavenie pracoviska.

Záver: Medzinárodná pracovná migrácia sestier a iných zdravotníckych pracovníkov je na vzostupe. Závislosť od medzinárodných migrantov je evidentná najmä v ekonomicky rozvinutých krajinách. Je však potrebné venovať pozornosť vplyvu pracovnej migrácie na systémy zdravotnej starostlivosti a vzdelávanie.

Kľúčové slová: Študenti ošetrovatel'stva. Pracovná migrácia. Trendy. Motivácia.

Podakovanie:

Príspevok vznikol vďaka projektu Agentúry na podporu výskumu a vývoja (APVV), Evidenčné číslo projektu: APVV-19-0579; Nastavenie procesov personálneho riadenia v nemocniciach a jeho vplyv na migráciu lekárov a sestier za prácou do zahraničia.

Kontaktná adresa na 1. autora:

PhDr. Nikoleta Poliaková, PhD.

Fakulta zdravotníctva, Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne
Študentská 1, 911 50 Trenčín, nikoleta.poliakova@tuni.sk

ESCALATION OF TENSION BETWEEN PATIENTS AND HEALTHCARE PROFESSIONALS

Anna Litvínová¹, Nikoleta Poliaková¹

¹Fakulta zdravotníctva, Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne

Abstract

Objective: The aim of this paper is to raise awareness about the escalation of tension between patients and healthcare professionals in the hospital setting, which often escalates into verbal to physical forms of aggression. This phenomenon is also experienced by nurses.

Background: In international research, experts use the term „violence“ to refer to hostility or aggression. Yet, attention should be paid to the underlying incentives that precede violence. It can be assumed that the stimulus may be negative tension in society that increases aggressive forms of behavior between people. This problem affects healthcare professionals working in various fields and has a major impact on the workplace atmosphere in a healthcare facility. The most frequent incidence of escalation of tensions is in night shifts, intensive care units, psychiatric wards, geriatric wards and emergency admissions. The ability of healthcare professionals to communicate with patients has a major impact on the occurrence of tension escalation.

Methods: The search was conducted in September 2023 in the scientific database PubMed.

Results: The analysis of the data from the studies shows that the reasons for the emergence and exacerbation of tension on the part of the government and health care institutions are: the status of health care workers, overworked staff, inadequate health care funding, long waiting times for examination, and overcrowded ward spaces. From the patient's point of view, the most important causes are low health literacy, unrealistic expectations, anxiety, intoxication, the lack of privacy. The media create a negative role. The most frequent triggers of tension are the patients themselves or the patient's relatives.

Conclusion: Effective interventions that can eliminate tension include, in particular, adequate staffing, education of health professionals in good communication, diplomacy, management of violence and self-defence.

Key words: Escalation. Tension. Violence. Patient. Healthcare professionals.

Corresponding author:

PhDr. Litvínová Anna, PhD.

E-mail: anna.litvinova@tuni.sk

Organizácia: Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne, Študentská 1, Trenčín

PSČ 91150

Telefón: +421 911730439

ESKALÁCIA NAPÄTIA MEDZI PACIENTAMI A ZDRAVOTNÍCKYM PERSONÁLOM

Anna Litvínová¹, Nikoleta Poliaková¹

¹Fakulta zdravotníctva, Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne

Abstrakt

Cieľ: Cieľom príspevku je zvýšiť povedomie o eskalácii napätia medzi pacientom a zdravotníckym personálom v zdravotníckom prostredí, ktoré často prechádza do verbálnej až brachiálnej formy agresie. Tomuto fenoménu sú vo veľkej miere vystavené aj sestry.

Východiská: V zahraničných výskumoch odborníci na pomenovanie násillia alebo agresie používajú výraz „violence“. Je však potrebné venovať pozornosť stimulom, ktoré násilliu predchádzajú. Je možné predpokladať, že stimulom môže byť negatívne napätie v spoločnosti, ktoré zvyšuje agresívne formy správania medzi ľuďmi. Tento problém postihuje zdravotnícky personál pracujúci v rôznych oblastiach a má veľký vplyv na atmosféru na pracovisku v zdravotníckom zariadení. Najčastejší výskyt eskalácie napätia je v nočných službách, na jednotkách intenzívnej starostlivosti, na psychiatrických, geriatrických oddeleniach a urgentných príjmoch. Pri vzniku eskalácie napätia má veľký vplyv schopnosť správnej komunikácie zdravotníckeho personálu s pacientom.

Metodika: Štúdia je spracovaná metódou literárneho prehľadu. Vyhľadávanie bolo realizované v septembri 2023 vo vedeckej databáze PubMed.

Výsledky: Z analýzy výsledkov štúdií vyplýva, že príčinami vzniku a eskalácie napätia sú zo strany štátu a zdravotníckych zariadení: status zdravotníckych pracovníkov, preťaženosť personálu, nedostatočné financovanie zdravotníctva, dlhé čakacie doby na vyšetrenie, predimenzovanosť priestorov oddelení. Z pohľadu pacienta sú najdôležitejšími príčinami nízka zdravotná gramotnosť, nereálne očakávania, úzkosť, intoxikácia, nedostatok súkromia. Negatívnu úlohu zohrávajú médiá. Najčastejšími vyvolávatel'mi napätia sú pacienti alebo príbuzní pacienta.

Záver: K efektívnym intervenciám, ktoré dokážu eliminovať napätie patrí najmä dostatočné personálne zabezpečenie, vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov v oblasti správnej komunikácie, diplomacie, zvládania prejavov násillia a sebaobrany.

Kľúčové slová: Eskalácia. Napätie. Násillie. Pacient. Zdravotnícky personál.

Podakovanie:

Príspevok vznikol vďaka projektu Agentúry na podporu výskumu a vývoja (APVV), Evidenčné číslo projektu: APVV-19-0579; Nastavenie procesov personálneho riadenia v nemocniciach a jeho vplyv na migráciu lekárov a sestier za prácou do zahraničia.

Kontaktná adresa na 1. autora:

Anna Litvínová,

Fakulta Zdravotníctva TnUAD

Študentská 2

911 50 Trenčín

anna.litvinova@tnuni.sk

HEALTH LITERACY, SELF-EFFICACY AND BARRIERS OF CERVICAL CANCER SCREENING OF ADULT WOMEN IN WESTERN PART OF SLOVAKIA

Michaela Bobkowska¹, Nikoleta Poliaková¹, Vladimír Meluš¹, Katarína Uríková²

Fakulta zdravotníctva, Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne

Abstract

Introduction: Cervical cancer (CC) is common cancer in Slovakia, despite the fact that health care systems include free preventive gynaecological exams with cervical cancer screening. Preventive behaviour and check-ups participation rates are affected by a number of systemic and individual factors, Health literacy (HL) and self-efficacy (SE) including. The potential effect of HL and SE on CC screening (CCS) behaviour among adult women has not yet been fully studied in Slovakia. Purpose of research: Our objectives were to determine the level of health literacy, self-efficacy, and barriers to CC screening, and whether they are related to CC preventive examination.

Material and methods: A cross-sectional study was conducted, from November 2022 to June 2023, through a convenience sampling on 132 women aged between 21 and 61 years in Slovakia. Data were collected through valid and reliable questionnaires including The Newest Vital Sign, The General Self-Efficacy Questionnaire, and CPC – 28 (Beliefs about Papanicolaou and Cervical Cancer)

Results: From the 200 questionnaires, 132 (66%) participants were divided into the women seeking CCS (n = 113) and the women not seeking CCS (n = 19). The women not seeking CCS vs seeking CCS had higher barriers according to the CPC-28. Women not seeking CCS have statistically more individual barriers to CCS, lower HL and SE either.

Conclusion: We identified barriers to cervical cancer screening in both of our groups but the results were more frequent and statistically significant in the women not seeking CCS.

Key words: Adult women. Barriers to cervical cancer screening. Health literacy. Self-efficacy.

Corresponding author:

Mgr. Bobkowska Michaela, PhD.

E-mail: michaela.bobkowska@tnuni.sk

Organizácia: Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne, Študentská 2, Trenčín
PSČ 91105,

Telefón: +421904999261

ZDRAVOTNÁ GRAMOTNOŤ, SEBAÚČINNOSŤ A BARIÉRY SKRÍNINGU KARCINÓMU KRČKA MATERNICE U DOSPELÝCH ŽIEN NA ZÁPADNOM SLOVENSKU

Michaela Bobkowska¹, Nikoleta Poliaková¹, Vladimír Meluš¹, Katarína Uríková²

¹Fakulta zdravotníctva, Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne

Abstrakt

Úvod: Karcinóm krčka maternice/KKM a závažné prekancerózne štádiá zmien buniek krčka maternice sú na Slovensku diagnostikované pomerne často, napriek tomu, že systém zdravotnej starostlivosti ponúka bezplatné preventívne gynekologické prehliadky, ktorých súčasťou je i skríning rakoviny krčka maternice. Preventívne správanie je ovplyvnené množstvom systémových i individuálnych faktorov, vrátane zdravotnej gramotnosti a sebaúčinnosti jednotlivcov.

Cieľ: Cieľom bolo zistiť úroveň bariér skríningu KKM, zdravotnej gramotnosti a sebaúčinnosti a tiež do akej miery sa spomínané faktory odlišujú u žien, ktoré pravidelní gynekologické prehliadky navštevujú a tými, ktoré tak nerobia.

Metódy: Prierezová štúdia prebiehala od 11/22-06/23, formou dostupného výberu na vybraných gynekologických ambulanciách v mestách v západnej časti Slovenska. Dáta od 132 žien vo veku 21-61 rokov boli zberané dotazníkovou metódou. Prostredníctvom CPH-28 (Beliefs about Papanicolaou and Cervical Cancer) boli zberané dáta o názoroch na skríning KKM, Newest Vital Sign dotazník na zisťovanie zdravotnej gramotnosti a General Self-efficacy scale na zmapovanie sebaúčinnosti.

Výsledky: z 200 rozdaných dotazníkov sa vrátilo 140, miera návratnosti bola 70%. Zo 132 komplexne vyplnených dotazníkov bolo 113 žien, ktoré pravidelnú gynekologickú prehliadku absolvujú a 19 tých, ktoré nie. Medzi týmito dvomi skupinami sme identifikovali ako na úrovni systémových tak i individuálnych bariér, rovnako ako zdravotnej gramotnosti a účinnosti významné rozdiely ($p < 0.05$).

Záver: Bariéry skríningu KM sme identifikovali v oboch skupinách žien, no štatisticky významne boli častejšie prítomné u žien, ktoré neabsolvovali preventívnu gynekologickú prehliadku.

Kľúčové slová: Bariéry skríningu krčka maternice, Dospelé ženy, Sebaúčinnosť, Zdravotná gramotnosť

Kontaktná adresa:

Mgr. Bobkowska Michaela, PhD.

E-mail: michaela.bobkowska@tnuni.sk

Organizácia: Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne, Študentská 2, Trenčín
PSČ 91105,

Telefón: +421904999261

FACTORS AFFECTING NURSING STUDENTS' SELF-EVALUATION OF PATIENT SAFETY COMPETENCIES

Daniela Bartoničková¹, Dominika Kohanová², Lenka Mazalová¹, Klára Brišová¹, Markéta Bomberová¹, Katarína Žiaková³

¹Department of Nursing, Faculty of Health Sciences, Palacký University in Olomouc, Czech Republic

²Department of Nursing, Faculty of Social Sciences and Health Care, Constantine the Philosopher University in Nitra, Slovakia

³Department of Nursing, Jessenius Faculty of Medicine in Martin, Comenius University in Bratislava, Slovak Republic

Abstract

Introduction: To increase nursing students' knowledge, skills and attitudes regarding patient safety, education in the socio-cultural aspects of safety is very important. Analysis of factors that may potentially influence their assessment is an essential component.

Aim: To identify factors that influence nursing students' self-assessment of patient safety competencies.

Methods: The study was conducted from January to April 2023. Data were collected using the Health Professional Education in Patient Safety Survey (H-PEPSS) instrument via web-based Google Forms®. Based on the convenience sampling method, nursing students from 5 faculties in the Czech Republic (N = 145) were included in the final set of respondents. Differences in the evaluation of individual dimensions related to patient safety competencies based on the selected variables were analysed using non-parametric tests (Mann-Whitney-U test, Kruskal-Wallis test) with SPSS 25.0 statistical software.

Results: Differences in scores were noted for selected sociodemographic data on individual dimensions related to patient safety competencies in both academic and clinical settings ($p \geq 0.05$). In both types of setting, an effect was observed in terms of students' age, form of study, previous experience of providing nursing care, current clinical practice, and previous experience of providing nursing care ($p \geq 0.05$). In the purely academic setting, differences were also identified regarding supervision in clinical practice; in the clinical setting, differences were identified with regard to the study programme ($p \geq 0.05$).

Conclusion: The resolution of factors influencing nursing students' self-assessment of patient safety competencies can be used to plan effective interventions for implementation in the educational process.

Keywords: Patient safety. Factors. Nursing students. Education.

The study was supported by the IGA project Nursing students' patient safety competencies (IGA_FZV_2023_006).

Corresponding author:

Daniela Bartoníčková, M. D.,

Hněvotínská 976/3, 775 15 Olomouc,

Email: daniela.bartonickova@upol.cz, Phone: +420734781914

FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ SEBEHODNOCENÍ KOMPETENCÍ STUDENTŮ OŠETŘOVATELSTVÍ V OBLASTI BEZPEČNOSTI PACIENTŮ

Daniela Bartoničková¹, Dominika Kohanová², Lenka Mazalová¹, Klára Brišová¹, Markéta Bomberová¹, Katarína Žiaková³

¹Ústav ošetrovatel'ství, Fakulta zdravotnických věd, Univerzita Palackého v Olomouci

²Katedra ošetrovatel'stva, Fakulta sociálních věd a zdravotnictva, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

³Ústav ošetrovatel'stva, Jesseniova lekárska fakulta v Martine, Univerzita Komenského v Bratislave

Abstrakt

Úvod: Pro navýšení znalostí, dovedností a postojů týkajících se bezpečnosti pacientů u studentů ošetrovatel'ství je velmi důležité jejich vzdělání v sociokulturních oblastech bezpečnosti. Nezbytnou součástí je i analýza faktorů, které mohou mít na jejich hodnocení potencionální vliv.

Cíl: Identifikovat faktory, které ovlivňují sebehodnocení kompetencí studentů ošetrovatel'ství v oblasti bezpečnosti pacientů.

Metodika: Studie byla zrealizována od ledna do dubna 2023. Sběr dat probíhal za pomoci nástroje Health Professional Education in Patient Safety Survey (H-PEPSS) prostřednictvím webového formuláře Google Forms®. Na podkladě dostupného výběru byly do finálního souboru respondentů zařazeni studenti ošetrovatel'ství z 5 fakult v České republice (n = 145). Rozdíly v hodnocení jednotlivých dimenzí týkajících se kompetencí v oblasti bezpečnosti pacientů na základě vybraných proměnných byly analyzovány prostřednictvím neparametrických testů (Mann-Whitney-U test, Kruskal-Wallis test) ve statistickém programu SPSS 25.0.

Výsledky: Rozdíly v hodnocení byly u vybraných sociodemografických údajů zaznamenány při jednotlivých dimenzích týkajících se kompetencí ohledně bezpečnosti pacientů jak v akademickém, tak klinickém prostředí ($p \geq 0,05$). V obou typech prostředí byl zachycen vliv z hlediska věku studentů, formy studia, předcházejících zkušeností s poskytováním ošetrovatelské péče, současného pracoviště výkonu praxe a předcházejících zkušeností s poskytováním ošetrovatelské péče ($p \geq 0,05$). Čistě v akademickém prostředí pak byly identifikovány také rozdíly s ohledem na supervizi v rámci klinické praxe; v klinickém prostředí pak v souvislosti se studijním programem ($p \geq 0,05$).

Závěr: Rezolucí faktorů ovlivňujících sebehodnocení kompetencí u studentů ošetrovatelství v oblasti bezpečnosti pacientů lze naplánovat účinné intervence při implementaci do procesu vzdělávání.

Klíčová slova: Bezpečnost pacientů. Faktory. Studenti ošetrovatelství. Vzdělávání.

Studie byla podpořena projektem IGA Kompetence studentů ošetrovatelství v oblasti bezpečnosti pacientů (IGA_FZV_2023_006).

Korespondenční autor:

Mgr. Daniela Bartoníčková,

Hněvotínská 976/3, 775 15 Olomouc,

Email: daniela.bartonickova@upol.cz,

Tel. č. +420734781914

HIGH-RISK NURSE'S ACTIVITIES IN ANAESTHESIA CARE

Petra Bejvančická^{1,2}, Iva Brabcová¹

¹Institute of Nursing, Midwifery and Emergency Care, Faculty of Health and Social Sciences, University of South Bohemia in České Budějovice

²Department of Nursing and Midwifery, Faculty of Health Care Studies, University of West Bohemia in Plzeň

Abstract

Objective: The activities performed by a nurse during anaesthesia care are burdened by various degrees of risk. Aim of the research was to determine a nurse's anaesthetic high-risk activities.

Methods: Data was collected by DELPHI method, followed by quantitative data processing. Determination of risk was based on recommendation for risk identification and assessment in simple matrices: by combining the probability of the adverse event occurrence and severity of consequence for the patient.

Sample: 50 basic activities performed by a nurse anaesthetic divided into 4 areas were evaluated.

Results: 7 activities related to the preparation of devices and equipment, 11 activities related to patient care before, at the beginning and during anaesthesia care, 6 activities related to patient care during and after anaesthesia care and 6 activities related to inspection and monitoring during anaesthesia care were evaluated as high-risk procedures.

Conclusion: Results of the research can help the management of anaesthesia workplaces to pay attention to risk activities and anaesthesia care safety support with effective risk management tools.

Keywords: Anaesthesia care. Nurse. Nursing. Risk management.

Corresponding author:

PhDr. Petra Bejvančická

Address: Department of Nursing and Midwifery FZS ZCU, Husova 664/11, 301 00 Plzeň, Czech Republic,

E-mail: pbejvanc@kos.zcu.cz

VYSOCE RIZIKOVÉ ČINNOSTI SESTRY V ANESTEZIOLOGICKE PÉČI

Petra Bejvančická^{1,2} Iva Brabcová¹

¹Ústav ošetrovatel'ství, porodní asistence a neodkladné péče, Zdravotně sociální fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

²Katedra ošetrovatel'ství a porodní asistence, Fakulta zdravotnických studií, Západočeská univerzita v Plzni

Abstrakt

Cíl: Činnosti sestry během anesteziologické péče jsou zatíženy různou mírou rizika. Cílem výzkumu bylo identifikovat vysoce rizikové činnosti anesteziologické sestry.

Metodika: Data byla sbírána metodou DELPHI s následným kvantitativním zpracováním dat. Stanovení rizikovosti bylo založeno na doporučení pro identifikaci a hodnocení rizik v jednoduchých maticích využívající kombinaci pravděpodobnosti výskytu nežádoucí příhody a závažnosti následku pro pacienta.

Vzorek: Hodnoceno bylo 50 základních činností vykonávaných anesteziologickou sestrou rozdělených do 4 oblastí.

Výsledky: 7 činností souvisejících s přípravou přístrojů a vybavení, 11 činností souvisejících s péčí o pacienta před, na začátku a v průběhu anesteziologické péče, 6 činností souvisejících s péčí o pacienta během a po anesteziologické péči a 6 činností souvisejících s kontrolou a sledováním během anesteziologické péče bylo hodnoceno jako vysoce rizikové postupy.

Závěr: Výsledky výzkumu mohou pomoci vedení anesteziologických pracovišť věnovat pozornost rizikovým činnostem a podpoře bezpečnosti anesteziologické péče účinnými nástroji řízení rizik.

Klíčová slova: Anesteziologická péče. Sestra. Ošetrovatel'ství. Management rizik.

Kontakt:

PhDr. Petra Bejvančická,

Katedra ošetrovatel'ství a porodní asistence FZS ZCU,

Husova 664/11, 301 00 Plzeň, Czech Republic,

E-mail: pbejvanc@kos.zcu.cz

FEAR AND ANXIETY IN ONCO-GYNECOLOGICAL PATIENTS - POSSIBILITIES OF NURSES AND MIDWIVES

Michaela Klimová¹, Adriana Repková¹

¹Slovenská zdravotnícka univerzita v Bratislave

Abstrakt

The aim of the work: The aim of this work is to describe the specifics of the experience of women with onco-gynecological disease and to propose intervention options that would help to reduce the experience of anxiety and fear.

Background of the work: The onco-gynecological disease itself is reflected in many areas of a woman's life. It interferes not only in the field of health, but also affects its possibilities of social application, it threatens many roles that it holds in life. Last but not least, it affects the feeling of safety and security, which is a basic prerequisite for a satisfied life. Onco-gynecological diseases represent a high burden and many studies confirm that up to half of women experience anxiety and depression during this period of their lives. Negative experience is reflected not only on the patient's quality of life, but can also negatively affect the treatment itself.

Work methodology: We analyzed published studies dealing with the impact of onco-gynecological diseases on a woman's life. Several global researches point to the high effectiveness of cognitive-behavioral therapy methods, such as psychoeducation, cognitive restructuring, stress management, or the use of relaxation techniques and mindfulness. These techniques can be applied throughout the entire treatment process and help patients reduce the level of anxiety and fear they experience. At the same time, it is very important to verify the adequacy of the experienced emotions and to support the patients through an empathic conversation.

Results: The nursing staff plays an important role as a supporting element in the process of treating onco-gynecological diseases. The possibility of establishing a confidential relationship with the patient is an excellent prerequisite for supportive interventions aimed at reducing anxiety and fear.

Conclusion: The supportive intervention of nurses and midwives can positively affect the experience of fear and anxiety, increase the patient's adherence to treatment and improve the overall quality of her life.

Key words: Gynecological-oncological diseases. Anxiety. Fear. Psychological support. Nursing staff.

Corresponding author:

Mgr. Klimová Michaela, PhD.

E-mail: michaela.klimova@szu.sk

Organizácia: Slovenská zdravotnícka univerzita v Bratislave, Limbová 12,

Bratislava PSČ 83303

Telefón: +421948044186

STRACH A ÚZKOSŤ U ONKO-GYNEKOLOGICKÝCH PACIENTIEK – MOŽNOSTI INTERVENČIE SESTIER A PÔRODNÝCH ASISTENTIEK

Michaela Klimová¹, Adriana Repková¹

¹Slovenská zdravotnícka univerzita v Bratislave

Abstrakt

Cieľ práce: Cieľom práce je popísať špecifiká prežívania žien s onko-gynekologickým ochorením a navrhnúť možnosti intervencie, ktoré by napomohli k zníženiu prežívania úzkosti a strachu.

Východiská práce: Samotné onko-gynekologické ochorenie sa premieta do množstva životných oblastí ženy. Zasahuje nielen do oblasti zdravia, ale postihuje aj jej možnosti spoločenského uplatnenia, ohrozuje mnohé role, ktoré v živote zastáva. V neposlednom rade zasahuje aj do pocitu bezpečia a istoty, ktorý je základným predpokladom spokojného života. Onko-gynekologické ochorenia predstavujú vysokú záťaž a mnohé štúdie potvrdzujú, že až polovica žien v takomto období života prežíva úzkostné a depresívne stavy. Negatívne prežívanie sa odráža nie len na kvalite života pacientky, ale môže negatívne ovplyvniť aj samotnú liečbu.

Metodika práce: Analyzovali sme publikované štúdie, zaoberajúce sa dopadom onko-gynekologických ochorení na život ženy. Viaceré svetové výskumy poukazujú na vysokú efektivitu metód kognitívno – behaviorálnej terapie, ako sú napríklad psychoedukácia, kognitívna reštrukturalizácia, manažment stresu, či využívanie relaxačných techník a všímavosti. Tieto techniky je možné aplikovať v rámci celého procesu liečby a pomôcť pacientkam znížiť prežívanú mieru úzkosti a strachu. Zároveň je veľmi dôležitá verifikácia adekvátnosti prežívaných emócií a podpora pacientiek prostredníctvom empatického rozhovoru.

Výsledky: Ošetrojúci personál hrá významnú rolu ako podporný element v procese liečby onko-gynekologických ochorení. Možnosť vytvoriť si dôverný vzťah s pacientkou je výborným predpokladom pre podporné intervencie zamerané na znižovanie úzkosti a strachu.

Záver: Podporná intervencia sestier a pôrodných asistentiek môže pozitívne ovplyvniť prežívanie strachu a úzkosti, zvýšiť adhérenciu pacientky k liečbe a zlepšiť celkovú kvalitu jej života.

Kľúčové slová: Onko-gynekologické ochorenia. Úzkosť. Psychická podpora. Sestry. Pôrodné asistentky.

Kontakt:

Michaela Klimová,

Slovenská zdravotnícka univerzita, Limbova 12,

Bratislava PSČ 83303,

michaela.klimova@szu.sk, adriana.repkova@szu.sk

ANALYSIS OF THE SATISFACTION OF SENIORS HOSPITALIZED IN THE OTORHINOLARYNGOLOGY DEPARTMENT

Barbora Šimáková¹, Jana Boroňová¹

¹Trnavská univerzita v Trnave,

Abstract

Introduction: Everyone perceives satisfaction in a different way, it represents a subjective evaluation of an individual by comparing the conditions that he thinks are ideal. It is significantly influenced by a number of factors.

Methods: The data collection method for our study was personal interviews with respondents. We conducted the interview in the Faculty Hospital in Trnava with elderly persons hospitalized in the Otorhinolaryngology Department.

Results: Through the obtained interviews, we found out that the respondents are satisfied with the nursing care provided. Respondents also compared experiences from other departments of the given hospital, one of the respondents compared experiences from a foreign hospital.

Discussion: In the discussions, we compared the results of our study with the results of foreign studies. When selecting studies, we focused on satisfaction with nursing care, the approach of nursing staff, pain care, and leisure activities on the ward.

Key words: Otorhinolaryngology. Nursing care. Satisfaction with nursing care. Nursing care for seniors. Taking care of the needs of the elderly.

Corresponding author:

Bc. Šimáková Barbora

E-mail: b.simakova19@gmail.com

Organizácia: Trnavská univerzita v Trnave, Predmier, PSČ 01351

Telefón: +421944024006

ANALÝZA SPOKOJNOSTI SENIOROV HOSPITALIZOVANÝCH NA OTORINOLARYNGOLOGICKOM ODDELENÍ

Barbora Šimáková¹, Jana Boroňová¹

¹Trnavská univerzita v Trnave

Abstrakt

Úvod: Spokojnosť vníma každý iným spôsobom, predstavuje subjektívne zhodnotenie jedinca porovnaním podmienok, o ktorých si myslí, že sú ideálne. Vo výraznej miere ju ovplyvňuje množstvo faktorov.

Metódy: Metódou zberu údajov pre našu štúdiu boli osobné rozhovory s respondentmi. Rozhovor sme vykonávali vo Fakultnej nemocnici v Trnave s osobami v seniorskom veku hospitalizovanými na Otorinolaryngologickom oddelení.

Výsledky: Prostredníctvom získaných rozhovorov sme zistili, že respondenti sú spokojní s poskytnutou ošetrovateľskou starostlivosťou. Respondenti taktiež porovnávali skúsenosti z iných oddelení danej nemocnice, jeden z respondentov porovnával skúsenosti zo zahraničnej nemocnice.

Diskusia: V diskusií sme porovnávali výsledky našej štúdie s výsledkami zahraničných štúdií. Pri výbere štúdií sme sa zameriavali na spokojnosť s ošetrovateľskou starostlivosťou, prístupom ošetrovateľského personálu, starostlivosťou o bolesť a voľnočasovými aktivitami na oddelení.

Kľúčové slová: Otorinolaryngológia. Ošetrovateľská starostlivosť. Spokojnosť s ošetrovateľskou starostlivosťou. Ošetrovateľská starostlivosť o seniorov. Starostlivosť o potreby seniorov.

Kontakt:

Bc. Šimáková Barbora

E-mail: b.simakova19@gmail.com

Organizácia: Trnavská univerzita v Trnave, Predmier, PSČ 01351

Telefón: +421944024006

NURSING PROCESS IN NURSING HOMES

Monika Baranová¹, Jana Boroňová¹

¹Trnavská univerzita v Trnave

Abstract

Introduction: The bachelor's thesis examines use of the nursing process in nursing home. The work focuses on specific approach to seniors, to their needs and for documentation of nursing process.

Objective: The aim of the work was to find out how nurses approach individual steps of nursing process in nursing homes, how they attend to the needs of clients and how they keep the documentation of nursing process in nursing homes.

Methods: We carried out the survey in the form of a self-constructed questionnaire among nurses in nursing homes. The questionnaire was constructed in the form of 24 questionnaire items with single-choice, multiple-choice, open-ended and multiple-choice questions. Our survey sample consisted of 70 nurses, including head nurses in nursing homes in Slovakia.

Results: We came to a conclusion while processing the data, that even though nurses use the nursing process in nursing homes, they don't have enough time for it to be fully processed as it should be. They often deal only with the basic needs in solving nursing diagnoses, because they spend most of their time at the bedside of clients.

Conclusion: The results of the survey helped us to fulfill the goal of our work. We have found that nurses use the nursing process according to applicable laws, they mainly focus on current diagnoses of clients and are more interested in the biological needs of clients compared to other needs, due to the time and physical demands of working with seniors.

Key words: nursing process, nursing home, nursing care in nursing homes, meeting needs, Needs.

Corresponding author:

Bc. Baranová Monika

E-mail: mon.baranova@gmail.com

Organizácia: Trnavská univerzita v Trnave, Kendejce PSČ 08201

Telefón: +421940723851

OŠETROVATEĽSKÝ PROCES V ZARIADENIACH PRE SENIOROV

Monika Baranová¹, Jana Boroňová¹

¹Trnavská univerzita v Trnave

Abstrakt

Úvod: Práca skúma využívanie ošetrovateľského procesu v zariadeniach pre seniorov. Zameriava sa na špecifický prístup ku seniorom, ich potrebám a dokumentovaniu ošetrovateľského procesu.

Cieľ: Zámerom práce bolo zistiť ako sestry pristupujú k jednotlivým krokom ošetrovateľského procesu v zariadeniach pre seniorov, ako sa venujú potrebám klientov a ako vedú dokumentáciu ošetrovateľského procesu v zariadeniach.

Metodika: Prieskum sme realizovali formou dotazníka vlastnej konštrukcie medzi sestrami v zariadeniach pre seniorov. Dotazník bol konštruovaný formou 24 dotazníkových položiek s možnosťou výberu jednej možnosti, viacerých možností, otvorených otázok a otázok s výberom na číselnej stupnici. Našu prieskumnú vzorku tvorilo 70 sestier, vrátane vedúcich sestier zo zariadení pre seniorov na Slovensku.

Výsledky: Pri spracovaní údajov sme dospeli k záveru, že aj keď sestry využívajú ošetrovateľský proces v zariadeniach seniorov, nemajú dostatok času na to aby bol úplne spracovaný tak ako má byť. Často sa venujú iba základným potrebám v riešení sesterských diagnóz, pretože väčšinu času strávia pri lôžku klientov.

Záver: Výsledky prieskumu nám pomohli splniť cieľ našej práce. Zistili sme že sestry využívajú ošetrovateľský proces podľa platných zákonov, venujú sa najmä aktuálnym diagnózam klientov a vo väčšej miere sa zaujímajú o biologické potreby klientov oproti ostatným potrebám, z dôvodu časovej a fyzickej náročnosti práce so seniormi.

Kľúčové slová: Ošetrovateľský proces. Zariadenia pre seniorov. Ošetrovateľská starostlivosť v zariadeniach pre seniorov. Uspokojovanie potrieb. Potreby seniorov.

Kontakt:

Bc. Baranová Monika

E-mail: mon.baranova@gmail.com

Organizácia: Trnavská univerzita v Trnave, Kendice PSČ 08201

Telefón: +421940723851

PERKUTÁNNÍ ENDOSKOPICKÁ GASTROSTOMIE A JEJUNOSTOMIE V DOMÁCÍM OŠETŘENÍ Z POHLEDU SESTRY

Neumannová Lenka¹

¹Fakulta zdravotnických věd, Univerzita Palackého v Olomouci, Ústav ošetrovatelství

Abstrakt

Úvod: Perkutánní endoskopická gastrostomie (PEG) a jejunostomie (PEJ) jsou nutritivní stomie do zažívacího traktu určené k aplikaci enterální výživy, tekutin a léčiv. Indikovány jsou k dlouhodobé výživě u pacientů se zachovaným funkčním gastrointestinálním traktem v případech, kdy není pacient schopný adekvátního příjmu potravy ústy a je předpoklad podávání této výživy delší jak 4-6 týdnů. Správná indikace, adekvátní příprava pacienta k výkonu, sledování po zavedení PEG či PEJ spolu s edukací jak nemocného, tak jeho rodinných příslušníků a dalších pečujících osob vede ke zkvalitnění péče o pacienta se stomií a snižují riziko komplikací.

Cíl: Cílem příspěvku je představit, jak lze zajistit dostatečnou a kvalitní přípravu a informovanost pacienta v domácím prostředí.

Metodika: Edukace pacientů se zavedenými výživovými sondami před propuštěním ze zdravotnického zařízení a nabídka edukačních seminářů sestrami specialistkami v následné péči o tyto pacienty.

Závěr: Edukace je nedílnou součástí procesu zavedení a následného užívání PEG a PEJ. Důležitá je multidisciplinární spolupráce. Pacient, jeho rodina a pečující osoby musí být jasně, srozumitelně zaučeni v péči o výživovou stomii. Je nutné vědět, na koho se v případě komplikací, mohou pacienti obrátit. Poučení pacienta nespočívá jen ve vstupním vysvětlení, ale především v týmové spolupráci po celou dobu jeho léčby. Tento nastavený systém minimalizuje procento komplikací a navyšuje důvěru pacientů.

Klíčová slova: Edukace, perkutánní endoskopická gastrostomie, jejunostomie, domácí prostředí

Kontakt:

Mgr. Neumannová Lenka , E-mail: lenka.neumannova@upol.cz

Organizácia: Fakulta zdravotnických věd, Univerzita Palackého v Olomouci, Ústav ošetrovatelství, Hněvotínská 976/3, Olomouc PSČ 77900

Telefón: +420775917100

PERCUTANEOUS ENDOSCOPIC GASTROSTOMY AND JEJUNOSTOMY IN HOME CARE FROM A NURSE'S PERSPECTIVE.

Lenka Neumannová¹

¹Department of Nursing, Faculty of Health Sciences, Palacký University Olomouc,

II. Internal gastroenterology and geriatric clinic, University Hospital Olomouc

Abstract

Introduction: Percutaneous Endoscopic Gastrostomy (PEG) and Jejunostomy (PEJ) are nutritional stomas into the gastrointestinal tract used for the administration of enteral nutrition, fluids and medications. They are indicated for long-term nutrition in patients with a functional gastrointestinal tract in cases where the patient cannot adequately take food orally, and it is anticipated that this nutrition will be required for longer than 4-6 weeks. Proper indication, adequate patient preparation for the procedure, post-PEG or PEJ insertion monitoring, along with education of both the patient and their family members and other caregivers, lead to improved care for the patient with a stoma and reduce the risk of complications.

Objective: The aim of the contribution is to present how to ensure sufficient and high-quality patient preparation and information.

Methodology: Education of patients with established nutritional tubes before their discharge from healthcare facilities and offering educational seminars by specialist nurses in the outpatient primary care settings for these patients.

Conclusion: Education is an integral part of the process of PEG and PEJ insertion and subsequent use. Multidisciplinary collaboration is crucial. Patients, their families, and caregivers must be clearly and comprehensibly instructed in stoma care. It is essential to know whom patients can turn to in case of complications. Patient instruction involves not only initial explanations but also, primarily, multidisciplinary collaboration throughout their treatment. This established system minimizes the percentage of complications and increases the confidence of patients.

Key words: Education, percutaneous endoscopic gastrostomy, jejunostomy, home environment

Corresponding author:

Mgr. Neumannová Lenka , E-mail: lenka.neumannova@upol.cz

Organizácia: Fakulta zdravotníckych vied, Univerzita Palackého v Olomouci, Ústav ošetrovatelství, Hněvotínská 976/3, Olomouc PSČ 77900

Telefón: +420775917100

RISK FACTORS FOR AGE-RELATED FRAILITY

Lubica Poledníková¹, Alica Slamková¹, Ľuboslava Pavelová¹

¹Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Abstract

Objective: Validation of the potential nursing diagnosis Risk for Frail Elderly Syndrome 00231 (NANDA International, 2021 – 2023) in clients over the age of 70 by a selected sample of Slovak nurses—experts to find out which risk factors are considered characteristic of the diagnosis. The intention was to find out which risk factors are considered characteristic of the diagnosis being studied and whether there is a difference in the choice of risk factors between nurses from health care facilities (HCF) and social services facilities (SSF). **Methods:** To validate the potential nursing diagnosis, the Fehring's Diagnostic Content Validity Model was used to identify the significance of the risk factors for the nursing diagnosis Risk for Frail Elderly Syndrome. The sample consisted of 100 nurses working in HCF and 51 nurses from SSF – experts according to the modified Fehring's criteria. **Results:** Out of a total of 34 items, the nurses from HCS rated 7 as significant (most frequently present) risk factors (in parentheses, weighted score values are stated): impaired mobility (0.85); immobility (0.83); chronic disease and social vulnerability (0.81); fall history (0.79); age > 70 years and social isolation (0.76). The nurses from SSF rated 12 items as significant risk factors: chronic disease (0.89); impaired mobility and immobility (0.86); age > 70 years, female gender and history of falls (0.8); decreased muscle strength, fear of falling and muscle weakness (0.79); social isolation (0.77); decreased energy and obesity (0.76). The nurses from HCS and the sisters from the SSF agreed on the selection of 6 items that they classified as significant. **Conclusion:** The factors for age-related frailty rated by the nurses as significant may be the baseline for simple screening aimed at early detection of the nursing diagnosis Risk for Frail Elderly Syndrome.

Keywords: Age-related frailty. Validation. Potential nursing diagnosis. Risk factors.

Corresponding author:

PhDr. Lubica Poledníková, PhD.

Katedra ošetrovatel'stva,

FSVaZ, UKF v Nitre

Krasková 1, 949 74 Nitra

lpolednikova@ukf.sk

RIZIKOVÉ FAKTORY STARECKEJ KREHKOSTI

Lubica Poledníková¹, Alica Slamková¹, Ľuboslava Pavelová¹

¹Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Abstrakt

Cieľ: Cieľom štúdie bola validácia potenciálnej ošetrovateľskej diagnózy Riziko syndrómu krehkých seniorov 00231 (NANDA International, 2021 – 2023) u klientov vo veku nad 70 rokov vybraným súborom slovenských sestier – expertov. Zámerom bolo zistiť, ktoré rizikové faktory sú považované za charakteristické pre sledovanú diagnózu a či je rozdiel vo výbere rizikových faktorov medzi sestrami zo zdravotníckych zariadení (ZZ) a zariadení sociálnych služieb (ZSS). **Metódy:** Na validáciu potenciálnej ošetrovateľskej diagnózy bol zvolený Fehringov model validity diagnostického obsahu, pomocou ktorého sme zisťovali významnosť rizikových faktorov ošetrovateľskej diagnózy Riziko syndrómu krehkých seniorov. Výberový súbor tvorilo 100 sestier pracujúcich v ZZ a 51 sestier zo ZSS, expertov podľa modifikovaných Fehringových kritérií. **Výsledky:** Z celkového počtu 34 položiek ako významné (najčastejšie prítomné) rizikové faktory sestry zo ZZ označili 7 (v zátvorkách uvádzame hodnoty váženého skóre). Sú to: zhoršená pohyblivosť (0,85); imobilita (0,83); chronické ochorenie a sociálna zraniteľnosť (0,81); história pádov (0,79); vek > 70 rokov a sociálna izolácia (0,76). Sestry zo ZSS zaradili medzi významné rizikové faktory 12 položiek: chronické ochorenie (0,89); zhoršená pohyblivosť a imobilita (0,86); vek > 70 rokov, ženské pohlavie a história pádov (0,8); znížená svalová sila, strach z pádu a svalová slabosť (0,79); sociálna izolácia (0,77); znížená energia a obezita (0,76). Sestry zo ZZ a sestry zo ZSS sa zhodli vo výbere 6 položiek, ktoré zaradili medzi významné. **Záver:** Faktory stareckej krehkosti označené sestrami ako významné môžu byť východiskom pre jednoduchý skrining zameraný na včasné odhalenie ošetrovateľskej diagnózy Riziko syndrómu krehkých seniorov.

Kľúčové slová: Starecká krehkosť. Validácia. Potenciálna ošetrovateľská diagnóza. Rizikové faktory.

Kontakt:

PhDr. Lubica Poledníková, PhD.

Katedra ošetrovatel'stva, FSVaZ, UKF v Nitre

Krasková 1, 949 74 Nitra

lpolednikova@ukf.sk

THE INFLUENCE OF ENDOMETRIOSIS ON WOMEN'S OCCUPATIONAL LIVES: A REVIEW STUDY

Nedvědová Daniela¹, Bryjová Iveta¹

¹Slezská univerzita, Fakulta veřejných politik v Opavě, Ústav nelékařských zdravotnických studií

Abstract

Objective: This study seeks to analyse relevant research on the impact of endometriosis on women's working lives. **Background:** Endometriosis is a chronic condition associated with pelvic pain and fertility complications, affecting women in their reproductive prime, which coincides with their pivotal working years (Bahrami et al., 2017). On a global scale, an estimated 176 million women grapple with the challenges posed by endometriosis. **Methodology:** This study is designed as a review of works published in the PubMed database. Within the timeframe of 1972 to 2023, only 13 relevant studies were analysed out of a total of 291. **Results:** Studies suggest that manifestations associated with endometriosis have a negative impact on daily activities, including personal and familial spheres. They also significantly affect women's work life, leading to reduced work productivity and frequently culminating in employment termination (Nnoaham et al., 2011; Rossi et al., 2021; Bahrami et al., 2017). Women afflicted by endometriosis contend with more frequent bouts of work-related disability (Rossi et al., 2021). The economic weight of endometriosis is substantial, spanning direct medical outlays and indirect costs linked to work-related absences and the ensuing curtailment of earnings potential, which can exert an adverse influence on career progression and professional development (Gao et al., 2006; Levy et al., 2011; Mousa et al., 2021). **Conclusion:** While a multitude of studies probe the dimensions of women's sexual well-being (Alcalde et al., 2022) or the overarching qualitative facets of life with endometriosis (Bień et al., 2020; Ruszała et al., 2022; Missmer et al., 2021), only a limited corpus of research delves into the ramifications for their occupational lives.

Key words: Work performance. Work ability. Work life. Endometriosis.

Corresponding author:

PhDr., Mgr., Bc. Nedvědová Daniela, Ph.D

E-mail: daniela.nedvedova@fvp.slu.cz

Organizácia: Slezská univerzita, Fakulta veřejných politik v Opavě, Ústav nelékařských zdravotnických studií, UlicaBezručovo náměstí 885/14, Opava PSČ74601

Telefón: +421737306655

DOPAD ENDOMETRIÓZY NA PRACOVNÍ ŽIVOT ŽEN: PŘEHLEDOVÁ STUDIE

Nedvědová Daniela¹, Iveta Bryjová¹

¹Slezská univerzita, Fakulta veřejných politik v Opavě, Ústav nelékařských zdravotnických studií

Abstrakt

Cíl: Analyzovat relevantní studie zabývající se vlivem endometriózy na pracovní život žen. **Východiska:** Endometrióza je chronické onemocnění spojované s pánevní bolestí a poruchami fertility. Postihuje ženy v reprodukčním věku, což zahrnuje také aktivní roky pracovního období (Bahrami et al., 2017). Celosvětově trpí endometriózou přibližně 176 miliónů žen. **Metodika:** Práce je koncipována jako přehledová studie prací publikovaných v databázi PubMed. V časovém období 1972–2023 bylo analyzováno pouze 13 relevantních studií z celkového počtu 291. **Výsledky:** Studie naznačují, že symptomy spojené s endometriózou mají negativní dopad na každodenní aktivity, včetně osobních a rodinných. Významně ovlivňují také pracovní život žen, což se projevuje sníženou pracovní produktivitou a čtenějšími pracovními absencemi, často vedoucími ke ztrátě zaměstnání (Nnoaham et al. 2011; Rossi et al. 2021, Bahrami et al., 2017). Ženy s endometriózou tráví více dní v pracovní neschopnosti (Rossi et al., 2021). Endometrióza nese významné ekonomické zatížení, zahrnující jak přímé náklady na léčbu, tak nepřímé náklady spojené s pracovní absencí a sníženým ziskovým potenciálem, což může negativně ovlivnit profesionální a kariérní postavení (Gao et al. 2006; Levy et al. 2011; Mousa et al. 2021). **Závěr:** Zatímco se řada studií zabývá kvalitou sexuálního života (Alcalde et al. 2022) nebo všeobecnými kvalitativními aspekty života žen s endometriózou (Bień et al. 2020; Ruszała et al. 2022; Missmer et al. 2021), jen omezené množství studií se zaměřuje na dopad pracovního života.

Klíčová slova: Pracovní výkon. Pracovní schopnosti. Pracovní život. Endometrióza.

Kontakt

PhDr., Mgr., Bc. Nedvědová Daniela, Ph.D.

E-mail: daniela.nedvedova@fvp.slu.cz

Organizácia: Slezská univerzita, Fakulta veřejných politik v Opavě, Ústav nelékařských zdravotnických studií, Ulica Bezručovo náměstí 885/14, Opava PSČ74601

Telefón: +421737306655

SEXUAL HARASSMENT AMONG NURSES: A SCOPING REVIEW

¹Ilanit Evchev, ¹Klára Václavíková

¹University of Pardubice, Faculty of Health Studies, Czech Republic

Abstract

Aim: To search for and describe currently published sources addressing the issue of sexual harassment, its prevalence, cases, and measures for reducing sexual harassment in the workplace among nurses.

Background: Sexual harassment remains a contemporary problem. In 2019, the World Health Organization confirmed that this phenomenon is prevalent, especially in the healthcare sector, and primarily affects women, particularly in the field of healthcare.

Methods: A scoping review study was conducted. Searches were performed in the Scopus, Web of Science, and APA PsycArticles databases. The search period ranged from January 1, 2013, to July 30, 2023. Primary research studies in English, Czech, and Hebrew languages, available in full-text version, were sought.

Results: A total of 363 studies were identified, of which 32 were included for full-text assessment. Published studies indicate that nurses are commonly exposed to sexual harassment. This negatively impacts their mental health, including sleep problems, depression, anxiety, and increased stress, reducing the motivation and productivity of nurses and limiting the availability of healthcare professionals capable of addressing current challenges in healthcare.

Conclusion: Sexual harassment is a negative phenomenon to which nurses are exposed, and it has adverse effects on their mental health. Furthermore, it can impact the healthcare system. Given the current shortage of nurses, it is essential to pay increased attention to this issue.

Keywords: Nurses, Sexual harassment, Prevalence, Prevention, Workplace, Nursing

Corresponding author:

Bc. Ilanit Evchev

Havlíčková 1921

Pardubice, ČR

email: st68733@upce.cz; tel.: +420 608873495

SEXUÁLNI OBTĚŽOVÁNÍ U SESTER: SCOPING REVIEW

¹Ilanit Evchev, ¹Klára Václavíková

¹Univerzita Pardubice, Fakulta zdravotnických studií, Česká republika

Abstrakt

Cíl: Vyhledat a popsat aktuálně publikované zdroje, které se věnují problematice sexuálního obtěžování, prevalence, případů a opatření pro redukci sexuálního obtěžování na pracovišti u sester.

Východiska: Fenomén sexuálního obtěžování představuje stále aktuální problém. Světová zdravotnická organizace v roce 2019 potvrdila, že tento jev je rozšířený i ve zdravotnickém sektoru a postihuje především ženy, zejména v oblasti zdravotní péče.

Metodika: Byla zpracována přehledová studie metodou scoping review. Bylo provedeno vyhledávání v databázích Scopus, Web of Science a APA PsycArticles. Bylo zvoleno rozmezí vyhledávání od 1. ledna 2013 do 30. července 2023. Byly vyhledávány studie primárního výzkumu v anglickém, českém a hebrejském jazyce, dostupné v plnotextové verzi.

Výsledky: Celkem bylo vyhledáno 363 studií, z nichž bylo z 32 zařazeno k plnotextovému posouzení. Z publikovaných studií vyplývá, že sestry jsou běžně vystaveny sexuálnímu obtěžování. To má škodlivý vliv na jejich psychické zdraví, zahrnující potíže se spánkem, deprese, úzkost a zvýšený stres což snižuje motivaci a produktivitu sester a omezuje dostupnost pracovníků schopných řešit současné výzvy ve zdravotnictví.

Závěr: Sexuální obtěžování je negativní jev, kterému jsou sestry vystavovány a má negativní vliv na jejich psychické zdraví. Dále může ovlivňovat zdravotnictví jako systém. Vzhledem k aktuálnímu nedostatku sester je nezbytné věnovat této problematice zvýšenou pozornost.

Keywords: Nurses, Sexual harassment, Prevalence, Prevention, Workplace, Nursing

Kontakt:

Bc. Ilanit Evchev

Havlíčkova 1921

Pardubice, ČR

email: st68733@upce.cz; tel.: +420 608873495

TÍMOVÁ SPOLUPRÁCA VO VYBRANÝCH NEMOCNICIACH V SLOVENSKEJ REPUBLIKE: PRIEREZOVÁ ŠTÚDIA

Dominika Kohanová¹, Andrea Solgajová¹, Miriam Lušňáková², Daniela Bartoníčková³

¹Katedra ošetrovatel'stva, Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Nitra, Slovenská republika

²Klinika detí a dorastu, Univerzitná nemocnica Martin, Martin, Slovenská republika

³Ústav ošetrovatel'stva, Fakulta zdravotníckych vied, Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc, Česká republika

Abstrak

Cieľ: Zistiť, aká je úroveň tímovej spolupráce vo vybraných nemocniciach v Slovenskej republike a aké faktory ovplyvňujú hodnotenie tímovej spolupráce. **Metodika:** Zber údajov prebiehal v období medzi novembrom 2022 a februárom 2023 s použitím špecifického nástroja na hodnotenie tímovej spolupráce, konkrétne Nursing Teamwork Survey (NTS). Údaje boli analyzované pomocou deskriptívnej a inferenčnej štatistiky v štatistickom programe SPSS 25.0. **Vzorka:** Výskumný súbor tvorilo 207 sestier a praktických sestier-asistentov z 12 oddelení pracujúcich v troch vybraných nemocniciach v Slovenskej republike. **Výsledky:** Sestry a praktické sestry-asistenti ohodnotili tímovú spoluprácu ako ideálnu po dobu menej ako 75 % času svojej poslednej zmeny ($3,74 \pm 0,64$). Najlepšie hodnotenou subškálou bolo Kolektívne myslenie ($4,17 \pm 0,49$), naopak najnižšie skóre dosiahla subškála Tímovej orientácie ($2,47 \pm 0,85$). Rozdiely v hodnotení tímovej spolupráce boli identifikované na základe typu oddelenia, vzdelania, počtu odpracovaných hodín, počtu nadčasových hodín a vnímaného dostatku personálu ($p \leq 0,05$). Korelačná analýza preukázala vzťah medzi hodnotením tímovej spolupráce a pracovnou spokojnosťou, spokojnosťou s tímovou spolupracou, subjektívnym hodnotením kvality starostlivosti a bezpečnosti pacientov ako aj počtom pacientov na poslednej zmene vrátane počtu prijatých a prepustených pacientov. **Záver:** Prostredníctvom pravidelného hodnotenia tímovej spolupráce je možné identifikovať silné a slabé stránky ošetrovatel'ských tímov. Analyzovaním slabých stránok tímov a následnou implementáciou cielených opatrení je možné posilniť tímovú spoluprácu a zlepšiť fungovanie jednotlivých tímov.

Kľúčové slová: Nemocnica. Nursing Teamwork Survey. Sestry. Tímová spolupráca.

Kontakt:

Mgr. Dominika Kohanová, PhD.

Katedra ošetrovatel'stva
Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre
Kraskova 1, 949 01 Nitra

TEAMWORK IN SELECTED HOSPITALS IN THE SLOVAK REUBLIC: A CROSS-SECTIONAL STUDY

Dominika Kohanová¹, Andrea Solgajová¹, Miriam Lušňáková², Daniela Bartoníčková³

¹Katedra ošetrovatel'stva, Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Nitra, Slovenská republika

²Klinika detí a dorastu, Univerzitná nemocnica Martin, Martin, Slovenská republika

³Ústav ošetrovatel'stva, Fakulta zdravotníckych vied, Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc, Česká republika

Abstract

Objective: To identify the level of teamwork in selected hospitals in the Slovak Republic and factors influencing teamwork evaluation. **Methodology:** Data collection took place between November 2022 and February 2023 using a specific tool for assessing teamwork, namely the Nursing Teamwork Survey (NTS). Data were analyzed using descriptive and inferential statistics in the statistical software SPSS 25.0. **Sample:** The sample consisted of 207 nurses and practical nurse-assistants from 12 departments in three selected hospitals in the Slovak Republic. **Results:** Nurses and practical nurse-assistants rated teamwork as ideal less than 75% of the time during their last shift (3.74 ± 0.64). The highest-rated subscale was Shared mental Model (4.17 ± 0.49), while the lowest score was obtained in the Team orientation subscale (2.47 ± 0.85). Differences in the evaluation of teamwork were identified based on unit type, education, number of hours worked, number of overtime hours, and perceived staff adequacy ($p \leq 0.05$). Correlation analysis demonstrated a relationship between the evaluation of teamwork and job satisfaction, satisfaction with teamwork, subjective quality assessment and patient safety, as well as the number of patients on the last shift, including the number of admissions and discharges. **Conclusion:** Regular evaluation of teamwork can identify strengths and weaknesses within nursing teams. By analysing team weaknesses and implementing targeted measures, teamwork can be strengthened, and the functioning of individual teams improved.

Keywords: Hospital. Nurses. Nursing Teamwork Survey. Teamwork.

Corresponding author:

Mgr. Dominika Kohanová, PhD.

Katedra ošetrovatel'stva, Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Kraskova 1, 949 01 Nitra

CLINICAL COMPETENCES OF STUDENTS OF NON-MEDICAL FIELDS OF STUDY

Erika Krištofová¹

¹Katedra ošetrovatel'stva, Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre,

Abstract

Competence according to the School Act (No. 245/2008 Coll.) is a proven ability to use knowledge, skills, attitudes, value orientation and other abilities to demonstrate and perform functions according to given standards, at work, while studying. In the article, we describe the competencies of students of selected non-medical fields of study and the relationship between competencies and students' self-evaluation.

Objective: The main objective of the research was to find out how students of the Nursing and Emergency Health Care departments evaluate their competences in Clinical Exercises in natural conditions. **Methods:** For the purposes of the research, a standardized questionnaire was used: NSCPESA - Nursing Student Performance Assessment Scale. The sample consisted of 92 respondents - students of the second and third years of FSVaZ, UKF in Nitra. The research was carried out in the winter semester. We evaluated competencies in three areas. Data were processed in absolute/relative abundance and in AM.

Results: We found that students generally rated their competencies very well. The best evaluation was shown by students in the area of ethical principles, the highest score was achieved by the item aimed at respecting the patient's rights. The lowest rating was achieved by students in the field of nursing process, we recorded the lowest value in the patient discharge plan.

Conclusion: We can state that the students evaluated by us demonstrated higher AM in all three evaluated areas compared to the research of Gurková et al (2015). We also found that there are differences in the assessment of competences in connection with the department visited.

Keywords: Competence. Student. Clinical exercises. Field of study.

Corresponding author:

PhDr. Krištofová Erika, PhD,.

E-mail: ekristofova@ukf.sk Telefón: +4200908063354

Organizácia: UKF v Nitre, FSVaZ, Katedra ošetrovatel'stva, Krasková 1, Nitra PSČ 94911

KLINICKÉ KOMPETENCIE ŠTUDENTOV NELEKÁRSKYCH ŠTUDIJNÝCH ODBOROV

Erika Krištofová¹

¹Katedra ošetrovatel'stva, Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre,

Abstrakt

Kompetencia podľa Školského zákona (č. 245/2008 Z.z) je preukázaná schopnosť využívať vedomosti, zručnosti, postoje, hodnotovú orientáciu a iné spôsobilosti na predvedenie a vykonávanie funkcií podľa daných štandardov, v práci, pri štúdiu. V príspevku popisujeme kompetencie študentov vybraných nelekárskych študijných odborov a vzťah medzi kompetenciami a sebahodnotením študentov.

Cieľ: Hlavným cieľom výskumu bolo zistiť, ako hodnotia študenti študijných odborov Ošetrovatel'stvo a Urgentná zdravotná starostlivosť svoje kompetencie na Klinických cvičeniach v prirodzených podmienkach.

Metódy: Pre účely výskumu bol použitý štandardizovaný dotazník : NSCPESA – Škála hodnotenia výkonov študentov ošetrovatel'stva. Výberový súbor tvorilo 92 respondentov – študentov druhých a tretích ročníkov FSVaZ, UKF v Nitre. Výskum sa realizoval v zimnom semestri. Kompetencie sme hodnotili v troch oblastiach. Dáta boli spracované v absolútnej/relatívnej početnosti a v AM.

Výsledky: Zistili sme, že študenti vo všeobecnosti hodnotili svoje kompetencie veľmi dobre. Najlepšie hodnotenie preukazovali študenti v oblasti etické princípy, najvyššie skóre dosiahla položka zameraná na rešpektovanie práv pacienta. Najnižšie hodnotenie dosiahli študenti v oblasti ošetrovatel'ský proces, najnižšiu hodnotu sme zaznamenali v pláne prepustenia pacienta.

Záver: Môžeme konštatovať, že nami hodnotení študenti preukazovali vyššie AM vo všetkých troch hodnotených oblastiach v porovnaní s výskumom Gurkovej et al (2015). Taktiež sme zistili, že existujú rozdiely v hodnotení kompetencií v súvislosti s navštevovaným oddelením.

Kľúčové slová: Kompetencia. Študent. Klinické cvičenia. Študijný odbor.

Kontakt:

PhDr. Erika Krištofová, PhD.

Katedra ošetrovatel'stva, FSVaZ, UKF v Nitre

Krasková 1 949 74 Nitra ekristofova@ukf.sk

EATING DISORDERS IN ADOLESCENTS AND RELATED FACTORS – A LITERATURE REVIEW

Gabriela Světnická^{1,2}, Lubica Libová¹

¹Faculty of Health and Social Work of St. Ladislav

²Faculty of Public Policy in Opava

Abstract

Objective: The objective of the literature review was to search, analyze and describe eating disorders in adolescents and to search for possible associated factors related to these disorders.

Design. Literary review.

Methodology: A total of 12 full-text English-language peer-reviewed studies that were published between 2017 and 2023 and met the specified criteria were retrieved using a literature review search in PubMed, CINAHL, EBSCO, SCIELO, Science Direct in August and September 2023.

Results: In total 564 titles in the English language were retrieved. Of these, 12 studies were rejected due to duplication and inadequately described results. The retrieved publications mainly dealt with eating disorders in adolescents and possible associated factors that are closely related to these disorders. The most frequently mentioned associated factors included dissatisfaction with their own body, female gender, depression and low self-esteem.

Conclusion: Psychological factors have a high impact on the development of eating disorders in adolescents. From these results, these associated factors can be taken into account when designing appropriate interventions that will contribute in preventing the development of these disorders. It is necessary to continue to conduct research in this area, as adolescents' eating disorders can cause death in the most severe cases.

Keywords: food intake, adolescents, risk factors, eating disorders

Corresponding author:

Mgr. Světnická Gabriela

E-mail: gabriela.svetnicka@fvp.slu.cz

Organizácia: Slezská univerzita, Fakulta veřejných politik v Opavě, Ústav nelékařských zdravotnických studií, Bezručovo náměstí 885/14, Opava PSČ 746 0

Telefón: +421723672882

PORUCHY PŘÍJMU POTRAVY U ADOLESCENTŮ A FAKTORY S TÍM SOUVISEJÍCÍ – LITERÁRNÍ PŘEHLED

Gabriela Světnická^{1,2}, Lubica Libová¹

¹Fakulta zdravotnictva a sociálnej práce sv. Ladislava

²Fakulta veřejných politik v Opavě

Abstrakt

Cíl: Cílem literárního přehledu bylo vyhledat, analyzovat a popsat poruchy příjmu potravy u adolescentů a vyhledat možné přidružené faktory spojené s těmito poruchami.

Design: Literární přehled.

Metodika: V srpnu a září 2023 bylo pomocí literární rešerše v bibliografických zdrojích PubMed, CINAHL, EBSCO, SCIELO, Science Direct vyhledáno celkem 12 plných textů odborných studií v anglickém jazyce, které byly publikovány v období 2017–2023 a splňovaly zadaná kritéria.

Výsledky: Vyhledáno bylo celkem 564 publikací v anglickém jazyce. Z toho 12 studií bylo odstraněno pro duplicitu a nedostatečně popsané výsledky. Vyhledané publikace se zabývaly převážně poruchami příjmu potravy u adolescentů a možnými přidruženými faktory, které s těmito poruchami úzce souvisejí. Nejčastěji jako přidružené faktory byly uváděny: nespokojenost s vlastním tělem, ženské pohlaví, deprese a nízké sebevědomí.

Závěr: Vysoký vliv na vznik poruch příjmu potravy u adolescentů mají hlavně faktory psychologické. Z těchto výsledků je možné zohlednit tyto přidružené faktory při navrhování vhodných intervencí, které přispějí v prevenci vzniku těchto onemocnění. Je nutné nadále provádět výzkumy v této oblasti, protože dospívající mládež mohou ohrozit na zdraví v nejtěžších případech mohou u adolescentů způsobit smrt.

Klíčová slova: příjem potravy, adolescenti, rizikové faktory, poruchy příjmu potravy

Kontaktní adresa:

Mgr. Gabriela Světnická

Bezručovo náměstí 885/14,

746 01 Opava, Česká republika

THE ROLE OF MULTIDISCIPLINARY EXPERT TEAMS IN THE PREVENTION OF HEALTHCARE-ASSOCIATED URINARY TRACT INFECTIONS

Jitka Krocová¹, Jana Horová¹

¹Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta zdravotnických studií, Katedra ošetrovatelství a porodní asistence

Abstract

Introduction: Catheter-associated urinary tract infection (CAUTI) accounts for more than one-third of healthcare-associated infections (HAIs). Multifactorial measures are used to prevent CAUTI. One aspect of CAUTI prevention is the functioning of expert infection control and prevention teams at the healthcare provider. The effectiveness of multidisciplinary teams for HAI prevention has been described by Parry et al (2013), Purvis et al (2014), Kim et al (2017) and Wanat et al (2020), for example. The role of team members is to record infections, monitor care and initiate and assist in the implementation of CAUTI prevention measures. Gauron and Bigand (2021) add that implementing CAUTI prevention steps requires regular communication and collaboration between direct care health workers and multidisciplinary team members. Thus, it can be said that in the case of CAUTI prevention, their role is crucial. The aim of the research was to find out whether CAUTI prevention measures are in place in acute inpatient hospitals in the Czech Republic. Data regarding the activities of multidisciplinary teams for the prevention of HAI will be presented. **Methodology:** The study was conducted using a mixed research design, the research instruments were questionnaires completed by 186 respondents, and data from the quantitative phase of the research were supplemented by semi-structured interviews with quality managers. **Results:** Based on the analysis, it was found that 76.9% of the research respondents endorsed the activities of the HAI prevention team and almost ten percent of the respondents partially agreed with the statement. It was confirmed that there was an association between the existence of a functioning HAI prevention team and the existence of a designated HAI prevention worker; hospitals with HAI prevention teams were significantly more likely to have a designated worker overseeing the implementation of HAI prevention measures on the ward ($\chi^2 = 45.230$, $p < 0.001$). It was also found that wards where these teams exist are significantly more likely to conduct regular care audits to verify adherence to standard procedures ($\chi^2 = 78.660$, $p < 0.001$). **Conclusion:** research has demonstrated the existence of HAI/CAUTI prevention teams in acute inpatient care providers. Further, the benefit of having these teams was demonstrated.

Keywords: Urinary tract infection. Prevention. Nursing care. Health care-associated infections. Multidisciplinary teams of experts.

References:

GAURON, G., BIGAND, T., 2021. Implementation of Evidence-Based Strategies to Reduce Catheter-Associated Urinary Tract Infections among Hospitalized, Post-Surgical Adults. *American Journal of Infection Control* [online]. 49(6), 843–845 [cit. 2022-03-10]. ISSN 0196-6553. doi:10.1016/j.ajic.2020.11.016

KIM, B., PAI, H., CHOI, W. S., KIM, Y., KWEON, K. T., KIM, H. A., 2017. Current Status of Indwelling Urinary Catheter Utilization and Catheter-Associated Urinary Tract Infection Throughout Hospital Wards in Korea: A Multicenter Prospective Observational Study. *PLOS One* [online]. [cit. 2022-02-12]. ISSN 1932-6203. Dostupné z: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0185369>

PARRY, M. F., GRANT, B., SESTOVIC, M., 2013. Successful Reduction in Catheter-Associated Urinary Tract Infections: Focus on Nurse-Directed Catheter Removal. *American Journal of Infection Control* [online]. 41(12), 1178–1181 [cit. 2022-05-12]. ISSN 0196-6553. doi:10.1016/j.ajic.2013.03.296.

PURVIS, S., GION, T., KENNEDY, G. et al., 2014. Catheter-Associated Urinary Tract Infection. *Journal of Nursing Care Quality* [online]. 29(2), 141–148 [cit. 2022-04-12]. ISSN 1057-3631. Dostupné z: <http://content.wkhealth.com/linkback/openurl?sid=WKPTLP:landingpage&an=00001786-201404000-00007>

WANAT, M., BOREK, A. J., ATKINS, L. et al., 2020. Optimising Interventions for Catheter-Associated Urinary Tract Infections (CAUTI) in Primary, Secondary and Care Home Settings. *Antibiotics (Basel)*. MDPI [online]. 9(7), 419 [cit. 2022-03-12]. ISSN 2076-3387. Dostupné z: doi:10.3390/antibiotics9070419

Corresponding author:

PhDr. Mgr. Krocová Jitka, Ph.D.

E-mail: krocovaj@kos.zcu.cz

Organizácia: Katedra ošetrovatel'ství a porodní asistence, Fakulta zdravotníckych štúdií ZČU v Plzni, Husova 11, Plzeň PSČ 30100

Telefón: +420605827678

ÚLOHA MULTIDISCIPLINÁRNÍCH TÝMŮ ODBORNÍKŮ V PREVENCI MOČOVÝCH INFEKČÍ SPOJENÝCH SE ZDRAVOTNÍ PÉČÍ

Jitka Krocová¹, Jana Horová¹

¹Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta zdravotnických studií, Katedra ošetrovatelství a porodní asistence.

Abstrakt

Úvod: Infekce močových cest (Catheter-associated urinary tract infection – CAUTI) tvoří více než třetinu infekcí spojených se zdravotní péčí (Healthcare-associated infections-HAI). V prevenci CAUTI se uplatňují multifaktoriální opatření. Jedním z aspektů prevence CAUTI jsou i fungující týmy odborníků pro kontrolu a prevenci infekcí u poskytovatele zdravotní péče. Efektivitu činnosti multidisciplinárních týmů prevence HAI popisují např. Parry et al. (2013), Purvis et al. (2014), Kim et al. (2017), Wanat et al. (2020). Úlohou členů týmů je evidence infekcí, kontrola péče, dále iniciují a jsou nápomocni v zavádění preventivních opatření CAUTI. Gauron a Bigand (2021) doplňují, že implementace kroků prevence CAUTI vyžaduje pravidelnou komunikaci a spolupráci zdravotníků přímé péče a členů multidisciplinárního týmu. Je tedy možno říci, že v případě prevence CAUTI je jejich role zásadní. Cílem výzkumu bylo zjistit, zda jsou v nemocnicích poskytujících akutní lůžkovou péči v ČR zavedena opatření prevence CAUTI. Prezentována budou data týkající se činnosti multidisciplinárních týmů prevence HAI. **Metodika** Studie byla realizována pomocí smíšeného výzkumu, výzkumnými nástroji byly dotazníky, které vyplnilo 186 respondentů, data kvantitativní fáze výzkumu byly doplněny polostrukturovanými rozhovory s manažery kvality. **Výsledky** Na základě analýzy se ukázalo, že činnost týmu pro prevenci HAI potvrdilo 76,9 % respondentů výzkumu a částečně s tvrzením souhlasilo téměř deset procent dotázaných. Bylo potvrzeno, že existuje souvislost mezi fungujícím týmem odborníků pro prevenci HAI a existencí pověřeného zaměstnance pro prevenci HAI, v nemocnicích, kde existují týmy odborníků pro prevenci infekcí spojených s poskytováním zdravotní péče, je významně častěji ustanoven zaměstnanec pověřený kontrolou provádění preventivních opatření na oddělení ($\chi^2 = 45,230$, $p < 0,001$). Dále bylo zjištěno, že na pracovištích, kde tyto týmy existují, jsou pravidelné audity péče ověřující plnění standardních postupů prováděny významně častěji ($\chi^2 = 78,660$, $p < 0,001$). **Závěr:** Výzkum prokázal existenci týmů odborníků zabývajících se prevencí HAI/CAUTI u poskytovatelů akutní lůžkové péče. Dále byl prokázán benefit existence uvedených týmů.

Klíčová slova: Infekce močových cest. Prevence. Ošetrovatelská péče. Infekce spojené se zdravotní péčí. Multidisciplinární týmy odborníků.

Zdroje:

GAURON, G., BIGAND, T., 2021. Implementation of Evidence-Based Strategies to Reduce Catheter-Associated Urinary Tract Infections among Hospitalized, Post-Surgical Adults. *American Journal of Infection Control* [online]. 49(6), 843–845 [cit. 2022-03-10]. ISSN 0196-6553. doi:10.1016/j.ajic.2020.11.016

KIM, B., PAI, H., CHOI, W. S., KIM, Y., KWEON, K. T., KIM, H. A., 2017. Current Status of Indwelling Urinary Catheter Utilization and Catheter-Associated Urinary Tract Infection Throughout Hospital Wards in Korea: A Multicenter Prospective Observational Study. *PLOS One* [online]. [cit. 2022-02-12]. ISSN 1932-6203. Dostupné z: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0185369>

PARRY, M. F., GRANT, B., SESTOVIC, M., 2013. Successful Reduction in Catheter-Associated Urinary Tract Infections: Focus on Nurse-Directed Catheter Removal. *American Journal of Infection Control* [online]. 41(12), 1178–1181 [cit. 2022-05-12]. ISSN 0196-6553. doi:10.1016/j.ajic.2013.03.296.

PURVIS, S., GION, T., KENNEDY, G. et al., 2014. Catheter-Associated Urinary Tract Infection. *Journal of Nursing Care Quality* [online]. 29(2), 141–148 [cit. 2022-04-12]. ISSN 1057-3631. Dostupné z: <http://content.wkhealth.com/linkback/openurl?sid=WKPTLP:landingpage&an=00001786-201404000-00007>

WANAT, M., BOREK, A. J., ATKINS, L. et al., 2020. Optimising Interventions for Catheter-Associated Urinary Tract Infections (CAUTI) in Primary, Secondary and Care Home Settings. *Antibiotics (Basel)*. MDPI [online]. 9(7), 419 [cit. 2022-03-12]. ISSN 2076-3387. Dostupné z: doi:10.3390/antibiotics9070419

Kontakt

PhDr. Mgr. Krocová Jitka, Ph.D.

E-mail: krocovaj@kos.zcu.cz

Organizácia: Katedra ošetrovatelství a porodní asistence, Fakulta zdravotnických studií ZČU v Plzni, Husova 11, Plzeň PSČ 30100

Telefón: +420605827678

COGNITIVE IMPAIRMENT AND EMOTIONAL DISTURBANCES IN YOUNG ISCHAEMIC STROKE PATIENTS – LITERATURE REVIEW

Lenka Štureková¹, Elena Gurková¹, Daniel Šaňák²

¹Department of Nursing, Faculty of Health Sciences, Palacký University Olomouc, Hněvotínská 976/3, 775 15 Olomouc, Czech Republic

²Comprehensive Stroke Center, Department of Neurology, Palacký University Medical School and Hospital, Olomouc, Czech Republic

Abstract

Objective: To describe current scientific knowledge on cognitive impairment and emotional disturbances in younger adult patients after ischemic stroke.

Background: Currently, there is an increasing global trend in the incidence of ischemic stroke in young adults. Ischemic stroke has an enormous impact on the patient's emotions and cognitive functions.

Methodology: This is a literature review. The following scientific databases were used for the search: Web of Science, MEDLINE(Ovid), PsycInfo (EBSCO), ScienceDirect (Elsevier), Scopus (Elsevier), and ProQuest Science Database. The search for relevant articles was conducted from June to July 2023.

Results: 8 studies were finally included in the review. The incidence of cognitive impairment ranged from 39.4% to 40%. Specific areas of cognitive function impairment have been described: working memory, processing speed, global cognitive function, immediate and delayed memory, attention, and executive functioning. The incidence of depression ranged from 10.8% to 16.8%. The risk factors that are associated with a higher risk of developing generalized anxiety are as follows: younger age, more depressive symptoms, lower education, unemployment, history of depression, and alcohol use. Risk factors that are associated with a higher risk of depressive symptoms are as follows: lower education, and unemployment.

Conclusion: The included research studies highlighted the need to assess these issues not only at the time of patient discharge but more importantly at the time of further recovery. They may support the development of specific interventions for these patients.

Keywords: ischemic stroke, young adult, cognitive impairment, anxiety, depression

This paper was funded by the Ministry of Health, Czech Republic (grant AZV MZ CR number NU22-09-00021).

Contact address of 1st author:

Lenka Štureková, RN, MSc., Ph.D.

Palacký University Olomouc

Faculty of Health Sciences

Department of Nursing

Hněvotínska Street 3

775 15 Olomouc

Czech Republic

email: lenka.sturekova@upol.cz

phone: 00420 585 632 821

PORUCHY KOGNITÍVNYCH FUNKCIÍ A EMOCIONÁLNE PORUCHY U MLADÝCH PACIENTOV PO ISCHEMICKEJ MOZGOVEJ PRÍHODE – LITERÁRNY PREHĽAD

Lenka Štureková¹, Elena Gurková¹, Daniel Šaňák²

¹Ústav ošetrovatelství, Fakulta zdravotnických věd, Palackého Univerzita v Olomouci, Hněvotínská 976/3, 775 15 Olomouc, Česká republika

²Komplexní cerebrovaskulární centrum, Klinika neurologie, Lékařská fakulta Univerzity Palackého a Fakultní nemocnice Olomouc, Česká republika

Abstrakt

Ciel': Opísať súčasné vedecké poznatky o poruchách kognitívnych funkcií a emocionálnych poruchách u mladších dospelých pacientov po ischemickej mozgovej príhode.

Úvod: V súčasnosti sa zaznamenáva globálny nárast incidencie ischemických mozgových príhod u mladých dospelých. Ischemická mozgová príhoda má obrovský vplyv na emocionálny stav pacienta a jeho kognitívne funkcie.

Metodika: Bol zvolený desing literárneho prekladu. Na vyhľadávanie relevantných článkov boli použité nasledujúce vedecké databázy: Web of Science, MEDLINE(Ovid), PsycInfo (EBSCO), ScienceDirect (Elsevier), Scopus (Elsevier) a ProQuest Science Database. Vyhľadávanie relevantných článkov sa uskutočnilo v období od júna do júla 2023.

Výsledky: Do prehľadu bolo zaradených 8 štúdií. Incidencia porúch kognitívnych funkcií sa pohybovala od 39,4 % do 40 %. Boli opísané konkrétne oblasti porúch kognitívnych funkcií: pracovná pamäť, rýchlosť spracovania informácií, celkové poškodenie kognitívnych funkcií, krátkodobá a dlhodobá pamäť, pozornosť a výkonnosť v exekutívnych funkciách. Incidencia depresie sa pohybovala od 10,8 % do 16,8 %. Rizikové faktory spojené s vyšším rizikom vzniku generalizovanej úzkosti zahŕňajú: mladší vek, viac depresívnych príznakov, nižšie vzdelanie, nezamestnanosť, anamnézu depresie a užívanie alkoholu. Rizikové faktory spojené s vyšším rizikom depresívnych príznakov zahŕňajú: nižšie vzdelanie a nezamestnanosť.

Záver: Zaradené štúdie zdôrazňujú potrebu hodnotiť tieto problémy nielen pri prepustení pacienta, ale hlavne počas následnej rekonvalescencie. Mohli by podporiť vývoj špecifických intervencií pre týchto pacientov.

Kľúčové slová: ischemická mozgová príhoda, mladší dospelý, kognitívne poruchy, úzkosť, depresia.

Táto práca bola financovaná Ministerstvom zdravotníctva Českej republiky (grant AZV MZ ČR číslo NU22-09-00021).

Kontakt:

Mgr. Štureková Lenka, Ph.D.

E-mail: lenka.sturekova@upol.cz

Organizácia: Fakulta zdravotníckých vied, Ústav ošetrovatel'ství,

Hněvotínská 976/3, Olomouc

PSČ 775 1

Telefón: +420 585 632 821

HEALTH CARE SAFETY AS AN INNOVATIVE ELEMENT IN THE CURRICULUM OF NURSING STUDENTS

Lubomíra Karol'ová¹, Mária Kilíková²

¹St. Elizabeth College of Health and Social Work, Faculty of Health and Social Work, St. Ladislava, Nové Zámky

²St. Elizabeth College of Health and Social Work, Detached Department of bl. Salkaházi Rožňava

Abstract

Background: Nurses should be trained for their profession in a manner that emphasizes practice based on the latest evidence to provide safe health care. Educational institutions are faced with the challenge of integrating it into the processes of nursing education. Safe health care, as an innovative element of the nursing curriculum, can signify progress in the quality and linkage of theoretical training with clinical practice.

Objective: The aim of this study is to present the results of a content analysis of educational curricula for students in higher education institutions and universities in Slovakia, and to identify the scope and content of this topic in the recommended plans for undergraduate nursing education.

Methodology: We conducted a critical, concurrent content analysis of publicly available course syllabi in the bachelor's nursing program. Our database consisted of 514 syllabi from 8 educational institutions. We subjected 309 documents to critical content analysis. The research was conducted between June and September 2023.

Results: We found that only 2 higher education institutions (n=8) incorporated safe health care as a standalone core subject. One subject comprises 14 hours, granting the student 1 credit, while in another institution, the subject comprises 25 hours for 1 credit. We noted that the content of safe health care in the context of European and Slovak legislation is not explicitly represented.

Conclusion: Without education and implementation of safe health care standards, health care providers are exposed to the risks of discrepancies, errors, and potential harm to patients' health. We believe that strategic plans, visions, and concepts of educational institutions and care providers require harmonization to achieve evidence-based practice.

Key words: Safe health care. Education.

Corresponding author

E-mail: lubomirakarolova@gmail.com

Organizácia: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety Bratislava, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce sv. Ladislava, Nové Zámky, Mládežnícka 24, Košice-Šaca PSČ 04015

Telefón: +421903500594

BEZPEČNOSŤ ZDRAVOTNEJ STAROSTLIVOSTI AKO INOVATÍVNY PRVOK V OBSAHU VZDELÁVANIA ŠTUDENTOV OŠETROVATEL'STVA

Ľubomíra Karol'ová¹, Mária Kilíková²

¹Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety Bratislava, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce sv. Ladislava, Nové Zámky

²Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety Bratislava, Detašované pracovisko bl. Salkaházi Rožňava

Abstrakt

Východiská: Sestry by sa mali pripravovať na povolanie tak, aby s dôrazom na prax založenú na najnovších dôkazoch poskytovali bezpečnú zdravotnú starostlivosť. Vzdelávacie inštitúcie sú postavené pred výzvou jej etablovania do procesov vzdelávania sestier. Bezpečná zdravotná starostlivosť, ako inovatívny prvok učebných osnov ošetrovatel'stva, môže v oblasti odbornej prípravy profesionálov znamenať pokrok v kvalite a prepojení teoretickej prípravy a klinickej praxe.

Cieľ: Cieľom príspevku je prezentovať výsledky obsahovej analýzy kurikul vzdelávania študentov na vysokých školách a univerzitách na Slovensku. Identifikovať rozsah a obsah danej problematiky v odporúčaných plánoch pregraduálneho vzdelávania študentov v odbore ošetrovatel'stvo.

Metodika: Uskutočnili sme kritickú, súbežnú obsahovú analýzu verejne dostupných informačných listov predmetov študijných plánov v bakalárskom študijnom programe ošetrovatel'stvo. Databázu tvorilo 514 informačných listov z 8 vzdelávacích inštitúcií. Kritickej obsahovej analýze sme podrobili 309 dokumentov. Prieskum sme realizovali v období júna – septembra 2023.

Výsledky: Zistili sme, že iba 2 vysoké školy (n=8) etablovali do odporúčaného študijného plánu bezpečnú zdravotnú starostlivosť, ako samostatný predmet jadra programu. Predmet má rozsah 14 hodín a študent získa 1 kredit. V druhej vzdelávacej inštitúcií má predmet 25 hodín za 1 kredit. Zistili sme, že obsah bezpečnej zdravotnej starostlivosti v kontexte európskej a slovenskej legislatívy nie je explicitne zastúpený.

Záver: Bez vzdelávania a implementácie štandardov bezpečnej zdravotnej starostlivosti sú poskytovatelia zdravotnej starostlivosti vystavení rizikám nezhôd, pochybení a rizikám poškodenia zdravia pacientov. Sme toho názoru, že strategické plány, vízie a koncepty

vzdelávacích inštitúcií a poskytovateľov starostlivosti si vyžaduje harmonizáciu s cieľom dopracovať sa do stavu praxe založenej na dôkazoch.

Kľúčové slová: Bezpečná zdravotná starostlivosť. Vzdelávanie.

Kontakt

Ľubomíra Karol'ová, PhDr., doctoral candidate

St. Elizabeth College of Health and Social Work Faculty of Health and Social Work, St. adislav,
Nové Zámky

email: lubomirakarolova@gmail.com

CHANGES IN MOTIVATION AND JOB SATISFACTION AMONG GENERAL NURSES OVER THE PAST DECADE.

Vévoda Jiří¹

¹Fakulta zdravotnických věd, Univerzita Palackého v Olomouci

Abstract

Aim: To analyse and compare two surveys of job satisfaction and work motivation with a time lag of one decade.

Methodology. The basic principle of the research design was the dual assessment of 16 work environment factors, developed according to adapted Herzberg's theory. The Euclidean distance model was used to process the data.

Sample: general nurses working in hospitals in the Czech Republic. 1992 general nurses participated in the representative survey in 2011 and 592 nurses in 2021.

Results. In 2011, "Salary", "Patient care" and "Job security" were the top factors. In terms of nurses' perceptions, the top-rated factors in 2021 were "Patient Care", "Image of Facility" and "Working Conditions". In 2011, they were 'Patient care', 'Image of the facility' and 'Collaboration with other professions.

Conclusion: the results show a relatively stable ranking of the most important work environment factors. The change in ranking to third place in both personal preference and perceived saturation between 2011 and 2021 may have been due to the ongoing pandemic.

Keywords: General nurse. Job satisfaction. Motivation. Hospital.

Corresponding author:

Mgr. Vévoda Jiří, Ph.D.

E-mail: jiri.vevoda@upol.cz

Organizácia: Fakulta zdravotnických věd, Univerzita Palackého v Olomouci, Hněvotínská 976/3, Olomouc PSČ 77515

Telefón: +421776288799

PROMĚNA MOTIVACE A PRACOVNÍ SPOKOJENOSTI U VŠEOBECNÝCH SESTER V PRŮBĚHU MINULÉ DEKÁDY

Vévoda Jiří¹

¹Fakulta zdravotnických věd, Univerzita Palackého v Olomouci

Abstrakt

Cíl: Analyzovat a srovnat dva výzkumy pracovní spokojenosti a motivace práce s časovým odstupem jedné dekády.

Metodika: Průřezové kvantitativní studie se uskutečnily v roce 2011 a 2021. Metodou sběru dat byl strukturovaný rozhovor, výzkumným nástrojem tazatelský arch. Základním principem výzkumného designu bylo dvojí hodnocení 16. faktorů pracovního prostředí, vytvořených podle přizpůsobené Herzbergovy teorie. Ke zpracování dat byl použit Euclidean distance model.

Výběrový soubor: všeobecné sestry pracující v nemocnicích ČR. V roce 2011 se reprezentativního výzkumu zúčastnilo 1992 všeobecných sester, v roce 2021 pak 592 sester.

Výsledky: V roce 2021 byly mezi nejpreferovanějšími faktory "Mzda", "Péče o pacienta" a "Spolupráce na oddělení". V roce 2011 to byly "Mzda", "Péče o pacienty" a "Jistota pracovního místa". Z hlediska vnímání sester byly v roce 2021 nejlépe hodnocené faktory "Péče o pacienty", "Image zařízení" a "Pracovní podmínky". V roce 2011 to byly "Péče o pacienty", "Image zařízení" a "Spolupráce s jinými profesemi".

Závěr: Z výsledků vyplývá relativně stabilní pořadí nejdůležitějších faktorů pracovního prostředí. Změna na v pořadí třetím místě jak v osobních preferencích, tak ve vnímané saturaci mezi roky 2011 a 2021 mohla být zapříčiněna probíhající pandemií.

Klíčová slova: Všeobecná sestra. Pracovní spokojenost. Motivace. Nemocnice.

Kontakt

Mgr. Vévoda Jiří, Ph.D.

E-mail: jiri.vevoda@upol.cz

Organizácia: Fakulta zdravotnických věd, Univerzita Palackého v Olomouci, Hněvotínská 976/3, Olomouc PSČ 77515

Telefón: +421776288799

IMPACT OF EDUCATIONAL ACTIVITY ON CLINICAL INDICATOR QUALITY AND SAFETY OF NURSING CARE

Horová Jana¹, Jitka Krocová¹

¹Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta zdravotnických studií, Katedra ošetrovatelství a porodní asistence

Abstract

Objective: The aim of this paper is to present an evaluation of the impact of an e-learning course for general nurses on a specific indicator of quality and safety of nursing care - the incidence of patient falls and their consequences.

Methodology: A mixed research design was chosen. First, a retrospective analysis of patient falls in a large healthcare provider was conducted as one of the dominant areas that provides a picture of the quality and safety of care provided. Then, educational needs were detected, using a semistructured interview method with leaders of the departments with the highest incidence of falls. The findings were taken into account in the development of an e-learning programme designed for general nurses and aimed at preventing patient falls. General nurses from five clinical sites were included in the e-learning intervention. The incidence of falls and fall-related injuries before and after the intervention was introduced was compared by specialty (internal medicine and surgery).

Conclusions: Education of health care personnel based on the principles of scientificity and the needs of clinical practice is a possible effective preventive intervention in the problem of patient falls and efforts to minimize the incidence of their consequences. Providing insight into the fall issue in the clinical setting of a large health care provider and approaching the process of implementing a preventive intervention with a view to maximizing the level of scientific verification of the evidence base at each stage of the research may inspire other health care facilities. By confirming the impact of the educational intervention on reducing the incidence of falls in patients with injuries in internal medicine, where there is a high incidence of patients at risk of falling, a direction in which prevention activities can be directed was indicated.

Keywords: Education. Clinical indicator. Quality. Safety. Nursing care.

Corresponding author:

PhDr. Horová Jana, Ph.D.

E-mail: jhorova@kos.zcu.cz

Organizácia: Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta zdravotnických studií, Katedra ošetrovatelství a porodní asistence, Husova 11, Plzeň PSČ 301 0

Telefón: +420775369586

VLIV VZDĚLÁVACÍ AKTIVITY NA KLINICKÉHO UKAZATELE KVALITY A BEZPEČÍ POSKYTOVANÉ OŠETŘOVATELSKÉ PÉČE

Horová Jana¹, Jitka Krocová¹

¹Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta zdravotnických studií, Katedra ošetrovatelství a porodní asistence

Abstrakt

Cíl: Cílem příspěvku je prezentace vyhodnocení vlivu e-learningového kurzu pro všeobecné sestry na konkrétního ukazatele kvality a bezpečí poskytované ošetrovatelské péče – výskyt pádů pacientů a jejich následků.

Metodika: Zvolen byl smíšený design výzkumu. Nejprve byla provedena retrospektivní analýza pádů pacientů velkého poskytovatele zdravotních služeb, jako jedné z dominantních oblastí, které poskytuje obraz o kvalitě a bezpečí poskytované péče. Poté byly detekovány vzdělávací potřeby, s využitím metody semistrukturovaných rozhovorů s leadery pracovišť s nejvyšší incidencí pádů. Závěry byly zohledněny v přípravě e-learningového programu určeného pro všeobecné sestry a zaměřeného na prevenci pádů pacientů. Do e-learningové intervence byly zařazeny všeobecné sestry pěti klinických pracovišť. Komparován byl výskyt pádů a zranění následkem pádu před a po zavedené intervenci, a to oborově (interní a chirurgický obor).

Závěry: Vzdělávání zdravotnického personálu založené na principech vědeckosti a potřebách klinické praxe je možnou efektivní preventivní intervencí v problematice pádů pacientů a snah minimalizovat výskyt jejich následků. Poskytnutí vhledu do pádové problematiky klinického prostředí velkého poskytovatele zdravotních služeb a přiblížení procesu zavádění preventivní intervence s ohledem na maximální možnou úroveň vědecké verifikace podkladů v jednotlivých fázích výzkumu může být inspirací pro další zdravotnická zařízení. Potvrzením vlivu vzdělávací intervence na snížení výskytu pádů pacientů se zraněním v interních oborech, kde je vysoká incidence pacientů ohrožených pádem, byl naznačen směr, kterým lze preventivní aktivity směřovat.

Klíčová slova: Vzdělávání. Klinický ukazatel. Kvalita. Bezpečí. Ošetrovatelská péče.

Kontakt:

PhDr. Jana Horová, Ph.D.

Fakulta zdravotnických studií, Západočeská univerzita v Plzni

Husova 11, 301 00 Plzeň, Česká republika

ŽIVOT A PRÁCE SESTER V OBDOBÍ PANDEMIE COVID-19

Sylva Bártlová¹, Ivana Chloubová¹

¹Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta

Abstrakt

Cíl: Cílem této studie bylo zjistit faktory ovlivňující pracovní i osobní život všeobecných sester během pandemie COVID-19 v České republice.

Metodika: Byl realizován sociologický reprezentativní výzkum, ke sběru dat byl použit nestandardizovaný dotazník, který obsahoval celkem 57 otázek. Ověřování dotazníku probíhalo na základě předvýzkumu. Výběrový soubor sester byl konstruován kvótním výběrem, svou strukturou odpovídal složení základního souboru z hlediska věku, pohlaví a regionu (kraje). Výběrový soubor tvořilo 1197 všeobecných sester. Z hlediska pohlaví tvoří soubor 40 (3,3%) mužů a 1157 (96,7%) žen.

Výsledky: Nejčastější faktor, který ovlivňoval práci sester v době pandemie COVID-19, byly obavy z přenosu infekce (63,6%). Silný vliv měl rovněž strach z neznámého (59,0%) a zvýšená pracovní zátěž (54,7%). Stanovisko sester v této oblasti statisticky významně ovlivňuje typ zdravotnického zařízení, ve kterém sestra pracovala (<0,05) a místo její práce v období pandemie COVID-19 (<0,001). 89,6% respondentů uvedlo, že situace kolem COVID-19 pro ně představovala zvýšenou zátěž organismu. Téměř stejný podíl respondentů (88,4%) měl pocit, že situace kolem COVID-19 pro ně znamenala změny v sociálním životě. Pro 76,7% respondentů znamenala situace kolem COVID-19 změny v osobním životě. Tyto faktory hrají rozhodující úlohu i z hlediska porovnání míry středních hodnot.

Závěr: Management zdravotnických zařízení by měl v předstihu pandemie zajistit dostatek osobních zdravotních pomůcek a věnovat pozornost v případě potřeby psychologickému poradenství a krizové intervenci sester.

Klíčová slova: Pandemie COVID -19. Pracovní život. Osobní život. Sestry. Rizikové faktory.

*Podpořeno z programového projektu Ministerstva zdravotnictví ČR s reg. č. NU21-09-00300.
Veškerá práva podle předpisů na ochranu duševního vlastnictví jsou vyhrazena.*

Kontakt

Sylva Bártlová,

Ústav ošetrovatelství, porodní asistence a neodkladné péče,

Zdravotně sociální fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích,

adresa: J. Boreckého 1167/27, 370 11 České Budějovice, Czech Republic. E-mail:
bartlova@zsf.jcu.cz; mobil+420 606 050 592

LIFE AND WORK OF NURSES DURING THE COVID-19 PANDEMIC

Sylva Bártlová¹, Ivana Chloubová¹

¹University of South Bohemia in České Budějovice, Faculty of Health and Social Sciences, Institute of Nursing, Midwifery and Emergency Care, J. Boreckého 1167/27, 370 11 České Budějovice, Czech Republic.

Abstrakt

Aim: This study aimed to investigate the factors influencing the work and personal life of 1 nurses during the COVID-19 pandemic in the Czech Republic.

Methodology: Sociological representative research was carried out, and a non-standardized questionnaire was used to collect data, containing 57 questions. Validation of the questionnaire was based on a pre-survey. The sample of nurses was constructed by quota sampling; its structure corresponded to the composition of the base sample in terms of age, gender, and region (region). The sample consisted of 1197 general nurses. Regarding gender, the sample consisted of 40 (3.3%) men and 1157 (96.7%) women.

Results: The most common factor influencing nurses' work during the COVID-19 pandemic was fear of transmission of infection (63.6%). A fear of the unknown (59.0%) and increased workload (54.7%) also had a strong influence. The type of health facility where the nurse worked (<0.05) and the location of her work during the COVID-19 pandemic (<0.001) had a statistically significant effect on the nurses' opinion. 89.6% of the respondents reported that the situation surrounding COVID-19 posed an increased burden on their bodies. Almost the same proportion of respondents (88.4%) felt that the situation around COVID-19 meant changes in their social life. For 76.7% of respondents, the situation around COVID-19 meant changes in their personal life. These factors also play a crucial role in comparing the mean rates.

Conclusion: Health facility management should ensure sufficient personal health equipment before a pandemic and pay attention to psychological counseling and crisis intervention by nurses when needed.

Keywords: COVID pandemic -19. Working life. Personal life. Nurses. Risk factors.

They are supported by the program project of the Ministry of Health of the Czech Republic with reg. No. NU21-09-00300. All rights under intellectual property protection regulations are reserved.

Corresponding author:

Sylva Bártlová, University of South Bohemia in České Budějovice, Faculty of Health and Social Sciences, Institute of Nursing, Midwifery and Emergency Care, J. Boreckého 1167/27, 370 11 České Budějovice, Czech Republic.

E-mail: bartlova@zsf.jcu.cz; M/+420 606 050 592

SUCCESSION OF GENERATION NURSES Z IN NURSING MANAGEMENT

Hulková Viera¹

¹Fakulta zdravotníctva, Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne

ABSTRACT

Objective: To analyze the subjective reasons for acceptance and rejection of managerial position among Generation Z nurses. **Methodology:** To obtain data for the pilot study, we used methodological triangulation: the focus group method, semi-structured interviews and content analysis of checklists in three focus groups on a sample of 40 Generation Z nurses. Data collection was conducted in February and March 2023. **Sample:** The average age of the participants was 24 years. All of them had completed a first degree university education and had worked in practice for an average of 2.3 years. Only nurses born between 1996-2009, those referred to as Generation Z in the literature, were eligible to participate in the study. The second criterion for deliberate selection was the declaration that they did not hold a managerial position. **Results:** Salary, career growth, and the opportunity to change the management of nursing in practice would be the decisive incentives for accepting a managerial position for Generation Z nurses. Up to 25 study participants would decline a management position. The most common reasons were lack of managerial knowledge, high responsibility and fear of failure. Generation Z nurses need mentoring and feedback from current managers. **Conclusion:** Nursing management is facing a significant transformation in the future, reflecting the characteristics of nurses in Generation Z cohort. Succession programs need to be developed to identify and prepare candidates for management positions at all levels of nursing management.

Key words: Generation Z. Management. Nurses. Succession.

Corresponding author:

doc. PhDr. Hulková Viera, PhD., MPH

E-mail: viera.hulkova@tnuni.sk

Organizácia: Fakulta zdravotníctva Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne,
Študentská 2, Trenčín PSČ 911 5

Telefón: +421 32 7400612

NÁSTUPNÍCTVO GENERÁCIE SESTIER V MANAŽMENTE OŠETROVATEĽSTVA

Hulková Viera¹

¹Fakulta zdravotníctva, Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne

Abstrakt

Cieľ: Analyzovať subjektívne dôvody prijatia a odmietnutia manažérskeho postu u sestier generácie Z.

Metodika: Na získanie údajov do pilotnej štúdie sme použili metodologickú trianguláciu: metóda focus group, pološtruktúrované rozhovory a obsahová analýza check-listov v troch ohniskových skupinách na vzorke 40 sestier generácie Z. Zber údajov bol realizovaný vo februári a v marci 2023. Vzorka: Priemerný vek participantov bol 24 rokov. Všetci mali ukončené vysokoškolské vzdelanie I. stupňa a priemerne pracovali 2,3 roka v praxi. Štúdie sa mohli zúčastniť iba sestry narodené v rokoch 1996-2009, teda tie, ktoré sú podľa literárnych zdrojov označované ako generácia Z. Druhým kritériom zámerného výberu bolo prehlásenie, že nezastávajú manažérsky post.

Výsledky: Rozhodujúcimi stimulmi na prijatie manažérskeho postu by pre sestry generácie Z bol plat, kariérny rast, možnosť zmeniť riadenie ošetrovatel'stva v praxi. Až 25 účastníkov štúdie by odmietlo riadiacu pozíciu. Najčastejšími dôvodmi bol nedostatok manažérskych vedomostí, vysoká zodpovednosť a strach zo zlyhania. Sestry generácie Z potrebujú od súčasných manažérok mentorstvo a spätnú väzbu.

Záver: Manažment ošetrovatel'stva čaká v budúcnosti výrazná transformácia reflektujúca charakteristiky sestier generačnej kohorty Z. Je potrebné vypracovať programy nástupníctva zamerané na identifikáciu a prípravu kandidátov na manažérske posty na všetkých úrovniach riadenia ošetrovatel'stva.

Kľúčové slová: Generácia Z. Manažment. Nástupníctvo. Sestry.

Kontakt

doc. PhDr. Hulková Viera, PhD., MPH

E-mail: viera.hulkova@tnuni.sk

Organizácia: Fakulta zdravotníctva Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne,
Študentská 2, Trenčín PSČ 911 5

Telefón: +421 32 7400612

ETICKÉ ASPEKTY OŠETROVATELSKEJ STAROSTLIVOSTI O PACIENTA V TERMINÁLNOM ŠTÁDIU

Alena Dziacka¹, Diana Budzáková¹

¹Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce

Abstrakt

Úvod: Každý človek je jedinečný vo svojom bytí, aj ukončenie života má tisíce podôb.

Cieľ: Cieľom prieskumu bolo zistiť ako vnímajú sestry etické aspekty ošetrovateľskej starostlivosti o pacienta v terminálnom štádiu z pohľadu požiadaviek kladených na ošetrovateľskú starostlivosť a vnímania morálnych a komunikačných kompetencií.

Metodika: Neštandardizovaný, štruktúrovaný, anonymný dotazník bol distribuovaný v septembri 2022 vo Fakultnej nemocnici v Trnave 75 sestrám.

Vzorka: Najviac 42 % sestier bolo z Kliniky vnútorného lekárstva a Kliniky anestéziológie a intenzívnej medicíny, 95 % žien, v rozpätí od 20 do 60 rokov, s dĺžkou praxe 1-5 rokov v 28 % a vysokoškolským vzdelaním 1. stupňa v 44,00 %. Výsledky boli interpretované v percentách v tabuľkách a grafoch pomocou programu Microsoft Excel a Microsoft Word.

Výsledky: Z pohľadu sestry je uspokojovanie individuálnych psychických (26,67 %), sociálnych (28,00 %) a duchovných (26,67 %) potrieb umierajúceho pacienta často náročnejšie, ako potrieb biologických, ktoré pre 37,33 % sestier nie je ťažké uspokojiť. Morálne kompetencie (empatia, spravodlivosť, trpezlivosť, dôstojnosť) sú typom humanitného správania, ktoré povedie k poskytovaniu kvalitnej starostlivosti a spokojnosti sestier. Porozumeniu (42,67 %) vlastnej smrteľnosti je prejavom duševnej zrelosti. Sestry prejavujú viac neverbálnu komunikáciu, pretože verbálna komunikácia o smrti a posledných prianiach je pre nich psychicky náročná (38,7 %), pričom aktívne pacienta počúva 46,67 % sestier. Dôležité je zlepšiť systematickú odbornú prípravu sestier v starostlivosti o nevyliciteľne chorých, ktorá prispeje k pochopeniu duchovných otázok a zvýšeniu povedomia o uspokojovaní duchovnej tiesne pacienta a jeho rodiny a k uplatňovaniu empatickej komunikácie v náročných situáciách.

Záver: Starostlivosť o umierajúceho človeka je pre sestru stresujúca, súčasne podpora rodiny a vyrovnanie sa s vlastnými emóciami ovplyvňuje správanie sestier, ako zdravotníckych pracovníkov, tak aj, ako ľudské bytosti.

Kľúčové slová: Terminálne štádium. Ošetrovateľská starostlivosť. Etické aspekty. Morálne kompetencie. Komunikačné kompetencie.

Kontakt

PhDr. Alena Dziacka, PhD.

Katedra ošetrovatel'stva

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce

Trnavská univerzita v Trnave

918 43 Trnava

mail: alena.dziacka@truni.sk

ETHICAL ASPECTS OF NURSING CARE FOR PATIENT IN THE TERMINAL STAGE

Alena Dziacka¹, Diana Budzáková¹

¹Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce

Abstract

Introduction: Every person is unique in their being, also the end of life has thousands of forms.

Objective: The objective of the research was to find out how nurses perceive the ethical aspects of nursing care for patients in the terminal stage from the point of view of the requirements placed on nursing care and the perception of moral and communication competencies.

Methodology: A non-standardized, structured, anonymous questionnaire was distributed in September 2022 at the Faculty Hospital in Trnava to 75 nurses.

Sample: At most 42 % of the nurses were from the Clinic of Internal medicine and the Clinic of anesthesiology and intensive care medicine, 95 % women, ranging from 20 to 60 years old, with 1-5 years length of practice in 28 % and 1st-degree university education in 44.00 %. The results were interpreted as percentages in tables and graphs using Microsoft Excel and Microsoft Word.

The results: From the nurse's point of view satisfying the individual psychological (26.67 %), social (28.00 %) and spiritual (26.67 %) needs of a dying patient is quite often more difficult than biological needs, which for 37.33 % of nurses is not difficult to satisfy. Moral competencies (empathy, justice, patience, dignity) are a type of humanitarian behavior that will lead to the provision of quality care and the satisfaction of nurses. Understanding (42.67 %) of own mortality is a sign of mental maturity. Nurses show more non-verbal communication because verbal communication about death and last wishes is psychologically demanding for them (38.7 %), while 46.67 % of nurses actively listen to the patient. It is important to improve the systematic professional preparation of nurses in the care of the incurable ill, which will contribute to the understanding of spiritual issues and increase awareness of satisfying the spiritual distress of the patient and his family and the application of empathic communication in difficult situations.

Conclusion: Caring for a dying person is stressful for a nurse, supporting the family at the same time and coping with own emotions affects the behavior of nurses, both as health workers and as human beings.

Keywords: Terminal stage. Nursing care. Ethical aspects. Moral competences. Communication competences.

Bibliografické odkazy / Bibliographical references:

KOSTKA, AM. – BORODZICZ, A. – KRZEMIŃSKA, SA. 2021. Feelings and Emotions of Nurses Related to Dying and Death of Patients - A Pilot Study. In Psychol Res Behav Manag [online]. 2021, vol. 14, s. 705-717 [cit. 22-9-2].

Dostupné z: Feelings and Emotions of Nurses Related to Dying and Death of Patients – A Pilot Study - PMC (nih.gov). ISSN 1179-1578.

LOJAN, R. 2015. Etické a psychologické aspekty sprevádzania chorých a zomierajúcich. In Paliatívna medicína a liečba bolesti [online]. 2015, 8(1), s. 20-22 [cit.22-26-2]. Dostupné z: Lojan_PALMED_1_2015_kor2.pdf. ISSN 1339-4193.

Corresponding author:

PhDr. Alena Dziacka, PhD.

Katedra ošetrovateľstva

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce

Trnavská univerzita v Trnave

918 43 Trnava

mail: alena.dziacka@truni.sk

MOTIVÁCIA ŠTUDENTOV K ŠTÚDIU OŠETROVATEĽSTVA

Alena Uričková¹, Cepun Valentino¹

¹Trnavská Univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra ošetrovatel'stva

Abstrakt

Cieľ: Cieľom štúdie bolo zistiť motiváciu študentov k štúdiu ošetrovatel'stva.

Metodika: Zber dát realizovaný prostredníctvom dotazníka. Vzorku tvorilo $n = 130$ (100 %) respondentov, z toho $n = 123$ (94,6%) žien a $n = 7$ (5,4%) mužov. Jednotlivé odpovede v dotazníku sme vyhodnotili prostredníctvom programu Microsoft Office Excel 2019. Výsledky boli interpretované v tabuľkách, grafoch a vyjadrené v percentách.

Výsledky: Zistili, že u $n = 96$ študentov, najväčším motivačným faktorom pri výbere štúdia ošetrovatel'stva bola ochota pomáhať ľuďom. Inšpiráciu - vlastný záujem o ošetrovatel'stvo ako odbor potvrdilo až $n = 114$ študentov. Pre študentov ošetrovatel'stva okrem uvedených motivačných faktorov boli dôležité aj kritéria zamestnanosti, pocit osobnej istoty, zodpovednosti, sociálne cítenie a potreba byť užitočný. Taktiež sme zistili, že voľba študijného odboru ošetrovatel'stvo u len $n = 42$ študentov bola zhodná s práním rodičov. Avšak zo skúmania vyplynulo, že až 78,5 % ($n = 102$) rodičov vyjadruje podporu zvolenému odboru. U $n = 73$ študentov najväčší zdroj informácií o odbore ošetrovatel'stvo poskytli masmédiá. Že je práca sestry v spoločnosti je dôležitá potvrdilo až $n = 123$ študentov (94,6%).

Záver: Z výsledkov práce vyplýva, že veľký vplyv pri rozhodovaní o študijnom odbore majú na študentov rodičia. Ben Natan a Becker (2010) v štúdiu izraelských sestier našli pozitívnu súvislosť medzi obrazom ošetrovatel'stva a rozhodnutím študentov zvoliť si túto profesiu.

Kľúčové slová: Motivácia. Ošetrovatel'stvo. Sestra. Vzdelávanie.

Kontakt

PhDr. Alena Uričková

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Trnavská univerzita v Trnave

Univerzitné námestie 1, 918 43 Trnava

e-mail: alena.urickova@truni.sk

STUDENTS MOTIVATION IN NURSING STUDY

Alena Uričková¹, Cepun Valentino¹

¹University of Trnava in Trnava, Faculty Health Care and Social Work, Department of Nursing

Abstract

Objective: The objective of the study was to determine the motivation of students to study nursing.

Methodology: Data collection was carried out through a self-constructed questionnaire, which was anonymous and voluntary. The questionnaire consisted of twenty-three closed questions. The survey was carried out in electronic form at the Department of Nursing, FZaSP TU in Trnava. The sample consisted of n = 130 (100%) respondents, of which n = 123 (94.6%) were women and n = 7 (5.4%) were men. We evaluated the individual answers in the questionnaire using the Microsoft Office Excel 2019 program. The results were interpreted in tables, graphs and expressed in percentages. We compared the results with studies by other domestic and foreign authors who dealt with the same issue.

Results: They found that among n = 96 students, the greatest motivating factor in choosing to study nursing was the willingness to help people. Inspiration - personal interest in nursing as a field was confirmed by up to n = 114 students. For nursing students, in addition to the mentioned motivational factors, employment criteria, a sense of personal security, responsibility, social feelings and the need to be useful were also important. We also found that the choice of the nursing field of study for only n = 42 students was consistent with the wishes of the parents. However, the research showed that up to 78.5% (n = 102) of parents expressed support for the chosen field. For n = 73 students, the largest source of information about the field of nursing was provided by the mass media. Že je práca sestry v spoločnosti je dôležitá potvrdilo až n = 123 študentov (94,6%).

Conclusion: The results of the work show that an important factor in choosing a nursing degree is the willingness to help people. Parents have a great influence on students when deciding on a field of study. In a study of Israeli nurses, Ben Natan and Becker (2010) found a positive association between the image of nursing and students' decision to choose this profession. They found that the more positive the image of nursing, the more likely students are to choose nursing as a profession.

Keywords: Motivation. Nursing. Nurse. Education.

Corresponding author:

PhDr. Alena Uričková

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Trnavská univerzita v Trnave

Univerzitné námestie 1, 918 43 Trnava

e-mail: alena.urickova@truni.sk

TELEMEDICÍNA A TELEOŠETROVATEĽSTVO U PACIENTOV S CHRONICKÝM SRDCOVÝM ZLYHÁVANÍM

Gabriela Doktorová¹, Jana Martinková¹

¹Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra ošetrovatel'stva

Abstrakt

Úvod: Rozmach informačných a komunikačných technológií preniká aj do oblasti zdravotnej starostlivosti. Digitalizácia zdravotníctva umožňuje výmenu informácií medzi lekárom, sestrou a pacientom. Telemonitoring sa využíva najmä u chronicky chorých pacientov so srdcovým zlyhaním, s diabetom mellitus a pod. Problémy pacienta sa tak môžu riešiť na diaľku v reálnom čase z domova pacienta.

Cieľ: Poukázať na možnosti využitia informačných a telekomunikačných technológií formou telemedicíny a teleošetrovatel'stva

Východiská: Systematický prehľad literatúry a publikovaných vedeckých článkov a štúdií

Metodika: Príspevok teoretického charakteru bol vypracovaný na základe analýzy publikovaných informácií o danej problematike za použitia kľúčových slov vo viacerých databázach.

Výsledky: WHO definuje telemedicínu ako súborné označenie pre zdravotnícke služby a systémy, ktoré sa používajú na diaľku prostredníctvom informačných a komunikačných technológií. Údaje pacienta je možné automaticky ukladať do osobných zariadení pacienta, prípadne ich môže pacient zadávať sám do informačného systému. Problémy pacienta sú riešené na diaľku, v reálnom čase, z domova pacienta. Teleošetrovatel'stvo umožňuje poskytovanie zdravotnej starostlivosti aj pacientom vo vzdialených oblastiach a v riedko osídlených regiónoch a väčšie zapojenie sestier do starostlivosti o pacienta s chronickým srdcovým zlyhaním pomocou telemonitoringu.

Záver: Problémy pacienta sa môžu riešiť na diaľku v reálnom čase z domova pacienta. Starostlivosť poskytovaná na diaľku pomáha eliminovať bariéry a zlepšuje prístup ku zdravotným službám. Telemedicína a teleošetrovatel'stvo je súčasťou elektronizovaného zdravotníctva. Využitie telemonitoringu celosvetovo stúpa vo vyspelých krajinách.

Kľúčové slová: Pacient, Chronické ochorenie, Telemonitoring, Telemedicína, Teleošetrovatel'stvo.

Kontakt

Mgr. Gabriela Doktorová, PhD.

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Trnavská univerzita v Trnave

Univerzitné námestie 1, 918 43 Trnava
e-mail: gabriela.doktorova@truni.sk

TELEMEDICINE AND TELENURSING IN PATIENTS WITH CHRONIC HEART FAILURE

Gabriela Doktorová¹, Jana Martinková¹

¹Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra ošetrovatel'stva

Abstract

The boom in information and communication technologies also permeates the field of health care. The digitization of healthcare enables the exchange of information between doctors, nurses and patients. Telemonitoring is mainly used in chronically ill patients with heart failure, diabetes mellitus, etc. Patient problems can be solved remotely in real time from the patient's home.

Objective: Point out the possibilities of using information and telecommunication technologies in the form of telemedicine and telenursing

Background: Systematic review of literature and published scientific articles and studies

Methodology: The contribution of a theoretical analysis of character was developed on the basis of published information on the given issue using keywords in several databases. Results: WHO defines telemedicine as a collective term for health services and systems that use information and communication technologies at a distance. The patient's data can be automatically stored in the patient's personal devices, or the patient can enter them himself into the information system. The patient's problems are solved remotely, in real time, from the patient's home. Telenursing makes it possible to provide health care to patients in remote areas and in sparsely populated regions and to involve nurses more in the care of a patient with chronic heart failure via telemonitoring.

Conclusion: Patient problems can be solved remotely in real time from the patient's home. Remote care helps remove barriers and improve access to health services. Telemedicine and telenursing are part of electronic healthcare. The use of telemonitoring is increasing worldwide in developed countries.

Keywords: Patient, Chronic disease, Telemonitoring, Telemedicine, Telenursing.

Corresponding author:

Mgr. Gabriela Doktorová, PhD.

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Trnavská univerzita v Trnave

Univerzitné námestie 1, 918 43 Trnava, e-mail: gabriela.doktorova@truni.sk

ASSESSMENT OF THE QUALITY OF LIFE OF WOMEN WITH BREAST CANCER RECEIVING SANATORIUM CARE

Aneta Mielnik¹, Anna Bińczak^{1,2}, Magdalena Konieczny¹, Krzysztof Sośnicki¹, Elżbieta Cipora¹

¹Uczelnia Uzdrawiskowe „Sanvit” in Iwonicz Zdrój (PL)

²Sanatorium Uzdrawiskowe „Sanvit” w Iwoniczu Zdroju (PL)

Abstract

Introduction. Currently, breast cancer is the most common malignant tumor among women in Poland. The disease and its long-term treatment carry the risk of health deterioration, often leading to disability. This has an adverse effect on the existing ones women's functioning, which is disturbed on many levels.

The aim of the study was to assess the quality of life of women with breast cancer receiving sanatorium care.

Material and methods. The research was conducted in the Spa Sanatorium “Sanvit” in Iwonicz Zdrój, among 126 women after breast cancer treatment undergoing therapy improving. The diagnostic survey method and research tools were used were: Original Survey Questionnaire and WHOQOL Questionnaire – BREF.

Results: The study included women after surgical treatment of breast cancer, i.e. mastectomy radical and conserving surgery. The most common complaints among patients are: upper limb were: limitations in mobility (83.3%) and muscle tension (64.3%), pain (73.8%) and lymphedema (61.1%). Treatments in the field of kinesiotherapy, physical therapy and hydrotherapy resulted in the disappearance or reduction of the symptoms. In the examined one group, the lowest quality of life was found in the physical sphere (59.4 points), slightly higher in psychological and social (68.7 points and 68.3 points), and the highest in environmental (74.0 points).

Conclusions: The quality of life of rehabilitated women with breast cancer was disturbed in various ways spheres, and the spa rehabilitation used brought the expected results, which indicates the need for this type of care after completion of treatment.

Keywords: quality of life, breast cancer, women, sanatorium care.

QUALITY OF LIFE OF PROSTATE CANCER PATIENTS UNDERGOING RADIOTHERAPY

Magdalena Konieczny¹, Anna Dudek^{1,2}, Aneta Mielnik¹, Krzysztof Sośnicki¹, Elżbieta Cipora¹

¹Jan Grodek State University in Sanok, Medical Institute (PL)

²Father B. Markiewicz Podkarpackie Specialist Oncology Center, Specialist Hospital in Brzozów (PL)

Abstract

Introduction. Currently, prostate cancer is the most frequently diagnosed malignant tumor among men in Poland (20.6%). Radiotherapy is one of the methods of treating this type of cancer, during which many side effects may occur that negatively affect the quality of life of patients.

The aim of the study was to assess the quality of life of men with prostate cancer undergoing radiotherapy.

Material and methods. The research was conducted using a diagnostic survey method using two research tools, i.e. the Author's Questionnaire and the WHOQoL quality of life assessment scale (BREF - short version). The study included 102 men treated with radiotherapy for prostate cancer.

Results. Among the side effects of radiotherapy, patients most often complained about discomfort when urinating (42.2%), and less frequently about burning during urination (23.5%), diarrhea (23.5%), urinary incontinence (22.5%), fatigue (21.6%) and skin reactions (20.6%). The disease had a negative impact on the patients' family and professional lives. The quality of life of patients with prostate cancer was 63.68 points according to the WHOQoL scale. The lowest quality of life was found in the physical field (56.44). Age, marital status, residence status and professional activity determined the quality of life in selected areas.

Conclusions. The radiotherapy used caused side effects in patients. The men's quality of life during treatment was at an average level and in selected domains depended on socio-demographic factors.

Keywords: cancer, prostate, quality of life, radiotherapy

PROJEKT PRESCRIPT – TEC - PILOTNÁ IMPLEMENTÁCIA INOVATÍVNEHO A ÚČINNÉHO SKRÍNINGOVÉHO PROGRAMU RAKOVINY KRČKA MATERNICE

Uričková Alena¹, Lajdová Andrea¹, Melichová Juliana², Sivčo Patrik², Plančíková Dominika², Majdan Marek², Rusnák Martin²

Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, ¹Katedra ošetrovatel'stva, ² Katedra verejného zdravotníctva

Abstrakt

Úvod: Inovačný projekt prevencie a skríningu rakoviny krčka maternice (PRESCRIP-TEC) sa zameriava na zvýšenie povedomia o skríningu rakoviny krčka maternice.

Východiská: Rakovina krčka maternice je celosvetovo štvrtou najčastejšou rakovinou u žien, pričom väčšinu prípadov spôsobuje ľudský papilomavírus (HPV). Je pravdepodobné, že marginalizované ženy sú vystavené vyššiemu riziku vzniku rakoviny krčka maternice z dôvodu života v nestabilných podmienkach a prekážok prístupu k pravidelnej zdravotnej starostlivosti.

Metodika: V rámci prebiehajúceho projektu PRESCRIP-TEC bola vykonaná štúdia a distribúcia samoodberových HPV testov v rómskych komunitách a vo výrobných podnikoch na Slovensku. Na zabezpečenie kampane boli oslovení a edukovaní asistenti podpory zdravia žijúci priamo v komunitách. Dotazníky a edukačný materiál boli administrované spolu s HPV samoodberovým testom.

Výsledky: Z prvej fázy spracovania výsledkov sme zistili, že z 1705 účastníčok bolo 6,3 % žien HPV pozitívnych. Väčšina žien žila na vidieku a boli nezamestnané s mesačnými rodinnými výdavkami pod 500 €. Priemerný vek respondentiek bol 34,7 roka. Priemerný počet pôrodov bol 3,3 % . Väčšina žien boli fajčiarky s negatívnou anamnézou užívania antikoncepcie. A len pätina respondentiek sa v minulosti zúčastnila skríningu na rakovinu krčka maternice.

Záver: Pravidelné absolvovanie skríningu rakoviny krčka maternice, vrátane Pap testu a HPV testu môžeme včas odhaliť ochorenie a výrazne zlepšiť šance na úspešnú liečbu.

Kľúčové slová: rakovina, prevencia, rómska komunita.

Tento projekt je financovaný z programu Európskej únie pre výskum a inovácie Horizont 2020 / 964270.

Kontakt

PhDr. Alena Uričková

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Trnavská univerzita v Trnave

Univerzitné námestie 1, 918 43 Trnava , e-mail: alena.urickova@truni.sk

PROJECT PRESCRIPT – TEC - PILOT IMPLEMENTATION OF AN INNOVATIVE AND EFFECTIVE CERVICAL CANCER SCREENING PROGRAM.

Uričková Alena¹, Lajdová Andrea¹, Melichová Juliana², Sivčo Patrik², Plančíková Dominika², Majdan Marek², Rusnák Martin²

Trnava University in Trnava, Faculty Health Care and Social Work, ¹Department of Nursing, ²Department of Public Health

Abstract

Introduction: The Cervical Cancer Prevention and Screening Innovation Project (PRESCRIP-TEC) aims to raise awareness of cervical cancer screening.

Background: Cervical cancer is the fourth most common cancer in women worldwide, with the majority of cases caused by human papillomavirus (HPV). It is likely that marginalized women are at higher risk of developing cervical cancer due to living in unstable conditions and barriers to accessing regular health care.

Methodology: As part of the ongoing PRESCRIP-TEC project, a study and distribution of self-sampling HPV tests was carried out in Roma communities and in production enterprises in Slovakia. To ensure the campaign, health support assistants living directly in the communities were approached and educated. Questionnaires and educational material were administered together with the HPV self-administered test.

Results: From the first phase of processing the results, we found that out of 1705 participants, 6.3% of women were HPV positive. Most of the women lived in the countryside and were unemployed with monthly family expenses below €500. The average age of the female respondents was 34.7 years. The average number of births was 3.3%. Most of the women were smokers with a negative history of contraceptive use. And only a fifth of the respondents had taken part in cervical cancer screening in the past.

Conclusion: Regular screening for cervical cancer, including Pap test and HPV test, can detect the disease early and significantly improve the chances of successful treatment.

Key words: cancer, prevention, Roma community

This project is financed by the European Union program for research and innovation Horizon 2020 / 964270.

Corresponding author:

PhDr. Alena Uričková

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Trnavská univerzita v Trnave

Univerzitné námestie 1, 918 43 Trnava
e-mail: alena.urickova@truni.sk

**PERCUTANEUOS TRANSHEPATAL CHOLANGIOSCOPY-ASSISTED
ELECTROHYDRAULIC LITHOTRIPSY (EHL) OF THE EXTENSIVE
HEPATICOLITHIASIS IN PATIENT AFTER HEPATICOJEJUNOANASTOMOSIS
[CASE-REPORT]**

Hušťak Rastislav^{1,3}, Rajec Ján^{1,2}

¹Department of Laboratory medicine, University of Trnava,

²Department of Nursing, University of Trnava,

³Department of Gastroenterology, Trnava Faculty Hospital

Abstract

Introduction and aim: We present the case report of management of the complicated hepaticolithiasis in patient after hepaticojejunostomy (HJ), that could not be due to previous surgical interventions realized by standard endoluminal methods.

Method: Percutaneous transhepatic drainage (PTD) and cholangioscopy navigated EHL concrement lithotripsy after previous attempts of endoscopic and surgical interventions was indicated by multidisciplinary consensus in 55-years old men with extensive hepaticolithiasis (50x20mm). The 12F catheters were gradually inserted into both dilated hepatic ducts. The cholangiography proved stenosis of the HJ-anastomosis was successfully dilated into 12 mm. The benign etiology of the stenosis was thereafter confirmed by new percutaneous catheter (SPY DS Discover) and the directed tripsy of an extensive concrement by EHL-method followed. Overall 2 procedures of SPY DS navigated EHL-lithotripsies were needed to achieve the complete clearance of biliary ducts. The procedure was performed in analgosedation, antibiotics were administered peri and postprocedurally. Control PTC (percutaneous transhepatic cholangiography) with bile ducts clearance showed spontaneous contrast leak into small intestine, followed by extraction of both PTD. The small located abscess in the position of the right inserted PTD was managed conservatively. The patient was after 15 days in stable state discharged in the outpatient setting.

Conclusion: Percutaneous cholangioscopy-assisted lithotripsy of biliary concrements in surgically altered bilio-enteral procedures provides an effective therapeutical approach. Infectious complications may occur.

PERKUTÁNNÁ TRANSHEPATÁLNA CHOLANGIOSKOPICKY NAVIGOVANÁ EHL TRIPSIA OBJEMNEJ HEPATIKOLITIÁZY U PACIENTA PO HEPATIKOJEJUNOANASTOMÓZE [CASE-REPORT]

Hušťak Rastislav^{1,3}, Rajec Ján^{1,2}

¹Katedra laboratórnych vyšetrovacích metód Trnavskej univerzity

²Katedra ošetrovatel'stva Trnavskej univerzity

³Gastroenterologické pracovisko Fakultnej nemocnice Trnava

Abstrakt

Úvod a cieľ: Formou kazuistiky prezentujeme prípad riešenia komplikovanej hepatikolitiázy u pacienta po hepatiko-jejunoanastomóze (HJ), ktorý pre chirurgické intervencie nebolo možné realizovať štandardnými endoluminálnymi metódami.

Metóda: u 55 ročného muža s objemnou hepatikolitiázou (50x20mm) po vyčerpaní endoskopických a chirurgických liečebných metód bolo multidisciplinárnym konsenzom indikované PTD a cholangioskopicky navigovaná EHL tripsia konkrementu. Postupne do oboch dilatovaných hepatikov boli zavedené 12F perkutánne katétre, cholangiograficky bola preukázaná stenóza v oblasti HJ anastomózy, ktorú sa podarilo dilatovať na 12mm. Následne, novým perkutánnym katétrom (SPY DS Discover) bola vizuálne potvrdená benígna povaha stenózy a pokračovala riadená tripsia objemného konkrementu elektrohydraulickou litrotripsiou. Celkovo pacient vyžadoval 2 sedenia SPY DS navigovaných EHL tripsii s dosiahnutím kompletného klírensu žlčových ciest. Výkon bol realizovaný len v analgosedácii, peri- a postproceduálne boli pacientovi podávané antibiotiká. Kontrolné PTC s klírensom žlčových ciest a spontánnym odtokom kontrastu do tenkého čreva, následne extrakcia oboch PTD. V mieste zavedeného pravého PTD sa vyvinul malý ohraničený absces, ktorý bol zvládnutý konzervatívne. Po 15 dňoch bol pacient prepustený bez ťažkostí do ambulantnej starostlivosti.

Záver: perkutánná cholangioskopicky navigovaná tripsia biliárnych konkrementov u chirurgicky alterovaných bilio-enterálnych výkonov predstavuje efektívnu metódu liečby. Infekčné komplikácie sa môžu vyskytnúť.

ZOBORSKÝ KLÁŠTOR V NITRE A ČERVENÝ KLÁŠTOR – PO STOPÁCH FRÁTRA CYPRIÁNA NA SLOVENSKU

Jana Čapská¹

¹Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra ošetrovatel'stva

Abstrakt

Začiatky kláštornej medicíny môžeme objaviť v stredoveku v období zániku Rímskej ríše. Na prelome 5. a 6. storočia mních Benedikt z Nursie prichádza z myšlienkou starostlivosti o chorých, ktorá musí byť *ante omnia et super omnia* – pred všetkým a nad všetkým ostatným, čo bolo na danú dobu prevratná myšlienka, ktorá platí až do dnešnej doby. Fráter Cyprián študoval lekárske vedy vo Vratislavi, zložil rehoľný sľub v kamaldulskom kláštore na Zobore v Nitre. Najväčšiu časť života prežil v Červenom kláštore na Zamagurí.

Ciel': Poukázať na dôležitosť kontinuity poznatkov získaných počas historického vývinu ošetrovatel'skej starostlivosti na území Slovenskej republiky

Východiská: Systematický prehľad literatúry a publikovaných vedeckých článkov a štúdií

Metodika: Príspevok má teoretický charakter, je spracovaný na základe analýzy publikovaných vedeckých článkov a štúdií.

Výsledky: Mnisi v jednotlivých reholiach v stredovekých špitáloch pôsobili ako duchovní, pastoračná služba, ale i ako ošetrovatelia. Kláštorné priestory zahŕňali infirmárium, čiže izbu s lôžkami pre chorých, a tiež armarium ako sklad liečiv. Kláštor mal aj špeciálnu záhradku hortulus, kde pestovali potrebné liečivé bylinky. Významnou osobnosťou 18. storočia pôsobiacou na našom území bol fráter Cyprián z rehole kamaldulských mníchov, zostaviteľ najstaršieho herbára sušených rastlín na Slovensku. Herbár okrem iného obsahuje aj Cypriánove úvahy o vlastných liečiteľských skúsenostiach, o príprave rastlinných produktov používaných na ošetrovanie chorých a poznámky o vtedajšom stave starostlivosti o chorých.

Záver: Cypriánove liečiteľské metódy vychádzali z poznania a využívania liečivých účinkov rastlín, zároveň ale poznal a akceptoval klasické medicínske diela. Snažil sa úroveň ošetrovania chorých, v období v ktorom žil, posunúť na vyššiu úroveň.

KLúčové slová: Kláštorná medicína, Cyprián, Liečiteľ'stvo, Ošetrovanie chorých, Kontinuita.

Príspevok vznikol ako súčasť projektu KEGA (004TTU-4/2023) Implementácia nových metód vo výučbe ošetrovatel'stva na princípe storytellingu.

Kontakt

PhDr. Jana Čapská, PhD.

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Trnavská univerzita v Trnave
Univerzitné námestie 1, 918 43 Trnava
e-mail: jana.capska@truni.sk

ZOBOR MONASTERY IN NITRA AND RED MONASTERY – FOLLOWING IN THE FOOTSTEPS OF FRIAR CYPRIAN IN SLOVAKIA

Jana Čapská¹

¹Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra ošetrovatel'stva

Abstract

We can discover the beginnings of monastic medicine in the Middle Ages, in the period of the demise of the Roman Empire. At the turn of the 5th and 6th centuries, the monk Benedict of Nursia came up with the idea of caring for the sick, which must be *ante omnia et super omnia* – before everything and above everything else, which was a revolutionary idea at the time, which is still valid today. Friar Cyprian studied sciences in Wroclaw, took religious vows in the Camaldolese monastery at Zobor in Nitra. He lived most of his life in the Red Monastery in Zamaguri.

Objective: Point out the importance of the continuity of knowledge acquired during the historical development of nursing care in the territory of the Slovak Republik.

Background: Systematic review of literature and published scientific articles and studies

Methodology: The contribution has a theoretical character, it is processed based on the analysis of published scientific articles and studies.

Results: Monks in individual orders in medieval hospitals acted as spiritual and pastoral service, but also as nurses. The monastery premises included an infirmary, i.e. a room with beds for the sick, and also an armarium as a storehouse of medicines. The monastery also had a special hortulus garden, where they grew the necessary medicinal herbs. A significant figure of the 18th century active in our territory was Friar Cyprian from the order of Camaldolese monks, the compiler of the oldest herbarium of dried plants in Slovakia. Among other things, the herbarium also contains Cyprian's reflections on his own healing experiences, on the preparation of herbal products used to treat the sick, and notes on the state of care for the sick at the time.

Conclusion: Cyprian's healing methods were based on the knowledge and use of the healing effects of plants, but at the same time he knew and accepted classical medical works. He tried to raise the level of treatment of the sick in the period in which he lived to a higher level.

Keywords: Monastery medicine, Cyprian, Healing, Treatment of the sick, Continuity.

The paper was written as part of the KEGA project (004TTU-4/2023) Implementation of new methods in teaching nursing on the principle of storytelling.

Corresponding author:

PhDr. Jana Čapská, PhD.

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Trnavská univerzita v Trnave

Univerzitné námestie 1, 918 43 Trnava

e-mail: jana.capska@truni.sk

POCHYBENÍ PŘI PODÁNÍ LÉČIV V KLINICKÉ PRAXI ČESKÝCH SESTER MEDICATION ADMINISTRATION ERRORS IN THE CLINICAL PRACTICE OF CZECH NURSES

Iva Brabcová¹, Valérie Tóthová¹, Hana Hajduchová¹, Ivana Chloubová¹, Martin Červený¹,
Radka Prokešová²

¹Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, Ústav ošetrovatel'ství, porodní asistence a neodkladné péče

²Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, Ústav humanitních studií v pomáhajících profesích

Abstrakt

Cílem studie bylo vyhodnotit příčiny pochybení při přípravě a podání léčiv sestrami a identifikovat bariéry v jejich hlášení.

Metody: Reprezentativní výzkumné šetření bylo provedeno prostřednictvím standardizovaného dotazníků (MAE survey).

Výzkumný soubor: Výzkumného šetření se zúčastnilo 1 205 sester pracujících v nemocnicích v České republice.

Výsledky: Mezi rizikové faktory, které zvyšují pravděpodobnost výskytu MAE, patří podobnost názvů (64,8 %) a balení léčivých přípravků (58,1 %), záměna originálních léčivých přípravků za generika (52,4 %) nebo nečitelnost preskripce (51,9 %). Mezi důvody nižšího počtu hlášení MAE patřila obava sester z obviňování ze zhoršení zdravotního stavu pacienta (60,8 %), strach sester z negativní reakce ze strany pacientů nebo jejich rodiny (52,8 %) a strach z reakce vedení nemocnice na nahlášené pochybení (47,5 %).

Závěr: Mezi opatření ke snížení pravděpodobnosti výskytu medikačních chyb patří vybudování nerepresivního systému hlášení nežádoucích událostí, zavedení elektronické preskripce nebo zapojení klinických farmaceutů do medikačního procesu.

Klíčová slova: Pochybení Při Podání Léčiv. Hlášení Medikačních Pochybení. Sestra.

Dedikace

"Podpořeno z programového projektu Ministerstva zdravotnictví ČR s reg. č. NU20-09-00257."

Kontakt

doc. Ing. Iva Brabcová, Ph.D.

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

brabcova@zsf.jcu.cz

MEDICATION ADMINISTRATION ERRORS IN THE CLINICAL PRACTICE OF CZECH NURSES

Iva Brabcová¹, Valérie Tóthová¹, Hana Hajduchová¹, Ivana Chloubová¹, Martin Červený¹,
Radka Prokešová²

¹University of South Bohemia in Ceske Budejovice, Faculty of Health and Social Sciences,
Institute of Nursing, Midwifery and Emergency Care

²University of South Bohemia in Ceske Budejovice, Faculty of Health and Social Sciences,
Institute of the Humanities in Nursing Professions

Abstract

The aim of the study was to identify the reasons for MAE and describe the barriers in their reporting.

Methods: Representative research was carried out using the standardized Medication Administration Error Survey (MAE survey). The research study involved 1,205 nurses working in hospitals in the Czech Republic.

Study population: The research study involved 1,205 nurses working in hospitals in the Czech Republic.

Results. Reasons for the lower number of MAE reports included nurses' fear of being blamed for the deterioration of the patient's condition (60.8%), nurses' fear of a negative reaction from patients or their families (52.8%), and nurses' fear of the hospital management's reaction to reported misconduct (47.5%).

Conclusion: Measures to reduce the likelihood of medication errors include building a non-repressive adverse event reporting system, introducing electronic prescribing or involving clinical pharmacists in the medication process.

Keywords: Medication administration errors. Reporting Medication Errors. Nurse.

Dedication

The study was supported by Ministry of Health of Czech Republic (grant number: NU20-09-00257).

Corresponding author:

doc. Ing. Iva Brabcová, Ph.D.

University of South Bohemia in České Budějovice, Faculty of Health and Social Sciences

J. Boreckého 1167/27, 370 11 České Budějovice, Czech Republic

E/ brabcova@zsf.jcu.cz

SUPPORT FOR INFORMAL CAREGIVERS

Iva Brabcová Hana Hajduchová, Sylva Bártlová, Věra Stasková

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, Ústav ošetrovatelství,
porodní asistence a neodkladné péče

University of South Bohemia in Ceske Budejovice, Faculty of Health and Social Sciences,
Institute of Nursing, Midwifery and Emergency Care

Abstract

Aim: To introduce a project that aimed to provide bio-psycho-social support and assistance to informal carers.

Background: In the last decade, the ageing of the Czech population has been a demographic trend. Therefore, systemic support not only for institutional but especially for informal (family) care is becoming more and more socially important.

Methods: Support for informal caregivers in the South Bohemia Region was implemented through professional counselling in the social and legal field, in nursing care for a close person and in the prevention of burnout syndrome and healthy lifestyle.

Results: psychosocial support by a psychologist, training in relaxation techniques, social and legal counselling, healthy lifestyle counselling and assessment of blood pressure, glycaemia and cholesterol levels, regular fitness exercises and training in back pain prevention and joint and spine mobilisation, training in practical nursing skills necessary to manage care for a dependent person or training in cognitive activation (memory training).

Conclusion: The project highlighted the need for systemic support for family caregivers in the area of healthy lifestyles.

Keywords: Informal care. Aging. Health care. Social care.

Dedication

“This study was supported by the project no. TL03000518 of the Technology Agency of the Czech Republic.”

Corresponding author:

doc. Ing. Iva Brabcová, Ph.D.

University of South Bohemia in České Budějovice, Faculty of Health and Social Sciences

J. Boreckého 1167/27, 370 11 České Budějovice, Czech Republic, E/ brabcova@zsf.jcu.cz

PODPORA NEFORMÁLNIČ PEČOVATELŮ

Iva Brabcová, Hana Hajduchová, Sylva Bártlová, Věra Stasková

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, Ústav ošetrovatel'ství, porodní asistence a neodkladné péče

Abstrakt

Cíl: Seznámit posluchače s projektem, jehož záměrem bylo poskytnout bio-psycho-sociální podporu a pomoc neformálním pečovatelům.

Východiska: V posledním desetiletí je stárnutí české populace demografickým trendem. Proto systémová podpora nejenom institucionální, ale především neformální (rodinné) péče nabývá stále více na celospolečenském významu.

Metodika: Podpora neformálních pečovatelů v Jihočeském kraji bylo realizováno pomocí odborného poradenství v sociálně právní oblasti, v ošetrovatelské péči o blízkou osobu a v prevenci syndromu vyhoření a zdravého životního stylu.

Výsledky: V rámci projektu byly neformálním pečovatelům nabízeny bezplatně tyto služby: psychosociální podpora ze strany psychologa, nácvik relaxačních technik, sociálně právní poradenství, poradenství v oblasti zdravého životního stylu a vyhodnocení krevního tlaku, hladiny glykémie a cholesterolu, pravidelná kondiční cvičení a nácvik cviků v prevenci bolesti zad a mobilizaci kloubů a páteře, nácvik praktických ošetrovatelských dovedností nutných ke zvládnutí péče o závislou osobu nebo nácvik kognitivní aktivizace (trénování paměti).

Závěr: Projekt poukázal na nutnost systémové podpory rodinných pečovatelů v oblasti zdravého životního stylu.

Klíčová slova: Neformální péče. Stárnutí. Zdravotní péče. Sociální péče.

Dedikace

„Tato studie vznikla se státní podporou Technologické agentury ČR v rámci projektu č. TL03000518.“

Korespondenční autor:

doc. Ing. Iva Brabcová, Ph.D.

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta

J. Boreckého 1167/27, 370 11 České Budějovice, Czech Republic

brabcova@zsf.jcu.cz

PROBLEMATIKA BEZPEČNOSTI PODÁVANIA LIEKOV V ČESKEJ REPUBLIKE

Martin Červený, Iva Brabcová, Hana Hajduchová, Ivana Chloubová, Radka Prokešová,
Valérie Tóthová

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, J. Boreckého
1167/27, 370, České Budějovice, Česká republika

Abstrakt

Ciel': Identifikovať vzťahy medzi chybami v procese podávania liekov a vlastnosťami sestier a zistiť spojitosti medzi chybami v procese podávania liekov.

Metodika a Vzorka. Realizovala sa priama observáčna štúdia v štyroch Jihočeských nemocniciach v Českej republike. Účasť pacientov a sestier v tejto štúdii bola dobrovoľná. Dáta boli získavané v obdobiach 2021, 2022 a 2023. Bol sledovaný celý proces podávania liekov sestrou počas ranných, obedových a večerných podávaní. V každej nemocnici sa zber dát realizovalo na interných, chirurgických a oddeleniach následnej starostlivosti.

Výsledky. Zistili sme štatisticky významné vzťahy medzi podaním správnej účinnej látky a celkovou klinickou praxou sestry ($p < 0,05$), ako aj medzi vekom sestry ($p < 0,05$). Ďalej sme zistili, že existuje štatisticky významný vzťah medzi výmenou lieku sestrou bez konzultácie s lekárom a podaním správnej účinnej látky. V prípadoch, keď bol liek zamenený za iný, bola častejšie podaná iná sila lieku, než bola predpísaná lekárom.

Záver. Výsledky tejto štúdie poukazujú na silné a slabé stránky procesu podávania liekov v klinickej praxi. Identifikované medzery v tomto procese sú užitočné pre zvýšenie bezpečnosti a kvality riadenia podávania liekov.

Kľúčové slová. Bezpečnosť, Sestra, Liek, Proces, Pochybenie

Financovanie. Podporované Ministerstvom zdravotníctva Českej republiky, grant č. NU20-09-00257. Všetky práva vyhradené.

Kontakt

PhDr. Martin Červený

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, J. Boreckého
1167/27, 370, České Budějovice, Česká republika

e-mail: cervenymartin@zsf.jcu.cz

THE ISSUE OF MEDICATION SAFETY IN THE CZECH REPUBLIC

Martin Červený, Iva Brabcová, Hana Hajduchová, Ivana Chloubová, Radka Prokešová, Valérie Tóthová

University of South Bohemia in Ceske Budejovice, Faculty of Health and Social Sciences, J. Boreckého 1167/27, 370, České Budějovice, Czech Republic

Abstract

Objective: To identify the relationships between medication errors and nurses' characteristics and to identify associations between medication errors.

Methodology and Sample: A direct observational study was conducted in four South Bohemian hospitals in the Czech Republic. Participation of patients and nurses in this study was voluntary. Data were collected in the periods 2021, 2022 and 2023. The whole process of medication administration by the nurse during morning, lunch and evening administrations was observed. In each hospital, data collection was done in the internal medicine, surgical and aftercare wards.

Results: We found statistically significant relationships between the administration of the correct active substance and the nurse's overall clinical experience ($p < 0.05$), as well as between the nurse's age ($p < 0.05$). Further, we found that there was a statistically significant relationship between the change of medication by the nurse without consulting the physician and the administration of the correct active substance. In cases where the drug was switched, a different strength of drug was more often given than that prescribed by the physician.

Conclusion: The results of this study highlight the strengths and weaknesses of the medication administration process in clinical practice. The identified gaps in this process are useful for improving the safety and quality of medication administration management.

Keywords: Safety, Nurse, Medication, Process, Error

Funding

Supported by the Ministry of Health of the Czech Republic, grant no. NU20-09-00257. All rights reserved.

Correspondent author

PhDr. Martin Červený

University of South Bohemia in Ceske Budejovice, Faculty of Health and Social Sciences, J. Boreckého 1167/27, 370, České Budějovice, Česká republika

e-mail: cervenymartin@zsf.jcu.cz

DŮVODY CHYBĚJÍCÍ OŠETŘOVATELSKÉ PÉČE NA LŮŽKOVÝCH ODDĚLENÍCH ČESKÝCH NEMOCNIC

Radka Prokešová¹, Valérie Tóthová², Martin Červený², Iva Brabcová², Hana Hajduchová²,
Ivana Chloubová²

¹Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, Ústav humanitních studií v pomáhajících profesích

²Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, Ústav ošetrovatelství, porodní asistence a neodkladné péče

Abstrakt

Cíl: Cílem studie bylo analyzovat na lůžkových odděleních českých nemocnic chybějící a nedokončenou ošetrovatelskou péči.

Východiska: Chybějící ošetrovatelská péče představuje celosvětově sledovaný a řešený problém. Jde o potřebnou ošetrovatelskou péči pro pacienta, která sestrou nebyla zcela nebo zčásti poskytnuta, ačkoli pacient tuto péči potřeboval nebo vyžadoval.

Metodika: Byla využita deskriptivní korelační studie prostřednictvím standardizovaného dotazníku MISSCARE Survey. Terénní šetření bylo provedeno od 26.9.2021 do 15.10.2021 technikou standardizovaného řízeného rozhovoru se 1205 sestrami pracujícími na interních odděleních, chirurgických odděleních a odděleních následné péče českých nemocnic. Statistická analýza dat byla provedena v programem SASD 1.5.8 a SPSS verze 28.

Výsledky: V realizované studii dosahuje celkové skóre chybějící ošetrovatelské péče hodnoty $1,9915 \pm 0,86792$ a celkové skóre nedokončené péče $2,7244 \pm 0,66445$. V pracovních charakteristikách chybějící péče jsou dotazovanými sestrami nejhůře hodnocené chůze s pacientem třikrát denně nebo podle ordinace, citová podpora rodiny, polohování pacienta 3x denně nebo podle ordinace a podávání léků v rozmezí 30 minut před ordinovaným časem nebo do 30 minut po něm, u nedokončené ošetrovatelské péče jde o účast na všech konziliích interdisciplinární péče a posouzení účinnosti léků. Mezi nejzávažnější důvody chybějící ošetrovatelské péče patří na lůžkových odděleních českých nemocnic nedostatečný počet personálu, naléhavá situace u pacienta a neočekávané zvýšení počtu nebo závažnosti stavu pacientů na oddělení.

Závěr: Získané výsledky mohou stejně jako výsledky studií realizovaných v jiných státech pozitivně ovlivnit zavádění manažerských opatření s dopadem na zvýšení počtu

ošetrovatelského personálu a zabezpečení bezpečné péče, aby k chybějící a nedokončené ošetrovatelské péči nedocházelo.

Klíčová slova: Chybějící ošetrovatelská péče, nedokončená péče, důvody

Dedikace: *"Podpořeno z programového projektu Ministerstva zdravotnictví ČR s reg. č. NU20-09-00257. Všechna práva vyhrazena."*

Korespondenční autor:

Ing. Radka Prokešová, Ph.D.

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta

Ústav humanitních studií v pomáhajících profesích

Boreckého 1167/27, 370 11 České Budějovice

e-mail: rprokes@zsf.jcu.cz

REASONS FOR THE MISSING NURSING CARE IN THE INPATIENT WARDS OF CZECH HOSPITALS

Radka Prokešová¹, Valérie Tóthová², Martin Červený², Iva Brabcová², Hana Hajduchová², Ivana Chloubová²

¹ Institute of Humanities in Helping Professions, Faculty of Health and Social Sciences, University of South Bohemia in České Budějovice, České Budějovice, Czech Republic

² Institute of Nursing, Midwifery and Emergency Care, Faculty of Health and Social Sciences, University of South Bohemia in České Budějovice, České Budějovice, Czech Republic

Abstract

Aim: The aim of the study was to analyze missing and incomplete nursing care in the inpatient wards of Czech hospitals.

Background: A lack of nursing care is a global problem needing monitoring and resolution. Any reduction in nursing care, whether completely absent care or incomplete care, is ultimately nursing care that is unavailable to patients.

Methods: Ours was a descriptive cross-sectional that used the standardized MISSCARE questionnaire. The investigation was conducted from 26.09.2021 to 15.10.2021. The study used controlled interviews with 1205 nurses working in internal medicine departments, surgical departments, and aftercare departments of Czech hospitals. SASD 1.5.8 and SPSS version 28 was used for statistical analysis.

Result: In the study, the total absent nursing care (ANC) score was 1.9915 ± 0.86792 , and the total incomplete nursing care (INC) score was 2.7244 ± 0.66445 . In terms of absent nursing care, participant nurses reported (1) walking with the patient three times a day or according to physician orders, (2) providing emotional support to families, (3) repositioning patients every two hours or per orders, (4) and administration of medication ± 30 minutes of prescribed times were the most likely to be neglected. Regarding incomplete nursing care, nurses reported that participation in interdisciplinary care consultations and assessments of drug effectiveness were the most likely to be incompletely performed. The most common reasons for the ANC/INC were insufficient staffing in inpatient departments of Czech hospitals, urgent/emergency patient situations, and unexpected increases in patient numbers or illness severity in a department.

Conclusion: Our results, as well as those from other countries can be used to positively influence the implementation of management measures to increase the number of nursing staff in Czech hospitals, thereby ensuring better care and a reduction in absent and incomplete nursing care.

Keywords: Missing nursing care, unfinished care, reasons

Funding

Supported by the Ministry of Health of the Czech Republic, grant no. NU20-09-00257. All rights reserved.

Correspondent author

Ing. Radka Prokešová, Ph.D.

University of South Bohemia in Ceske Budejovice, Faculty of Health and Social Sciences,

Institute of Humanities in Helping Professions,

J. Boreckého 1167/27, 370, České Budějovice, Czech Republic

e-mail: rprokes@zsf.jcu.cz

KVALITA ŽIVOTA KREHKÉHO GERIATRICKÉHO PACIENTA

Eva Tomíková¹, Alena Dziacká¹, Gabriela Doktorová¹, Mária Cibulová¹

¹Trnavská Univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra Ošetrovatel'stva

Abstrakt

Úvod: Z pohľadu ošetrovatel'stva predstavuje syndróm krehkosti (frailty syndróm) závažnú komplikáciu v zdravotnom stave pacienta. Nakoľko sú príčiny syndrómu multikauzálne, nastavenie kauzálnej liečby je takmer nemožné. V súčasnej dobe neexistuje adekvátna liečba tohto stavu, jedná sa iba o komplexné intervencie, ktorými sme schopný ovplyvniť etiologické, patogénne a funkčne významné zmeny a ťažkosti, kompenzovať deficity a následne zmierniť klinické príznaky, ktoré môžu viesť k úprave liečebného a ošetrovatel'ského režimu, k zlepšeniu prognózy a k skvalitneniu života pacienta. Syndróm krehkosti je jedným so špecifických syndrómov v starobe a zároveň je jedným z prediktorov chradnutia a zvýšenej mortality seniorov. Včasná a spoľahlivá diagnostika syndrómu krehkosti vie zabrániť inštitucionalizácii a zachovaniu sebestačnosti seniorov.

Ciele: Hlavným cieľom výskumu bolo určiť vhodné nástroje merania kvality života u geriatrických krehkých pacientov. Zistiť či geriatrická krehkosť znižuje kvalitu života seniorov. Aké testy kvality života sa hodia a sú citlivo vhodné na testovanie geriatrickej krehkosti. A tiež, či sarkopénia predikuje geriatrickú krehkosť.

Metodika: Kvantitatívne výskumné šetrenie prebiehalo vo výskumnom súbore, ktorý tvorilo 77 seniorov v zariadení sociálnych služieb. Použili sme štandardizované dotazníky pre meranie kvality života geriatrických pacientov EuroQol, SarQol, SF36. Pred vyplnením dotazníkov sa klienti podrobili vyšetreniu DXA. Vykonané bolo vyšetrenie SPPB, váha a výška pre výpočet BMI. Analýza dát bola vyhodnotená podľa SASD (štatistickej analýzy dát) a IBM SPSS 21.

Výsledky: Výskumné šetrenie potvrdilo, že geriatrická krehkosť výrazne znižuje kvalitu života seniorov. Z dotazníkov pre hodnotenie kvality života je najvhodnejšie dotazník SarQol a SF36, sú viac citlivé oproti od EuroQol. Následne sme vyhodnotili že SARC-F predikuje krehkosť. SPPB vyšetrenie viem využiť pre detekciu krehkosti.

Kľúčové slová: Krehkosť. Geriatrický pacient. Kvalita života

Kontaktná adresa:

Mgr. Eva Tomíková, PhD., MPH

Trnavská Univerzita FZaSP, Katedra Ošetrovatel'stva

Univezitné námestie 1, 918 43 TRNAVA, tel.: 033/5939 401 eva.tomikova@truni.sk

QUALITY OF LIFE OF FRAGILE GERIATRIC PATIENTS

Eva Tomíková¹, Alena Dziacká¹, Gabriela Doktorová¹, Mária Cibulová¹

¹Trnavská Univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra Ošetrovatel'stva

Abstract

Introduction: From the point of view of nursing, frailty syndrome is a serious complication in the patient's health. Since the causes of the syndrome are multicausal, setting up a causal treatment is almost impossible. Currently, there is no adequate treatment for this condition, these are only complex interventions, with which we are able to influence etiological, pathogenic and functionally significant changes and difficulties, compensate for deficits and subsequently alleviate clinical symptoms, which can lead to the adjustment of the treatment and nursing regimen, to improvement prognosis and to improve the patient's life. Frailty syndrome is one of the specific syndromes in old age and is also one of the predictors of wasting and increased mortality of seniors. Early and reliable diagnosis of frailty syndrome can prevent institutionalization and preservation of self-sufficiency of seniors.

Objectives: The main objective of the research was to determine appropriate tools for measuring quality of life in geriatric frail patients. To find out whether geriatric frailty reduces the quality of life of seniors. What quality of life tests are suitable and sensitive for testing geriatric frailty. And also whether sarcopenia predicts geriatric frailty.

Methodology: Quantitative research was conducted in a research group consisting of 77 seniors in a social service facility. We used standardized questionnaires for measuring the quality of life of geriatric patients EuroQol, SarQol, SF36. Before filling out the questionnaires, the clients underwent a DXA examination. SPPB examination, weight and height for BMI calculation were performed. Data analysis was evaluated using SASD (Statistical Data Analysis) and IBM SPSS 21.

Results: Research has confirmed that geriatric frailty significantly reduces the quality of life of seniors. Of the questionnaires for the assessment of the quality of life, the SarQol and SF36 questionnaires are the most suitable, they are more sensitive than those from the EuroQol. Subsequently, we evaluated that SARC-F predicts frailty. I can use the SPPB examination to detect frailty.

Keywords: Fragility. Geriatric patient. Quality of life

Corresponding author:

Mgr. Eva Tomíková, PhD., MPH

Trnavská Univerzita FZaSP, Katedra Ošetrovatel'stva
Univezitné námestie 1, 918 43 TRNAVA, tel.: 033/5939 401
eva.tomikova@truni.sk

ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ PÉČE O MATKU A DÍTĚ V ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLICHE V LETECH 1918-1938/HEALTH AND SOCIAL CARE FOR MOTHER AND CHILD IN THE CZECHOSLOVAK REPUBLIC IN THE YEARS 1918-1938

Valérie Tóthová¹, Andrej Tóth², Lukáš Novotný³, Martin Červený¹

¹Zdravotně sociální fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

²Fakulta mezinárodních vztahů, Vysoká škola ekonomická v Praze

³Fakulta filozofická, Západočeská univerzita v Plzni

Abstrakt

První Československa republika velkou pozornost věnovala podpoře rodin, matek a dětí s cílem snížit vysokou dětskou a kojeneckou úmrtnost. Onemocnění malých dětí mimo jiné bylo ovlivněno i sociálním prostředím, ve kterém dítě vyrůstalo. Vývoj dítěte bylo mnohdy závislé na tom, jak o něj uměla pečovat matka.

Jeden z *cílů* našeho výzkumu byla rámcová analýza vývoje poskytování zdravotně sociální péče o matku a dítě v době první Československé republiky.

Metodika: Práce je založena na historické analýze českých dobových periodik, dokumentů a archivních fondů zabývajících se touto problematikou.

Výsledky: V Československé republice za organizaci a realizaci péče o matky, děti a mládež zodpovídaly veřejnoprávní korporace. Činnost veřejnoprávních korporací v této oblasti doplňovaly různé spolky. V boji proti úmrtnosti bylo nutné se zaměřit na dostatečnou osvětu, tj. na samotné matky. Pro tuto práci s matkami byly velice přínosné poradny, do které matky pravidelně přinášely své děti. V poradnách důležité místo měly i diplomované sestry, které organizovaly různé pro dívky a matky přednášky a praktická cvičení. Demonstrovaly jim na loutce koupání dítěte, jeho oblékání, poskytovaly jim informace o výživě dětí a dospělé a o osobní hygieně ženy.

Závěr: Vytvářením systému v péči o matku a dítě, včetně mládeže, v jednotlivých částech nového státu vedlo postupně ke snížení novorozenecké a dětské úmrtnosti a ke zlepšení situace v poskytování péče v této oblasti.

Klíčová slova: Zdravotně sociální péče. První Československá republika. Matky. Děti. Diplomované sestry.

Tato studie je dílčím výsledkem řešení projektu s registračním číslem 20-09470S „Zdravotní systém první Československé republiky v kontextu národnostního a sociálního složení – centrum vs. periferie“ podporovaného Grantovou agenturou České republiky

HEALTH AND SOCIAL CARE FOR MOTHER AND CHILD IN THE CZECHOSLOVAK REPUBLIC IN THE YEARS 1918-1938

Valérie Tóthová¹, Andrej Tóth², Lukáš Novotný³, Martin Červený¹

¹Faculty of Health and Social Sciences, University of South Bohemia in České Budějovice

²Faculty of International Relations, University of Economics in Prague

³Faculty of Philosophy, University of West Bohemia in Pilsen

Abstract

The First Czechoslovak Republic paid great attention to the support of families, mothers and children with the aim of reducing the high child and infant mortality rate. Among other things, the illness of young children was influenced by the social environment in which the child grew up. The child's development often depended on how well the mother cared for him.

One of the goals of our research was a framework analysis of the development of the provision of health and social care for mothers and children during the time of the first Czechoslovak Republic.

Methodology: The work is based on a historical analysis of Czech periodicals, documents and archival funds dealing with this issue.

The results: In the Czechoslovak Republic, public corporations were responsible for the organization and implementation of care for mothers, children and youth. The activities of public corporations in this area were complemented by various associations. In the fight against mortality, it was necessary to focus on sufficient education, i.e. on the mothers themselves. Counseling centers where mothers regularly brought their children were very beneficial for this work with mothers. Graduated nurses also played an important role in counseling centers, organizing various lectures and practical exercises for girls and mothers. They demonstrated to them on a puppet how to bathe a child, how to dress him, and provided them with information about the nutrition of children and adults and about a woman's personal hygiene.

Conclusion: By creating a system for the care of mothers and children, including youth, in individual parts of the new state, it gradually led to a reduction in infant and child mortality and to an improvement in the situation in the provision of care in this area.

Keywords: Health and social care. First Czechoslovak Republic. Mothers. Children. Nursing diploma.

This study is a partial result of the solution of the project with registration number 20-09470S "Health care system of the first Czechoslovak Republic in the context of national and social composition - center vs. periphery" supported by the Grant Agency of the Czech Republic

SUPPORT AND DEVELOPMENT OF FINANCIAL, DIGITAL, SOCIAL AND HEALTH LITERACY AMONG THE 65+ POPULATION

Iva Brabcová¹

¹University of South Bohemia in Ceske Budejovice, Faculty of Health and Social Sciences, Institute of Nursing, Midwifery and Emergency Care

Abstract

Aim: To introduce a project that aimed to provide bio-psycho-social support and assistance to informal carers.

Background: An important demographic trend of our time is the ageing of the population. This fact will lead to a heavy burden on the health and social services system after 2030. The need for to increase digital, financial, social and health competences in the 65+ population is becoming a societal priority.

Methods: Support for informal caregivers in the South Bohemia Region was implemented through professional counselling in the social and legal field, in nursing care for a close person and in the prevention of burnout syndrome and healthy lifestyle.

Results: psychosocial support by a psychologist, training in relaxation techniques, social and legal counselling, healthy lifestyle counselling and assessment of blood pressure, glycaemia and cholesterol levels, regular fitness exercises and training in back pain prevention and joint and spine mobilisation, training in practical nursing skills necessary to manage care for a dependent person or training in cognitive activation (memory training).

Conclusion: The project highlighted the need for systemic support for family caregivers in the area of healthy lifestyles.

Keywords: Aging. Health Literacy. Social literacy. Financial literacy. Digital literacy.

Dedication

“This study was supported by the project no. TQ01000591 of the Technology Agency of the Czech Republic.”

Corresponding author:

doc. Ing. Iva Brabcová, Ph.D.

University of South Bohemia in České Budějovice, Faculty of Health and Social Sciences

J. Boreckého 1167/27, 370 11 České Budějovice, Czech Republic, E/ brabcova@zsf.jcu.cz

PODPORA A ROZVOJ FINANČNÍ, DIGITÁLNÍ, SOCIÁLNÍ A ZDRAVOTNÍ GRAMOTNOSTI U POPULACE 65+

Iva Brabcová¹

¹Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, Ústav ošetrovatelství, porodní asistence a neodkladné péče

Abstrakt

Cíl: Seznámit posluchače s projektem, jehož záměrem je prostřednictvím námi navržené vzdělávací softwarové aplikace NESTOR+, audiovizuální tvorby a přímého vzdělávání zvýšit finanční, digitální, sociální a zdravotní gramotnost u vybrané populace 65+.

Východiska: Významným demografickým trendem současné doby je stárnutí populace. Tato skutečnost povede po roce 2030 k velkému zatížení systému zdravotních a sociálních služeb. Potřeba navýšení digitálních, finančních, sociálních a zdravotních kompetencí u populace 65+ se stává celospolečenskou prioritou.

Metodika: Součástí výzkumných intervencí je reprezentativní sociologické šetření v rámci jihočeského regionu, jehož cílem je vyhodnotit úroveň gramotnosti u populace 65+ ve vybraných oblastech.

Výsledky: Na základě výsledků empirického výzkumu bude navržen a v praxi ověřen vzdělávací software, který bude saturovat specifické požadavky, potřeby a preference námi zvolené cílové skupiny uživatelů včetně zohlednění genderové problematiky.

Závěr: Výstupem projektu bude návrh koncepce rozvoje a podpory finanční, digitální, zdravotní a sociální gramotnosti, která bude vycházet z konkrétních výsledků výzkumu.

Klíčová slova: Stárnutí. Zdravotní gramotnost. Sociální gramotnost. Finanční gramotnost. Digitální gramotnost.

Dedikace

„Tato studie vznikla se státní podporou Technologické agentury ČR v rámci projektu č. TQ01000591.“

Korespondenční autor:

doc. Ing. Iva Brabcová, Ph.D.

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta

J. Boreckého 1167/27, 370 11 České Budějovice, Czech Republic, brabcova@zsf.jcu.cz

THE ALGORITHM 'NEWS2'. AN EVIDENCE-BASED NURSING ASSESSMENT TOOL IN HOSPITAL GENERAL WARDS AND THE EMERGENCY DEPARTMENT

Michail Zografakis Sfakianakis¹

¹RN, MSc, PhD, Assistant Professor, Nursing Department, Hellenic Mediterranean University, Heraklion, Crete, Greece

Abstract

Introduction: The health of patients admitted to Emergency Department (ER) and afterwards in the hospital wards may deteriorate during their hospitalization, or the severity of their clinical condition may be underestimated at the time of admission. Consequently, these patients may suffer a severe adverse event (SAE), defined as cardiac arrest or life-threatening organ failure that could result in death or unplanned admission in the intensive care unit (ICU). Many in-hospital arrests could be alert earlier by warning signs, with early intervention to promote better outcomes. Therefore, a critical concern of the hospital wards is, a) close monitoring of the patients' condition and b) the ability of timely and effective treatment of serious adverse events that may occur during a hospitalization. A consequence of this assumption was the attempt to create systems for early detection and early intervention (care) of critically ill patients.

Aim: The presentation of the internationally established early warning system National Early Warning Score (NEWS) as proposed in 2012 and revised under the acronym "NEWS2" in 2017 by the Royal College of Physicians, United Kingdom.

Method: A literature search was done in the PUBMED. The search strategy developed using relevant medical terms and keywords as needed such as 'NEWS2', 'patient's observation', 'early recognition' 'early intervention'.

Results: The NEWS scale is a structured Aggregate Weighted Scoring System and based on the following parameters: blood pressure, heart rate, respiratory rate, temperature, AVPU neurological scale, pulse oximetry (SpO₂) and O₂ mask if the patient is in oxygen therapy. The measurements are giving a score and then the total sum is calculated. The main changes from previous NEWS that deemed necessary and therefore led to the NEWS2 were the following: a) it is recommended to evaluate as a clinical question the possibility of sepsis when NEWS2 > 5, b) a new cut-off point is recommended for urgent reaction and vigilance NEWS2 =5 , c) improved O₂/SpO₂ recording and updated its calibration, regarding patients with known hypercapnic respiratory failure (usually due to COPD) for whom a second calibration scale is considered, d) recognized the importance of adding the change in neurological status and appearance of confusion or delirium to the AVPU scale - now ACVPU - where 'C' stands for Confusion. After the total score, the patient's clinical risk is classified and a clinical response is

proposed. For a score >5 , an hourly assessment is recommended with immediate notification of the physician in charge and provision of appropriate care in an environment with continuous monitoring possibilities. For a score >7 , the patient is connected to continuous monitoring of vital signs by calling the special emergency team, while setting the question of whether he should be transferred to Enhanced Care Unit or ICU. (Royal College of Physicians, 2017)

There is also a strengthening evaluation in the Triage in the Emergency Department, as well as prehospital during transfer. Latest references report that NEWS2 seems to be well suited to early detection of sepsis in patients admitted to hospital.

Conclusion: Clinical scoring systems can contribute to more standardized treatment and NEWS2 scale is a very good predictor for crude indicators of hospitalization outcomes such as in-hospital mortality, the Length of Stay and ICU admission.

EUTANÁZIA ÁNO, ČI NIE?

Ivica Gulášová¹

¹Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra ošetrovatel'stva, Trnava, SR

Abstrakt

Ciel': Analyzovať prístupy k riešeniu eutanázie z pohľadu biomedicíny, medicíny, teológie, ošetrovatel'stva, filozofie, etiky, ekonomiky.

Východiská: Svojou podstatou ako etická dilema na úrovni spoločenského problému je konfrontovaná v hraničných životných situáciách pacientov a ich rodín, zdravotníckych pracovníkov a iných odborníkov, ale odpoveď v jednotlivých prípadoch nemusí byť vždy celkom jasná.

Metodika: Teoretická analýza vedeckých štúdií predmetnej problematiky.

Výsledky: Spoločnosť je v tomto smere akoby rozdelená na tri tábory. Eutanáziu nie, eutanáziu áno, možno eutanáziu áno.

Záver: Prevenciou takéhoto konania, či žiadosti pacienta o eutanáziu by mala byť erudovaná komplexná starostlivosť o vážne chorých a umierajúcich pacientov, aby nemali dôvod o eutanáziu požiadať.

Kľúčové slová: eutanázia, etická dilema, nevyliciteľne chorý pacient, dôstojnosť života

Kontakt na autora:

Trnavská Univerzita FZaSP, Katedra Ošetrovatel'stva

Univezitné námestie 1, 918 43 Trnava,

ivica.gulasova@truni.sk

EUTHANASIA YES, DOESN'T IT?

Ivica Gulášová¹

¹Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra ošetrovatel'stva, Trnava, SR

Abstract

Objective: To analyze approaches to dealing with euthanasia from the perspective of biomedicine, medicine, theology, nursing, philosophy, ethics, economics.

Background: By its nature as an ethical dilemma at the level of a social problem, it is confronted in the borderline life situations of patients and their families, healthcare professionals and other professionals, but the answer in individual cases may not always be entirely clear.

Methodology: Theoretical analysis of scientific studies of the subject issue.

Results: Society seems to be divided into three camps in this regard. Euthanasia no, euthanasia yes, maybe euthanasia does.

Conclusion: Prevention of such action or a patient's request for euthanasia should be erudite comprehensive care for seriously ill and dying patients, so that they have no reason to ask for euthanasia.

Key words: Euthanasia, ethical dilemma, terminally ill patient, dignity of life

Corresponding author:

Trnavská Univerzita FZaSP, Katedra Ošetrovatel'stva

Univezitné námestie 1, 918 43 Trnava,

ivica.gulasova@truni.sk

ETICKÉ DILEMY NA VYBRANÝCH KLINICKÝCH PRACOVISKÁCH ETHICAL ETHICAL DILEMMAS AT SELECTED CLINICAL SITES

Andrea Lajdová¹, Alena Uričková¹

¹Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra ošetrovatel'stva

Abstrakt

Cieľ: Cieľom prieskumnej štúdie bolo zistiť, s akými etickými dilemami sa stretávajú sestry na vybraných klinických pracoviskách (odbory vnútorného lekárstva, chirurgia, onkológia).

Metodika: Na získanie dát bol použitý dotazník vlastnej konštrukcie, distribuovaný v spolupráci so SKSaPA.

Vzorka: Zber údajov prieskumnej štúdie prebiehal v období november 2022 – január 2023. Prieskumná vzorka bola získaná prostredníctvom spolupráce so SKSaPA. Počet respondentov tvorilo 236 sestier. Údaje boli spracované v programe MS Excel, interpretované v grafoch.

Výsledky: Existenciu etických dilem potvrdilo v praxi 81,4% sestier. Etické dilemy sa vyskytli v komunikácii medzi sestrou a pacientom, v súvislosti so „zamlčaním“ pravdy pacientovi so závažnou diagnózou v požadovaní „lepšieho“ prístupu k pacientovi na základe jeho spoločenského postavenia, vo vzťahoch medzi sestrami v zmysle vzájomného ohovárania, v žalovaní a uprednostňovaní na úkor iných, vo vykonávaní práce za druhých s pocitom nespravodlivosti, v podceňovaní sestier lekármi, v množstve administratívnych činností na úkor starostlivosti o pacienta.

Záver: V praxi sestier je dôležité, aby sa vedeli oprieť o skúsené sestry a sestry manažérky, ktoré vytvoria podmienky na možnosti diskusie o etických problémoch na svojich pracoviskách. Vďaka otvorenému dialógu o etických problémoch sa sestry môžu poučiť z chýb, ktorých sa dopustili ostatní a tak sa naučiť pristupovať k etickým problémom a výzvam.

Kontaktná adresa:

PhDr. Andrea Lajdová, PhD.,

Trnavská Univerzita FZaSP, Katedra Ošetrovatel'stva

Univerzitné námestie 1, 918 43 Trnava,

andrea.lajdova@truni.sk

TRNAVA XENODOCHIUM IN THE CONTEXT OF THE FACULTY OF MEDICINE OF THE TRNAVA UNIVERSITY

Oľga Kabátová¹

¹Tnava University, Faculty of health care and social work, Department of Nursing

Abstract

Introduction: The first facility that provided institutionalized health care in Trnava was the city xenodochium, which was probably established in the 13th century.

Aim: The aim of the contribution is to describe the historical connections between the Trnava xenodochium and the Faculty of Medicine of the Trnava University in Trnava.

Methodology: The contribution has a theoretical character in the form of a literature review and was created based on the study of available professional sources devoted to the given issue.

Results: The city of Trnava built a xenodochium for the healing activity of the Franciscan order near the church of St. Helena. In the years 1770-1777, according to records, the xenodochium had only twelve beds for both sexes. The city doctor supervised the patients. The bed part consisted of one large hall. In the statutes drawn up for the Faculty of Medicine of the University of Trnava, clinical teaching was prescribed with regard to internal medicine and surgery. That's why the Trnava council officially allowed professors and doctors to enter the city's xenodochium. However, at that time, the Trnava City Hospital was not suitable in any way for the purposes of clinical teaching of students of the Faculty of Medicine. The Department of Internal Medicine and Surgery struggled with insurmountable difficulties. For the clinical practice of their students, they needed a hospital in which the professors could demonstrate not only pathology on patients, but also disease therapy, or surgical procedures. It was the absence of a suitable hospital for the purposes of clinical teaching that became one of the main and most serious reasons for the negotiations on the relocation of the entire university from Trnava to Buda, which culminated on March 6, 1777 with the decree of Empress Maria Theresa on its relocation.

Conclusion: Although the Faculty of Medicine operated in Trnava for only a short time, its existence and performance represent an important stage in the history of medical sciences and healthcare in Slovakia. She trained several doctors, pharmacists, surgeons and midwives and laid the foundations for serious research in the medical sciences.

Key words: Xenodochium. Trnava University. Faculty of Medicine. Practical teaching. Hospital.

The paper was written as part of the KEGA project (004TTU-4/2023) Implementation of new methods in teaching nursing on the principle of storytelling.

Corresponding author:

PhDr. Oľga Kabátová, PhD., MPH

Trnava University

Faculty of health care and social work, Department of Nursing

Univerzitné nám. 1

917 43 Trnava

mail: olga.kabatova@truni.sk

HISTÓRIA BABICTVA V OBDOBÍ STAROVEKU

Alena Uríčková¹, Andrea Lajdová¹

¹Trnavská Univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra Ošetrovatel'stva

Abstrakt

Úvod: Archeologické nálezy dokazujú, že v prehistórii pôrodnictva nikdy neexistoval „zlatý vek“. Po tisíce rokov bola prax pôrodnej asistencie striktné ženskou záležitosťou. V rôznych spoločnostiach boli prítomné ženy, ktoré sa vyznali v liečivých bylinkách či pracovali ako pôrodné babice. Materiály, ktoré by akýmkoľvek spôsobom zaznamenávali činnosť osôb pomáhajúcich pri tehotenstve, pôrode a šestonedelí sú z obdobia pred naším letopočtom extrémne vzácne. V staroveku bol pôrod nebezpečnou udalosťou pre matku aj dieťa s vysokou mierou úmrtnosti.

Ciele: Cieľom príspevku je priblížiť históriu babictva v období stredoveku.

Východiská: Systematický prehľad literatúry, publikovaných článkov v odborných časopisoch, databázach PubMed, Google Scholar.

Metodika: Príspevok bol vypracovaný na základe analýzy publikovaných informácií o danej problematike za použitia kľúčových slov starovek – babictvo – pôrod.

Výsledky: V praveku zrejme ženy rodili tým najprirodzenejším spôsobom: v prírode, v jaskyni (Jančíková, 2013). Tehotenstvo a pôrod počas paleolitu si vyžadovali, aby ženy prežili pôrod v ťažkom životnom prostredí. Predpokladá sa, že ženy získavali vedomosti o pôrode pozorovaním iných cicavcov (Towler a Bramall, 1986). Babylonské pramene dokazujú, že dochádzalo k zapisovaniu skúseností. Písomné dokumenty z Babylonu sa zameriavali na modlitby v oblasti strát počas tehotenstva, pôrodu a šestonedelia (Doležal, 2001; Schott, 1994). Babylončania boli prví, ktorí regulovali medicínu zákonom. V starovekom Egypte bolo pôrodnictvo uznávaným ženským povoláním, ako o tom svedčí Ebersov papyrus, ktorý pochádza z rokov 1900 až 1550 pred Kristom. Papyrus sa zaoberá pôrodnictvom a gynekológiou, najmä urýchlením pôrodu a prognózou narodenia novorodenca. Westcarov papyrus, datovaný do roku 1700 p.n.l., obsahuje návod na výpočet očakávaného termínu pôrodu a opisuje rôzne štýly pôrodných stoličiek. V starovekom Ríme bol pôrod nebezpečnou udalosťou pre matku aj dieťa s vysokou mierou úmrtnosti. Tradičná rímska medicína sa sústreďovala na ľudové a náboženské zvyky, ale s významným rozvojom Hippokratovej medicíny sa dosiahol významný pokrok v starostlivosti o ženy počas tehotenstva a pôrodu.

Záver: Počas histórie bolo pôrodnictvo prevažne ženskou profesiou, ktorá sa tradične predávala v rodine a zabezpečovala intímny vzťah medzi pôrodnou asistentkou a jej pacientmi. Prastarý

poznatok nenechávať rodičku samotnú a bez pomoci má trvalú platnosť dodnes (Doležal, Kuželka, Zvěřina, 2009).

Kľúčové slová: Babictvo. História. Starovek.

Príspevok vznikol ako súčasť projektu KEGA (004TTU-4/2023) Implementácia nových metód vo výučbe ošetrovatel'stva na princípe storytellingu.

Kontaktná adresa:

PhDr. Alena Uríčková, PhD.,

Trnavská Univerzita FZaSP, Katedra Ošetrovatel'stva

Univerzitné námestie 1, 918 43 Trnava,

alena.urickova@truni.sk

HISTORY OF GRANDMOTHERS IN THE ANCIENT PERIOD

Alena Uričková¹, Andrea Lajdová¹

¹Trnavská Univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra Ošetrovatel'stva

Abstract

Introduction: archaeological findings show that there was never a "golden age" in the prehistory of midwifery. For thousands of years, the practice of midwifery was strictly a woman's affair. In various societies there were women who knew medicinal herbs or worked as midwives. Materials that record in any way the activities of those assisting in pregnancy, childbirth and the six weeks are extremely rare from the BC period. In antiquity, childbirth was a dangerous event for both mother and child with a high mortality rate.

Aims: The aim of this paper is to present the history of midwifery in the medieval period.

Background: Systematic review of literature, published articles in peer-reviewed journals, PubMed, Google Scholar databases.

Methodology: the paper was prepared on the basis of the analysis of published information on the subject, using the keywords antiquity - midwifery - childbirth.

Results: in prehistoric times, women apparently gave birth in the most natural way: in nature, in a cave (Jančíková, 2013). Pregnancy and childbirth during the Paleolithic required women to survive childbirth in a harsh environment. It is believed that women gained knowledge about childbirth by observing other mammals (Towler and Bramall, 1986).

Babylonian sources show that there was writing down of experiences. Written documents from Babylon focused on prayers regarding losses during pregnancy, childbirth, and the sextuplets (Dolezal, 2001; Schott, 1994). The Babylonians were the first to regulate medicine by law. In ancient Egypt, midwifery was a recognized female profession, as evidenced by the Ebers Papyrus, which dates from 1900 to 1550 BC. The papyrus deals with obstetrics and gynaecology, in particular the hastening of childbirth and the prognosis of the new born. The Westcar Papyrus, dated to 1700 BC, contains instructions for calculating the expected date of childbirth and describes different styles of birthing chairs. In ancient Rome, childbirth was a dangerous event for both mother and child with a high mortality rate. Traditional Roman medicine focused on folk and religious customs, but with the significant development of Hippocratic medicine, significant advances were made in the care of women during pregnancy and childbirth.

Conclusion: throughout history, midwifery has been a predominantly female profession, traditionally sold within the family and providing an intimate relationship between the midwife and her patients. The age-old insight of not leaving the midwife alone and unassisted has lasting validity to this day (Doležal, Kuželka, Zvěřina, 2009).

Keywords: Midwifery. History. Ancient history.

The paper was written as part of the KEGA project (004TTU-4/2023) Implementation of new methods in teaching nursing on the principle of storytelling.

Corresponding author:

PhDr. Alena Uríčková, PhD.,

Trnavská Univerzita FZaSP, Katedra Ošetrovatel'stva

Univerzitné námestie 1, 918 43 Trnava,

alena.urickova@truni.sk

HISTORICKÝ POHĽAD NA CHARITATÍVNE OŠETROVATEĽSTVO AKO OBDOBIE DEJÍN TRENČIANSKEHO KRAJA

Alena Dziacka¹

¹Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce

Abstrakt

Úvod: Kapitola prezentuje historický pohľad na vývoj charitatívneho ošetrovatel'stva v Trenčianskom kraji.

Cieľ: Cieľom bolo zrozumiteľne prerozprávať informácie o histórii charitatívneho ošetrovatel'stva v Trenčianskom kraji.

Metodika: Pri analýze charitatívneho ošetrovatel'stva v Trenčianskom kraji, od obdobia pred charitatívnym ošetrovatel'stvom, až do obdobia 19. storočia, bola použitá metóda eklektickej sumarizácie, v rámci ktorej boli vybrané jednotlivé údaje, týkajúce sa danej témy, ktoré boli analyzované a komparované so všeobecnými dejinami ošetrovatel'stva.

Výsledky: Medzi významné mníšske rády s charizmou ošetrovatel'stva, ktoré pôsobili na území Trenčianskeho kraja patrili rád benediktínov, johanitov, minoritov a jezuitov.

Z obdobia osvietenstva sa v Trenčianskom archíve zachovala správa, z ktorej bolo možné vymedziť obdobie založenia, úmysly a predpisy Trenčianskeho xenodóchia.

Z archívnych záznamov v Trenčíne z obdobia reforiem Márie Terézie sa dozvedáme o pôsobení „Všeobecného bratstva“, neskôr o charitatívnej organizácii „Spolok z Lásky k bližným“. Za zlomový bol považovaný rok 1843, kedy na valnom zhromaždení stavov bolo jednohlasne uznesené „Postaviť v slobodnom kráľovskom meste Trenčín rozsiahlu poschodovú verejnú nemocnicu.“ Rehoľné sestry francúzskeho rádu sv. Vincenta de Paul nastúpili do nemocnice v roku 1886. Od roku 1950 bola ich činnosť paralizovaná, nakoľko cieľom komunistického režimu bolo zlomiť vplyv katolíckej cirkvi na obyčajný ľud, ktorý bol uskutočňovaný aj prostredníctvom akcie „R“. V archívnych materiáloch Fakultnej nemocnice v Trenčíne boli nájdené záznamy, v ktorých boli práve v tomto období bez udania dôvodu hromadne prepustené rehoľné sestry. O situácii v trenčianskej nemocnici sa dozvedáme z výpovede sestry Rozálie Dankovej. Po roku 1989 v Trenčíne Rád milosrdných sestier sv. Vincenta de Paul – satmárky založili hospic.

Záver: V histórii čítame ako v knihe a z vývoja charitatívneho ošetrovatel'stva vyberme tie prvky, ktoré proces profesionalizácie ošetrovatel'stva posúvajú dopredu.

Kľúčové slová: Charitatívne ošetrovatel'stvo. Trenčiansky kraj. Mníšske rády. Xenodochium
Verejná nemocnica.

*Príspevok vznikol ako súčasť projektu KEGA (004TTU-4/2023) Implementácia nových metód
vo výučbe ošetrovatel'stva na princípe storytellingu.*

Kontaktná adresa

PhDr. Alena Dziacka, PhD.

Katedra ošetrovatel'stva

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce

Trnavská univerzita v Trnave

918 43 Trnava

mail: alena.dziacka@truni.sk

A HISTORICAL VIEW OF CHARITABLE NURSING AS PERIOD OF THE HISTORY OF THE TRENČÍN REGION

Alena Dziacka¹

¹Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce

Abstract

Introduction: The chapter presents a historical view of the development of charitable nursing in the Trenčín Region.

Objective: The goal was to clearly retell information about the history of charitable nursing in the Trenčín Region.

Methodology: In the analysis of charitable nursing in the Trenčín region, from the period before charitable nursing until the period of the 19th century, the method of eclectic summarization was used, in which individual data related to the given topic were selected, which were analyzed and compared with general history nursing.

The results: The order of Benedictines, Johannites, Minorites and Jesuits was among the important monastic orders with the charisma of nursing that operated in the territory of the Trenčín region. From the period of the Enlightenment, the Trenčín Archive preserved a report from which it was possible to determine the founding period, intentions and regulations of the Trenčín Xenodochy. From archival records in Trenčín from the period of Maria Theresa's reforms, we learn about the activities of the "General Brotherhood", later about the charity organization "Society of Love for Neighbors". The year 1843 was considered to be a turning point, when the general assembly of estates unanimously resolved to build a large multi-storey public hospital in the free royal city of Trenčín. Religious sisters of the French order of St. Vincent de Paul entered the hospital in 1886. Since 1950, their activity was paralyzed, as the goal of the communist regime was to break the influence of the Catholic Church on the common people, which was also carried out through the "R" action. Records were found in the archive materials of the Faculty Hospital in Trenčín, in which nuns were dismissed en masse without giving any reason in this period. We learn about the situation in the Trenčín hospital from the testimony of sister Rozália Danková. After 1989, in Trenčín, the Order of the Sisters of Mercy of St. Vincent de Paul - the Satmár women founded a hospice.

Conclusion: We read in history as in a book and from the development of charitable nursing, let's select those elements that advance the process of professionalization of nursing.

Keywords: Charitable nursing. Region of Trenčin. Monastic orders. Xenodochium Public Hospital.

The paper was written as part of the KEGA project (004TTU-4/2023) Implementation of new methods in teaching nursing on the principle of storytelling.

Bibliografické odkazy / Bibliographical references:

BOKESOVÁ-UHEROVÁ, M. 1989. *Dejiny zdravotníctva na Slovensku*. Martin: Osveta, 1989, 376 s., ISBN 80 – 217 – 004 – 1.

FARKAŠOVÁ, D. 2010. *História ošetrovatel'stva*. Martin: Osveta, 2010. 170 s. ISBN 978 - 80-8063-332-5.

MANIŠ, V. 1979. *História Nemocnice v Trenčíne*. Harmanec: VKÚ, 1979. 112 s.

ŠIŠMIŠ, M. 1993. *Vlastivedná monografia - Zväzok 1*. Bratislava: Alfa, 1993. 384 s. ISBN 80 – 05 - 01114 – 8.

ŠIŠMIŠ, M. 1997. *Vlastivedná monografia -Zväzok 2*. Bratislava: Alfa - Press, 310 s. ISBN 80 – 88 – 81162 – 7.

ŠTÁTNY OKRESNÝ ARCHÍV V TRENČÍNE, Odbočka ČSČK Trenčín, 1928- 1934, krabica č.1.

Corresponding author:

PhDr. Alena Dziacka, PhD.

Katedra ošetrovatel'stva

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce

Trnavská univerzita v Trnave

918 43 Trnava

mail: alena.dziacka@truni.sk

HISTORICKY VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI OŠETROVATEĽSTVA

Eva Tomíková¹

¹Trnavská Univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra Ošetrovatel'stva

Abstrakt

Úvod: Skúsenosti s liečením a starostlivosťou o chorých, starých a umierajúcich sa odovzdávali z generácie na generáciu. S nástupom kresťanstva vznikalo charitatívne ošetrovatel'stvo. Základnou úlohou kresťanstva bola dobročinná starostlivosť o odkázaných ľudí. Starostlivosť poskytovali mníšske rády, kláštory, útulky a špitály. Dominujúce postavenie v ošetrovatel'skej starostlivosti mali ženy. Ošetrovanie sa orientovalo na starostlivosť o špecifické skupiny ľudí, predovšetkým chorých, chudobných, opustené deti a jedincov odkázaných na pomoc iných.

Ciele: Cieľom práce je priblížiť študentom niektoré významné osobnosti z histórie ošetrovatel'stva (Florence Nightingale, Alžbeta Hanzlíková, Johanka Hrebendová Bôriková, Dana Farkašová, Mária Musiová) formou interaktívneho textu.

Východiská: Systematický prehľad literatúry, publikovaných článkov v odborných časopisoch a iných mediálnych zdrojov.

Metodika: Príspevok teoretického charakteru bol vypracovaný na základe analýzy publikovaných informácií o danej problematike za použitia kľúčových slov vo viacerých databázach.

Výsledky: Interaktívny text umožňuje študentom nie len pasívne osvojenie si historických faktov, ale aj kreatívnu prácu s textom, zapojenie percepčných schopností, schopnosť spájať si historické súvislosti s reálnym obrazom.

Záver: Formou príbehu v texte viesť študentov k záujmu o získavanie historicky hodnotných materiálov z oblasti ošetrovatel'stva. Motivovať príkladmi osobností z histórie ošetrovatel'stva a tým vzbudzovať záujem o povolanie sestry.

Kľúčové slová: príbeh, osobnosť, história ošetrovatel'stva

Príspevok vznikol ako súčasť projektu KEGA (004TTU-4/2023) Implementácia nových metód vo výučbe ošetrovatel'stva na princípe storytellingu.

Kontaktná adresa:

Mgr. Eva Tomíková, PhD., MPH

Trnavská Univerzita FZaSP, Katedra Ošetrovatel'stva

Univezitné námestie 1, 918 43 TRNAVA, tel.: 033/5939 401, eva.tomikova@truni.sk

HISTORICALLY SIGNIFICANT PERSONALITIES OF NURSING

Eva Tomíková¹

¹Trnavská Univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra Ošetrovatel'stva

Abstract

Introduction: The experience of healing and caring for the sick, old and dying has been passed down from generation to generation. With the advent of Christianity, charitable nursing was created. The basic task of Christianity was charitable care for the needy. Care was provided by monastic orders, monasteries, shelters and hospitals. Women had a dominant position in nursing care. The treatment was oriented towards the care of specific groups of people, especially the sick, the poor, abandoned children and individuals dependent on the help of others. Objectives: The aim of the work is to introduce students to some important personalities from the history of nursing (Florence Nightingale, Alžbeta Hanzlíková, Johanka Hrebendová Bôriková, Dana Farkašová, Mária Musiová) in the form of an interactive text.

Background: Systematic review of literature, published articles in professional journals and other media sources.

Methodology: The contribution of a theoretical nature was developed based on the analysis of published information on the given issue using keywords in several databases.

Results: The interactive text enables students not only to passively acquire historical facts, but also to work creatively with the text, engage their perceptual skills, and be able to connect historical connections with a real picture.

Conclusion: In the form of a story in the text, lead students to an interest in acquiring historically valuable materials from the field of nursing. Motivate with examples of personalities from the history of nursing and thus arouse interest in the profession of a nurse.

Key words: story, personality, history of nursing

The paper was written as part of the KEGA project (004TTU-4/2023) Implementation of new methods in teaching nursing on the principle of storytelling.

Corresponding author:

Mgr. Eva Tomíková, PhD., MPH

Trnavská Univerzita FZaSP, Katedra Ošetrovatel'stva Univezitné námestie 1, 918 43

TRNAVA, tel.: 033/5939 401

eva.tomikova@truni.sk

**DIELO SVÄTEJ ALŽBETY UHORSKEJ DURÍNSKEJ A JEHO ODKAZ
V KONTEXTE CHARITATÍVNEHO I PROFESIONÁLNEHO OŠETROVATEL'STVA
THE WORK OF SAINT ELIZABETH AND ITS LEGACY IN THE CONTEXT OF
CHARITABLE AND PROFESSIONAL NURSING**

Jana Boroňová¹

¹Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra ošetrovatel'stva

Abstrakt

Cieľ: Cieľom príspevku je priblížiť dielo a odkaz svätej Alžbety Uhorskej Durínskej.

Východiská: Východiskom pre spracovanie príspevku je podrobný prehľad literatúry – knižnej i elektronickej, ako aj videá o živote a diele svätej Alžbety.

Metodika: Príspevok je spracovaný na základe analýzy publikovaných a zverejnených informácií o danej problematike.

Výsledky: Výsledkom je interaktívne dielo, mapujúce život a odkaz svätej Alžbety. Svätá Alžbeta (*7.7.1207 – †17.11.1231) bola považovaná za najmilosrdnejšiu ženu stredoveku. Bola dcérou kráľa Ondreja II. a jeho manželky Gertrúdy Meránskej. Už v detstve vynikala výnimočným charakterom a zbožnosťou. V roku 1221 sa vydala za Ľudovíta IV., krajinského grófa Durínska. Ľudovít bol cnostný a zbožný muž, ktorý mal pochopenie pre Alžbetin duchovný život a skutky milosrdenstva. V harmonickom manželstve poskytol Ľudovít svojej manželke všetku ochranu proti jej protivníkom, ktorí Alžbete vyčítali jej radikálny duchovný život. Alžbetin spôsob života sa vymykal akýmkoľvek normám aristokratickej spoločnosti tej doby. Jej život naplňali skutky milosrdenstva voči núdzným, ako rozdávanie almužien, opatera chudobných a chorých. Počas hladu v roku 1226 otvorila sýpky a rozdávala z nich chudobným. Organizovala rozdávanie almužien zo svojho vena. Po smrti manžela si Alžbeta 20-ročná zvolila dobrovoľnú chudobu. Pokračovala v skutkoch milosrdenstva, pomáhala ženám a deťom, núdzným, bedárom, ľuďom s duchovnými problémami. Vedela ošetrovať chorých, hoci ako ženu kráľovského pôvodu ju nik tejto zručnosti neučil. Svojím pôsobením predstavovala vznik charitatívneho ošetrovatel'stva. O niekoľko storočí neskôr - 13. augusta 1622 bola podľa jej vzoru matkou Apolóniou Radermecher zriadená rehoľa svätej Alžbety.

Záver: Odkaz svätej Alžbety prostredníctvom skutkov milosrdenstva a rehole svätej Alžbety pokračuje aj v období profesionálneho ošetrovatel'stva.

Kľúčové slová: Svätá Alžbeta Uhorská Durínska. Charitatívne ošetrovatel'stvo. Ošetrovanie chorých.

Príspevok vznikol ako súčasť projektu KEGA (004TTU-4/2023) Implementácia nových metód vo výučbe ošetrovatel'stva na princípe storytellingu.

Kontaktná adresa:

doc. PhDr. Jana Boroňová, PhD.

Trnavská univerzita v Trnave

FZaSP, Katedra ošetrovatel'stva

Univerzitné námestie 1,

918 43 Trnava

tel.: 033/5939 412

jana.boronova@truni.sk

THE WORK OF SAINT ELIZABETH AND ITS LEGACY IN THE CONTEXT OF CHARITABLE AND PROFESSIONAL NURSING

Jana Boroňová¹

¹Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra ošetrovatel'stva

Abstract

Introduction: The aim of the contribution is to bring closer the work and legacy of St. Elizabeth.

Background: The starting point for the processing of the contribution is a detailed overview of literature - both book and electronic, as well as videos about the life and work of Saint Elizabeth.

Methodology: The starting point for the processing of the contribution is a detailed overview of literature - both book and electronic, as well as videos about the life and work of Saint Elizabeth.

Results: The result is an interactive work mapping the life and legacy of Saint Elizabeth. Saint Elizabeth (*7.7.1207 – †17.11.1231) was considered the most merciful woman of the Middle Ages. She was the daughter of King Ondrej II. and his wife Gertruda Meránská. Already in childhood, she stood out for her exceptional character and piety. In 1221, she married Louis IV. Ľudovít was a virtuous and pious man who understood Elizabeth's spiritual life and acts of mercy. In a harmonious marriage, Ľudovít provided his wife with all protection against her opponents, who reproached Elizabeth for her radical spiritual life. Elizabeth's way of life deviated from any norms of the aristocratic society of the time. Her life was filled with acts of mercy towards the needy, such as giving alms, caring for the poor and the sick. During the famine in 1226, she opened granaries and distributed them to the poor. She organized the distribution of alms from her dowry. After the death of her husband, 20-year-old Alžbeta chose voluntary poverty. She continued her acts of mercy, helping women and children, the needy, the poor, people with spiritual problems. She knew how to treat the sick, although as a woman of royal descent, no one taught her this skill. Through her activity, she represented the emergence of charitable nursing. A few centuries later - on August 13, 1622, according to her example, the order of St. Elizabeth was established by Apolónia Radermecher.

Conclusion: The legacy of St. Elizabeth through the works of mercy and the Order of St. Elizabeth continues into the era of professional nursing.

Key words: Saint Elizabeth. Charity Nursing. Treatment of the sick.

The paper was written as part of the KEGA project (004TTU-4/2023) Implementation of new methods in teaching nursing on the principle of storytelling.

Corresponding author:

doc. PhDr. Jana Boroňová, PhD.

Trnavská univerzita v Trnave

FZaSP, Katedra ošetrovatel'stva

Univerzitné námestie 1,

918 43 Trnava

tel.: 033/5939 412

jana.boronova@truni.sk

HISTÓRIA ČERVENÉHO KRÍŽA

Gabriela Doktorová¹

¹Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra ošetrovatel'stva

Abstrakt

Medzinárodný výbor Červeného kríža je nestranná a nezávislá organizácia, ktorej výhradným a humanitárnym poslaním je chrániť životy a dôstojnosť obetí vojny a vnútroštátneho násillia a poskytovať im pomoc. Koordinuje a riadi medzinárodné aktivity na poskytovanie pomoci, ktoré vykonáva Medzinárodné hnutie Červeného kríža a Červeného polmesiaca na miestach konfliktov. Podporovaním a posilňovaním humanitárneho práva a všeobecných humanitárnych princípov sa snaží predchádzať ľudskému utrpeniu a zmierňovať ho.

Cieľ: Priblížiť históriu Červeného kríža od vzniku v 19. storočí až po súčasnosť. Poukázať na osobnosť Henryho Dunanta

Východiská: Systematický prehľad literatúry, publikovaných článkov a súkromného archívu autorky.

Metodika: Príspevok teoretického charakteru bol vypracovaný na základe analýzy publikovaných informácií o danej problematike.

Výsledky: Červený kríž je pomocnou organizáciou verejných orgánov v humanitárnej oblasti. Poskytuje pomoc bez ohľadu na národnosť, rasu, náboženské presvedčenie a politické názory. Svoju činnosť realizuje v duchu siedmich princípov: ľudskosť, nestrannosť, neutralita, nezávislosť, dobrovoľnosť, jednotnosť, svetovosť.

Záver: Interaktívny text umožňuje študentom nielen pasívne osvojenie historických faktov, ale aj kreatívnu prácu s textom.

Kľúčové slová: Červený kríž, Hunry Dunant, Humanita, Dobrovoľníctvo, Darovanie krvi

Príspevok vznikol ako súčasť projektu KEGA (004TTU-4/2023) Implementácia nových metód vo výučbe ošetrovatel'stva na princípe storytellingu.

Kontaktná adresa:

Mgr. Gabriela Doktorová, PhD.

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Trnavská univerzita v Trnave

Univerzitné námestie 1, 918 43 Trnava

e-mail: gabriela.doktorova@truni.sk

HISTORY OF THE RED CROSS

Gabriela Doktorová¹

¹Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra ošetrovatel'stva

Abstract

The International Committee of the Red Cross is an impartial and independent organization whose exclusive and humanitarian mission is to protect the lives and dignity of victims of war and domestic violence and to provide them with assistance. It coordinates and directs international relief activities carried out by the International Red Cross and Red Crescent in conflict areas. By supporting and strengthening humanitarian law and general humanitarian principles, it seeks to prevent and alleviate human suffering.

Objective: To describe the history of the Red Cross from its inception in the 19th century to the present day. Point out the personality of Henry Dunant

Background: A systematic review of the literature, published articles and the author's private archive.

Methodology: The contribution of a theoretical nature was developed based on the analysis of published information on the given issue.

Results: The Red Cross is an auxiliary organization of public bodies in the humanitarian field. It provides assistance regardless of nationality, race, religious beliefs and political opinions. It carries out its activities in the spirit of seven principles: humanity, impartiality, neutrality, independence, voluntariness, unity, worldliness.

Conclusion: The interactive text enables students not only to passively acquire historical facts, but also to work creatively with the text.

Keywords: Red Cross, Hunry Dunant, humanity, volunteering, blood donation

The paper was written as part of the KEGA project (004TTU-4/2023) Implementation of new methods in teaching nursing on the principle of storytelling.

Corresponding author:

Mgr. Gabriela Doktorová, PhD.

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Trnavská univerzita v Trnave

Univerzitné námestie 1, 918 43 Trnava

e-mail: gabriela.doktorova@truni.sk

HISTÓRIA LIEČEBNÍ TUBERKULÓZY NA SLOVENSKU

Mária Cibulová¹

¹Trnavská Univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra Ošetrovatel'stva

Abstrakt

Úvod: V prenesenom slova zmysle sa hovorí, že tuberkulóza je taká stará ako ľudstvo samo. Jej vzniku sa pripisuje času, kedy si ľudia začínali vytvárať väčšie sociálne celky. O výskyte tohto ochorenia svedčia nálezy kostry z mladšej doby kamennej ako aj písomné zmienky z čias Babylončanov a Indov. Aj starovek opisuje túto chorobu sprevádzanú kašľom, vykašliavaním krvi, horúčkou. V novoveku už je zaznamenaná prevencia, kedy nedodržiavanie sa trestá. Až v 19. storočí sa Róbert Koch referoval o svojom objave bacilu tuberkulózy.

Ciele: Cieľom práce je priblížiť študentom ochorenie tuberkulózy v čase Československej republiky, ktoré bolo veľmi nepriaznivé.

Východiská: Informácie čerpané z literárnych zdrojov knižných aj článkov, záverečných prác on-line zdrojov, obecnej kroniky.

Metodika: Príspevok má poslúžiť ako spôsob výučby pre študentov, ktorým formou storytellingu čo je tá najprirodzenejšia ľudská činnosť, odovzdáme čo najautentickejšie získane informácie.

Výsledky: Študentom sa dostanú v textovej forme informácie o zariadeniach na Slovensku, ktoré sa špecializovali a niektoré stále špecializujú na toto ochorenie a jeho liečenie.

Záver: Týmto príbehom je snaha zdôrazňovať z historických prameňov dôležitosť prevencie vzniku ochorenia tuberkulóza a študentom na základe dôkazov priblížiť dôležitosť očkovania. Sprístupniť študentom informácie o infekčnom ochorení a boj proti nehu na Slovensku..

Kľúčové slová: história tuberkulózy,

Príspevok vznikol ako súčasť projektu KEGA (004TTU-4/2023) Implementácia nových metód vo výučbe ošetrovatel'stva na princípe storytellingu.

Kontaktná adresa:

PhDr. Mária Cibulová, PhD.,

Trnavská Univerzita FZaSP, Katedra Ošetrovatel'stva

Univezitné námestie 1, 918 43 TRNAVA, tel.: 033/5939 401

maria.cibulova@truni.sk

HISTORY OF THERAPEUTIC TUBERCULOSIS IN SLOVAKIA

Mária Cibulová¹

¹Trnavská Univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra Ošetrovatel'stva

Abstract

Introduction: Tuberculosis is literally said to be as old as humanity itself. Its origin is attributed to the time when people began to create larger social units. The occurrence of this disease is evidenced by skeleton finds from the younger Stone Age as well as written references from the times of Babylonians and Indians. Even antiquity describes this disease accompanied by cough, coughing up blood, and fever. In modern times, prevention is already recorded, when non-compliance is punished. Only in the 19th century did Róbert Koch report on his discovery of the tuberculosis bacillus.

Objectives: The aim of the thesis is to introduce students to the disease of tuberculosis during the time of the Czechoslovak Republic, which was very unfavorable.

Sources: Information drawn from literary sources, both books and articles, theses, online sources, municipal chronicles.

Methodology: The paper is intended to serve as a teaching method for students, to whom we will convey the most authentically obtained information in the form of storytelling, which is the most natural human activity.

Results: Students will receive information in text form about facilities in Slovakia that specialized and some still specialize in this disease and its treatment.

Conclusion: This story is an attempt to emphasize from historical sources the importance of prevention of tuberculosis disease and to bring the importance of vaccination to students based on evidence. Make available to students information about infectious diseases and the fight against them in Slovakia.

Key words: history of tuberculosis, discoverer of the bacillus, treatment

The paper was written as part of the KEGA project (004TTU-4/2023) Implementation of new methods in teaching nursing on the principle of storytelling.

Corresponding author:

PhDr. Mária Cibulová, PhD.,

Trnavská Univerzita FZaSP, Katedra Ošetrovatel'stva Univezitné námestie 1, 918 43

TRNAVA, tel.: 033/5939 401

maria.cibulova@truni.sk

STORYTELLING VO VÝUČBE HISTORICKÝCH FAKTOV STAREJ GRÉCKEJ MEDICÍNY OD MINULOSTI AŽ PO SÚČASNOSŤ

Andrea Botíková¹, Oľga Kabátová¹

¹Trnavská Univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra Ošetrovatel'stva

Abstrakt

Poznanie histórie nám umožňuje lepšie pochopenie súčasnosti a následne aj budúcnosti. Prerozprávanie príbehu prostredníctvom storytellingu ako inovatívnej metódy moderného vyučovania má za cieľ študentom kvalitnejšie a zaujímavejšie prerozprávať rôzne historické fakty a zaujímavosti. Jednou z oblastí je aj stará grécka medicína, na základe ktorej sa budovali nové základy k rozvoju medicíny a následne aj ošetrovatel'stva. Príspevok hovorí o významných historických osobnostiach a miestach, kde sa praktizovalo ošetrovanie chorých v období starej gréckej medicíny. Prostredníctvom historických faktov sa prenesieme zaujímavosťami z dávnej histórie liečiteľ'stva až po súčasnosť. Súčasnnosť hovorí o možnostiach vidieť, zažiť a navštíviť množstvo zaujímavých historických miest a oblastí na území terajšieho Grécka. Našou snahou je poukázať aj na systém vzdelávania v ošetrovatel'stve u nás a v Grécku, ako aj formovanie ošetrovatel'stva ako samostatnej vednej disciplíny.

Kľúčové slová: storytelling, významné osobnosti, historické fakty, grécka medicína.

Príspevok vznikol ako súčasť projektu KEGA (004TTU-4/2023) Implementácia nových metód vo výučbe ošetrovatel'stva na princípe storytellingu.

Kontaktná adresa:

Doc. PhDr. Andrea Botíková, PhD., MPH.

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Trnavská univerzita v Trnave

Univerzitné námestie 1, 918 43 Trnava

e-mail: andrea.botikova@truni.sk

STORYTELLING IN TEACHING THE HISTORICAL FACTS OF ANCIENT GREEK MEDICINE FROM THE PAST TO THE PRESENT

Andrea Botíková¹, Oľga Kabátová¹

¹Trnavská Univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra Ošetrovateľstva

Abstract

Knowing history allows us to better understand the present and, consequently, the future. Retelling the story through storytelling as an innovative method of modern teaching aims to retell various historical facts and interesting facts to students in a better and more interesting way. One of the areas is ancient Greek medicine, on the basis of which new foundations were built for the development of medicine and, subsequently, nursing. The article talks about significant historical figures and places where treatment of the sick was practiced during the period of ancient Greek medicine. By means of historical facts, we will convey interesting things from the ancient history of medicine to the present day. The present speaks of the possibilities to see, experience and visit a number of interesting historical places and areas in the territory of present-day Greece. Our effort is also to point out the nursing education system in our country and in Greece, as well as the formation of nursing as an independent scientific discipline.

Key words: storytelling, important personalities, historical facts, Greek medicine

The paper was written as part of the KEGA project (004TTU-4/2023) Implementation of new methods in teaching nursing on the principle of storytelling.

Corresponding author

Doc. PhDr. Andrea Botíková, PhD., MPH.

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Trnavská univerzita v Trnave

Univerzitné námestie 1, 918 43 Trnava

e-mail: andrea.botikova@truni.sk

INCIDENCE OF FEMALE BREAST CANCER IN NORWAY 2019 – 2022

Renata Pałac¹, Aneta Mielnik², Magdalena Konieczny², Elżbieta Cipora²

¹ Nordlandssykehuset Bodø Norway, Department of Obstetrics and Gynecology (NO)

² Jan Grodek State University in Sanok (PL)

Abstract

Introduction: Breast cancer is currently the most common malignant tumour in Norwegian women and the leading cause of cancer deaths in women aged 65 and over. Although the incidence of breast cancer is still increasing, mortality from this cancer is decreasing. The availability of preventive screening, high participation of Norwegian women in such screening, early cancer detection and prompt implementation of oncological treatment are essential factors in this respect.

The study aimed to present the epidemiology of breast cancer in women in Norway over the last four years, from 2019 to 2022.

Material and methods: The primary source of information was Kreftregisteret Cancer in Norway from 2019-2022. Data on the incidence of breast cancer in women published by: Helse - og omsorgsdepartementet Sammen mot kreft Nasjonal kreftstrategi, Leve med kreft Nasjonal kreftstrategi, Nasjonalt kvalitetsregister for Brystkreft Årsrapport, Helsedirektoratet Brystkreft - handlingsprogram, Helsenorge -Brystkreft and Statistisk Sentralbyrå.

Results: Female breast cancer in Norway currently accounts for 23 % of all cancers. In 2022, there were 4,197 new cases of this type of cancer, i.e. slightly more than in previous years, and the average age of women at diagnosis was 62 years. This cancer is mainly associated with a poor lifestyle and increased life expectancy. The National Cancer Strategy "Sammen mot kreft", introduced by the Norwegian Ministry of Health, which recommends mammography screening and a standardised pakkeforløp package, has increased the chances of diagnosing cancer at an early stage, resulting in nine out of ten women diagnosed with breast cancer in Norway surviving for at least five years.

Conclusions: Female breast cancer remains a significant health and social problem in Norway, but the performance of the health system allows satisfactory treatment outcomes. The fact that more than 90% of women with breast cancer can be considered cured is an indication of significant progress in the diagnosis and treatment of this cancer.

Keywords: breast cancer, women, epidemiology, Norway.

